

II. HELYZETÉRTÉKELÉS

Bevezető – A módszertan

A városi és városrészi szintű **helyzetértékelés a**

- **településfejlesztési koncepción,**
- **szerkezeti és szabályozási terven,**
- **szakági koncepciókon, valamint**
- **a releváns önkormányzati rendeleteken,**
- **illetve azok egymáshoz való illeszkedésén alapult.**

Mivel a bibliográfiában részletezett dokumentumok képezték a helyzetértékelés vázát, nagy hangsúlyt fektettünk ezen dokumentumok **jelenkori aktualitására és egymással való összhangjára**. Ennek értelmében célunk volt annak vizsgálata is, hogy a korábban elkészült települési és szakági koncepciókban kitűzött célok hogyan, milyen mértékben valósultak meg és mennyiben szolgálták akár Kaposvár egészének, akár az egyes városrészeknek a hosszú távú céljait.

Az elemzéseknél felhasználtuk a partnerségi fejezetben részletezett tematikus csoportok észrevételeit a város jelenlegi helyzetére és jövőbeni elképzeléseire vonatkozóan.

A dokumentumokban leírtak és a fórumokon, önkormányzati egyeztetéseken elhangzott észrevételek alapvetően két kitörési pontot vázoltak fel, jelesül a regionális társközponti szerep további erősítését, valamint Kaposvár épített környezetének és természeti adottságainak harmonikus fejlesztését, működtetését. Ezen célokat tartalmazza a negyedik, stratégiai fejezet.

A tervezett fejlesztések és az akcióterületi projektek a hatályos Településszerkezeti Terv és a Kaposvári Építési Szabályzat és Szabályozási Terv alapján lettek – vagy már annak módosításával előkészítve az IVS kidolgozásának megkezdése előtt, a fejlesztések és a településrendezési dokumentumok viszonyát a releváns fejezetekben ismertetjük – a rendelkezésre álló információk fényében. A jelenlegi állapot az IVS lezárásának idején ismert fejlesztéseket veszi alapul, a jövőbeni egyes projektek egyedi kívánalmaiból adódóan lehetséges a településrendezési terv majdani módosítása, de csak az IVS-ben meghatározott stratégiai és városrészi célok, valamint a településszerkezeti terv alapján. Mivel a városi, városrészi és akcióterületi célmeghatározás a hatályos településrendezési terveken alapul ezért külön, területhasználatból vagy elhelyezhető funkciók módosításából adódó változtatások nem szükségesek. Amennyiben a város stratégiai célkitűzései az IVS felülvizsgálata során az aktuális magyarországi gazdasági – társadalmi – szociális környezet által megfogalmazott igények alapján módosítandók, az természetesen kihatással lehet településrendezési helyi jogszabályi környezetre is.

Az antiszegregációs vizsgálat alapján és az antiszegregációs terv megállapításai során felmerült szabályozási hiányosságok bemutatása és a korrekció mibenlétének kifejtése a releváns részeknél kerülnek ismertetésre az Antiszegregációs Terv cselekvési feladataiban.

Összességében megállapítható, hogy a felhasznált dokumentumok, a lakossági fórumokon és önkormányzati egyeztetéseken körvonalazódott városi és városrészi szintű stratégiák összhangban vannak egymással, illetve alátámasztják az Önkormányzat 2007-13 között tervezett fejlesztéseit.

II.1. Gazdasági helyzet

II.1.1. Vállalkozások helyzete

Működő vállalkozások száma és működési formája

Kaposváron 2006. júniusáig 11.405 gazdasági szervezetet regisztráltak, amelynek 92%-át a vállalkozások jelentették.

Regisztrált gazdasági szervezetek száma Kaposváron gazdálkodási forma szerint

Gazdálkodási forma		2002.	2004.	2006.*	Változás, 2002-2006
Társas vállalkozás összesen		3274	3498	3547	108,3 %
<i>Ebből</i>	Kft.	1145	1321	1416	123,7 %
	Rt.	26	25	22	84,6 %
	Szövetkezet	62	62	57	91,9 %
	Közkereseti társaság	84	80	69	82,1 %
	Bt.	1601	1631	1562	97,6 %
	Jogi szem. nélküli egyéb vállalkozás	278	310	355	127,7 %
	Egyéb társas vállalkozás	78	69	66	84,6 %
Egyéni vállalkozás		7242	7195	6985	96,5%
Vállalkozások összesen		10516	10693	10532	100,2
Költségvetési és társadalombiztosítási szervezet		112	88	86	76,8%
Non-profit szervezet		757	774	787	104,0 %
Gazdasági szervezetek összesen		11385	11555	11405	100,2 %

*Forrás: Új munkahelyek, új utak, új otthonok! - Kaposvár 4 éves Gazdasági Programja
* június 30. adat*

A működő vállalkozásokon belül a társas és egyéni vállalkozások aránya 33-67 %. A társas vállalkozások legkedveltebb működési formái a betéti társaság (1562 db) és a korlátolt felelősségű társaság (1416 db).

A gazdasági szervezetek döntően kis és közepes méretűek. A városban megvalósuló nagyberuházások kivitelezését ezért több esetben tőkeerősebb külső cégek végezték.

A városban működik inkubátorház is, azonban az eredeti funkciójának maradéktalanul megfelelő működtetése még a jövő feladata.

Kaposváron 2006-ban a működő vállalkozások száma 10 131 volt (2006. december 31. adat, KSH) Ez a megyében működő összes vállalkozás több mint egynegyede, jelentős tehát a vállalkozási aktivitás.

Működő vállalkozások száma 2000-2006, db

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kaposvár	7 304	7 397	7 280	7 472	10 693	10 483	10 131
Somogy megye	24 850	25 068	24 794	25 206	41 429	39 624	38 012

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

A vállalkozási sűrűség 2004 óta folyamatosan csökken, azonban így is a megyei átlag feletti, amely a város központi helyzetéből adódik. A megyei tendencia mindezzel ellentétesen alakult az elmúlt 6 évben, így Somogy megye vállalkozási sűrűsége 2000. óta 52,9%-al nőtt. (Kaposvár esetében ez a változás 38,7%)

A vállalkozási sűrűség alakulása 2000-2006, vállalkozás/m²

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kaposvár	64,07	64,89	63,86	65,54	93,80	91,96	88,87
Somogy megye	4,12	4,15	4,11	4,18	6,86	6,56	6,30

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

Az ezer lakosra jutó vállalkozások tekintetében Kaposvár szintén a megyei átlag felett van és 2004. óta folyamatosan csökken. Az elmúlt hat évben a vállalkozói aktivitás a megyeszékhelyen 35,9%-al nőtt, amely 17,5 százalékponttal marad el a megyei növekedéstől.

A vállalkozási aktivitás alakulása 2000-2006, vállalkozás/1000 lakos

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kaposvár	109,98	108,40	106,74	109,74	157,07	154,27	149,54
Somogy megye	75,24	74,18	73,62	75,08	124,01	119,42	115,40

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

Iparúzési adót fizető vállalkozások száma 2002 és 2007 között 10,7%-kal csökkent. A 20 legnagyobb iparúzési adót szolgáltató vállalkozás listáját vizsgálva megállapítható, hogy az ország területén jelen lévő, többnyire budapesti székhellyel rendelkező vállalkozások, valamint a város üzemeltetéséhez elengedhetetlen vállalkozások fizetik be a legtöbb iparúzési adót Kaposváron.

A helyi iparúzési adó nagyságának és az adóalanyok számának változása, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Iparúzési adó (ezer forint) ¹	1117,4	1518,2	1851,3	1556,4	1708,2	1831,0
Adóalanyok száma ²	7506	7946	8490	8733	6832	6704

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata, 2008. január

¹ A helyi iparúzési adó mértéke az adóalap 2%-a.

² Az Adóalanyt azon a településen terheli állandó jellegű iparúzési tevékenység utáni adókötelezettség, így bevállásadási kötelezettség is, ahol székhelye, illetve telephelye található.

Kaposvár legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozásai 2007-ben

Sorsz.	Megnevezés
1.	Magyar Cukor Zrt.
2.	Kométa 99 Zrt.
3.	OTP Bank Nyrt.
4.	Videoton Holding Zrt.
5.	Tesco-Globál Zrt.
6.	Magyar Telekom Nyrt.
7.	Kaposvári Villamossági Gyár Kft.
8.	E-On Dél-Dunántúli Áramszolgáltató Zrt.
9.	NABI Real-Estate Holding Kft.
10.	SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.
11.	Kaposvári Városgazdálkodási Rt.
12.	Kapos Atlas Gépgyár Kft.
13.	Betonút Zrt.
14.	Kaposvár-Tüskevári Kft.
15.	Terra-Danubia Zrt.
16.	Hungaropharma Zrt.
17.	Kaposvári Vízművek Kft.
18.	Kapos-coop Zrt.
19.	Magyar Posta Rt.
20.	Strabag Építőipari Zrt.

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata, 2008. január

Árbevétel alapján a legnagyobb cégek

Sorsz.	Név	Összes nettó árbevétel
1.	MOL-Nyrt.	1.502.523.869.471,-
2.	Tesco-Globál Zrt.	481.561.535.010,-
3.	Magyar Telekom Nyrt.	470.452.639.928,-
4.	OTP.Bank Nyrt.	432.045.257.642,-
5.	OMV. Hungária Kft.	259.255.071.632,-
6.	Spar Magyarország Kft.	226.574.696.411,-
7.	Shell Hungary Zrt.	207.438.163.178,-
8.	Hungaropharma Zrt.	205.431.617.322,-
9.	Pannon Gsm. Rt.	195.638.219.529,-
10.	Strabag Zrt.	194.115.253.457,-
11.	Magyar Posta Rt.	174.987.905.261,-
12.	Szerencsejáték Zrt.	141.693.889.797,-
13.	Vodafone Magyarország Zrt.	140.879.647.401,-
14.	MÁV Zrt.	131.882.021.965,-
15.	Erste Bank Nyrt.	126.484.128.894,-
16.	K&H Bank Nyrt.	122.460.130.820,-
17.	Raiffeisen Bank Zrt.	114.181.648.580,-
18.	Betonut Zrt.	101.264.482.065,-
19.	KITE Zrt.	95.583.427.000,-
20.	MÁV Cargo Zrt.	92.726.690.829,-

Forrás: Az Önkormányzat Adóügyi osztályának adatszolgáltatása

A Kaposváron működő vállalkozások árbevétel alapján történő rangsorolásakor megállapítható, hogy a lista azokat a cégeket tartalmazza, amelyek az ország egész területén megtalálhatóak.

II.1.2. Ágazati szerkezet

A működő vállalkozások száma főbb nemzetgazdasági ág szerint

	2002		2006	
	darab	százalék	darab	százalék
Ipar, építőipar	1088	14,9	1095	10,8
Mező- és erdőgazdálkodás	273	3,8	287	2,8
Szolgáltatás	5918	81,3	8749	86,4
Összesen	7279	100	10131	100

Forrás: Új munkahelyek, új utak, új otthonok!

A vállalkozások számának főbb gazdasági ágankénti összetételét vizsgálva a szolgáltatások dominanciája állapítható meg. 2002-2006 között az ágazat részesedése 5,1%-al nőtt, amely az országos tendenciáknak is megfelel. Ezen szolgáltatások egy része – Kaposvár központi funkciójából adódóan – megyei funkciókat is ellát.

Regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként, 2006

Nemzetgazdasági ágak	Db	%
Mező-, erdő-, vad-, halgazdálkodás (A+B)	287	2,8
Bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, vízellátás (C+D+E)	539	5,3
Építőipar (F)	556	5,5
Kereskedelem, javítás (G)	1621	16,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (H)	1011	10,0
Szállítás, raktározás, posta, távközlés (I)	304	3,0
Pénzügyi közvetítés (J)	436	4,3
Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatások (K)	3852	38,0
Oktatás (M)	497	4,9
Egészségügy, szociális ellátás (N)	280	2,8
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás (O)	748	7,4
Egyéb tevékenység (P+Q)	0	0,0

Forrás: Teir - Váti

Az ipari és építőipari vállalkozások az összes működő vállalkozás 10,8 %-át, (ezen belül az építőipar részesedése 0,2 százalékponttal több, mint a bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, vízellátás részesedése), a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vállalkozások 2,8 %-át, teszik ki. Az elmúlt négy évben mindkét szektor részesedése csökkent.

Az ipari tevékenység elsősorban a város keleti és nyugati részén kialakult, korábban a város szélén elhelyezkedő, ma már a várossal egybenőtt iparterületeken folyik. A városban két ipari park létesült, amelyek lehetővé tették az elmúlt években történt jelentősebb befektetéseket.

Az önkormányzat által létesített Keleti Ipari Park zöldmezős, nagy területigényű beruházásokat tett lehetővé (pl. NABI). A rendelkezésre álló területek ugyan még nem fogytak el teljesen, de a park keleti irányú bővítésére szükség van, melynek előkészítése folyamatban van.

A VIDEOTON Ipari Parkban az elektronika, háztartási kisgépek gyártása, híradástechnika területén működő vállalkozások telepedtek le.

A két ipari park kölcsönhatásban működik, egymás részére szolgáltatásokat nyújtanak. Az együttműködés szervezett keretekben történő megvalósítása érdekében konzorciumi megállapodás kötéséről született döntés.

A tercier szektorban az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatások, kereskedelem és javítás ágazatai jelentősek.

Az egyes ágazatok súlyát a vállalkozások számánál nyilván jobban érzékelteti a foglalkoztatottak száma, a tőke nagysága, illetve az elért árbevétel. Ilyen adatok csak a társasági adó hatálya alá tartozó szervezetek tekintetében állnak rendelkezésünkre. Ezek alapján 2001-ben a **legnagyobb foglalkoztató** még mindig az ipar volt (33,3 %), ezen belül súlyából sokat veszített, de továbbra is meghatározó a gépipar (9,0 %), jelentős a tradicionális élelmiszeripar (7,8 %), és a textilipar (7,8 %) aránya. A nagy- és kiskereskedelem foglalkoztatja a társasági adó hatálya alá tartozó szervezetek alkalmazottainak 15,1 %-át, az építőipar 9,3 %-át, a szállítás 9,7 %-át, a mezőgazdaság 2,3 %-át.

Itt is tetten érhető az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatások előretörése, amely az 1995. évi 6,4 %-ról 14,0 %-ra növelte részesedését.³

A **nettó árbevétel tekintve**⁴ a 27,7 %-ot képviselő iparon belül legnagyobb az élelmiszeripar (15,8 %) és a gépipar (5,2 %) részesedése. A nagy és kiskereskedelem részaránya 32,7 %, az építőiparé 7,2 %, az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatások ágazatáé 9,8 %, a mezőgazdaságé 3,6 %. A közúti jármű kereskedelem részesedése az 1995. évi 3,3 %-ról 2001-re 7,7 %-ra emelkedett.

A **saját tőke alapján**⁵ az ipar 16,9 %-ot, ezen belül a gépipar 6,1 %-ot, az élelmiszeripar 4,1 %-ot képvisel. Legnagyobb (23,1 %) a nagy és kiskereskedelem súlya. A többi ágazat közül az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatások részesedése 17,0 %, az építőiparé 8,0 %, szállításé 9,6 %, a mezőgazdaságé 5,9 %.

Jól jellemzi a város gazdasági szerkezetét, hogy a társasági adó hatálya alá tartozó kaposvári székhelyű, illetve telephelyű vállalkozások közül 2001. évben mindössze 9 szervezet (0,14 %) foglalkoztatott 300 főnél többet, átlagosan 582 főt, az összes foglalkoztatott 34,7 %-át. Az 50-300 főt foglalkoztató szervezetek száma 28, aránya 1,3 % volt (átlagosan 110 fő, az összes foglalkoztatott 20,5 %-a). A 0-10 főt foglalkoztató vállalkozások aránya 7,5 %, a 0-10 főt foglalkoztatóké 90,7 % volt.

³ Kaposvár hosszútávú településfejlesztési koncepciója nyomán, 2001-es adatokat alapul véve

⁴ Kaposvár hosszútávú településfejlesztési koncepciója nyomán, 2001-es adatokat alapul véve

⁵ Kaposvár hosszútávú településfejlesztési koncepciója nyomán, 2001-es adatokat alapul véve

Kiskereskedelmi üzletek száma

A kereskedelmi ellátásban minőségi változást eredményezett a – térségi vonzású – bevásárlóközpontok létesítése, amelyek ugyanakkor erőteljes átalakulást hoztak a kiskereskedelmi hálózatban. Megfelelő versenyhelyzet kialakulása, illetve az országos tendenciáknak megfelelően növekvő fizetőképes kereslet további bevásárlóközpont(ok) kialakítását generálhatja. Az elmúlt évek fejlesztései, illetve a tervezett rekonstrukciós program hatására megújuló belváros pedig jó lehetőséget teremt szakosodott kiskereskedelmi egységek, vendéglátóhelyek létesítésére.

Kiskereskedelmi üzletek számának alakulása, 2000-2006 (db)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kiskereskedelmi üzletek száma	1583	1571	1587	1550	1512	1504	1448

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

A kiskereskedelmi üzletek tekintetében 2006-ban jelentősen nőtt az élelmiszer jellegű üzletek száma, amely az összes üzlet közel egynegyedét teszi ki.

A kiskereskedelmi üzletek megoszlása, 2004-2006

	Élelmiszer jellegű	Ruházati jellegű	Élelmiszer jellegű	Ruházati jellegű
	darab		A kiskereskedelmi üzletek %-ban	
2004	234	284	15,5	18,8
2005	227	281	15,1	18,7
2006	323	261	22,3	18,0

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

Az egyéni vállalkozások által üzemeltetett kiskereskedelmi egységek száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat.

Egyéni vállalkozások által működtetett kiskereskedelmi hálózati egységek száma, 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Darab	677	675	668	663	633	617	580

Forrás: Teir - Váti

II.1.3. K+F⁶

A város együttműködése a Kaposvári Egyetemmel erősíti az innovációt és a K+F tevékenységet, ezáltal a kutatás-fejlesztés is meghatározó a város életében.

Az Egyetem a régió főbb gazdasági, társadalmi jellemzőinek figyelembevételével, elsősorban a multidiszciplináris agrár-, valamint a társadalomtudományi kutatások területén tud jelentősebb hatást gyakorolni a régió gazdasági életére. A térség agrártermelésének szerkezetére jellemző az országos átlagnál nagyobb arányú szántóföldi növénytermesztés és állattenyésztés. Az állattenyésztési ágazatban a sertésenyésztés meghatározó jellegű. A régióban országosan is kiemelkedő agrár- és élelmiszeripari vállalkozások vannak. 2000-től a K+F támogatások (NKFP programok, EU5 keretprogram) nagyobb hányadának megszerzésével a régió egyetemei jelentősen hozzájárultak a regionális innovációs alapmutatók javulásához.

⁶ Az információk és adatok legnagyobb része az OM által elfogadott Intézményfejlesztési Tervből, kisebb része a Kaposvári Egyetem pénzügyi és KSH jelentéséből származik.

Ezt bizonyítja, hogy az Állattudományi Kar 2003-ban elnyerte „A Régió legjobbjá” díjat, a leginnovatívabb fejlesztési projekt kategóriában. Az Állattudományi Kar megalakulása óta folyamatosan tart fenn különböző jellegű kapcsolatokat a régió belüli és kívüli agrártevékenységet folytató gazdaságokkal. Az egyetem oktató és kutató szakembereire alapozva rendszeresen nyújt egyéni és csoportos tanácsadást a régió gazdálkodói és vállalkozásai számára.

Az Egyetem középtávú céljai között szerepel az agrár- és élelmiszertudomány területén egy olyan regionális tudásközpont (Agrár- és Élelmiszertudományi Tudásközpont) kialakítása, melynek célja a folyamatosan szigorodó élelmiszerbiztonsági szabályozásnak való megfelelés biztosítása, a magyar termékek piacvédelme és márkázása, az egészségtudatos táplálkozás elősegítése, a hústermelés teljes vertikumának „szántóföldtől a fogyasztóig” irányítása, az előállított hús minőségének nyomon követése és biztosítása. A kutatásokat kiterjesztik az orvostudomány, azon belül elsősorban a táplálkozástudomány területére.

Kutatóhelyek száma

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001-2006 %
kutatóhelyek	3	3	12	13	14	14	466

Forrás: Kaposvári Egyetem

Az Egyetem K+F+I (kutatás-fejlesztés-innováció) stratégiáját – karokra lebontva – az OM által 2007-ben elfogadott Intézményfejlesztési Terv tartalmazza.

Az egyetem K+F+I stratégiájának egyik legfontosabb eleme, hogy a gazdasági élet meghatározó szereplőit, mint jövőbeni partnereit, már a tervezés fázisában be kívánja vonni a K+F+I prioritások meghatározásába. Ennek egyik lehetséges módja olyan kutatások végzése, amelyek keretében a doktoranduszok, mint a gazdasági szféra ösztöndíjasai vesznek részt. Ennek eredményeként a keletkező kutatási eredmények hasznosulása, valamint a doktorjelöltek további pályája is biztosított.

A Kaposvári Egyetemen két doktori iskola működik. Az egyik az állattenyésztési tudományok, a másik a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén. A két doktori iskola doktoranduszainak létszáma átlagosan 70 fő (évente 2-3 fő eltéréssel), akik szerves részét képezik az Egyetem K+F+I tevékenységének.

K+F létszám, ráfordítás és vállalkozások száma

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001-2006 %
K+F tevékenységben résztvevő minősített ⁷ oktatók és kutatók száma	76	82	94	102	117	130	171
Közvetlen K+F ráfordítások (eFt)	105000	99000	322000	341000	421000	405000	386
Kutatások becsült összes ráfordítása (eFt)	n.a.	n.a.	744000	788000	882000	611000	82*

Forrás: Kaposvári Egyetem

* 2003-2006 közötti változás értéke

⁷ tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók

A Kaposvári Egyetem kutatási területei

Az agrár, - állatorvos-, orvos-, környezet- és élelmiszertudományok területén végzett multidiszciplináris kutatások magukban foglalják az élelmiszerminőséggel és – biztonsággal összefüggő kutatásokat, az állati eredetű élelmiszer-előállítás (tartás, takarmányozás) környezetre gyakorolt hatásának vizsgálatát, az életminőség javításához hozzájáruló kutatásokat, valamint a csúcstechnológiák állattudományban történő alkalmazásának vizsgálatát.

Gazdaságtudományi kutatások az agrár területeket érintő vizsgálatok mellett a vállalatok gazdálkodási és szervezési rendszereinek korszerűsítésével, a terület-, és vidékfejlesztési politika gazdasági összefüggéseinek feltárásával, valamint a vállalatok és az intézmények pénzgazdálkodásának korszerűsítésével foglalkoznak.

Bölcsészettudományok vizsgálatai a Neveléstudományokat, a Nyelv- és irodalomtudományokat és a multidiszciplináris bölcsészettudományokat érintik.

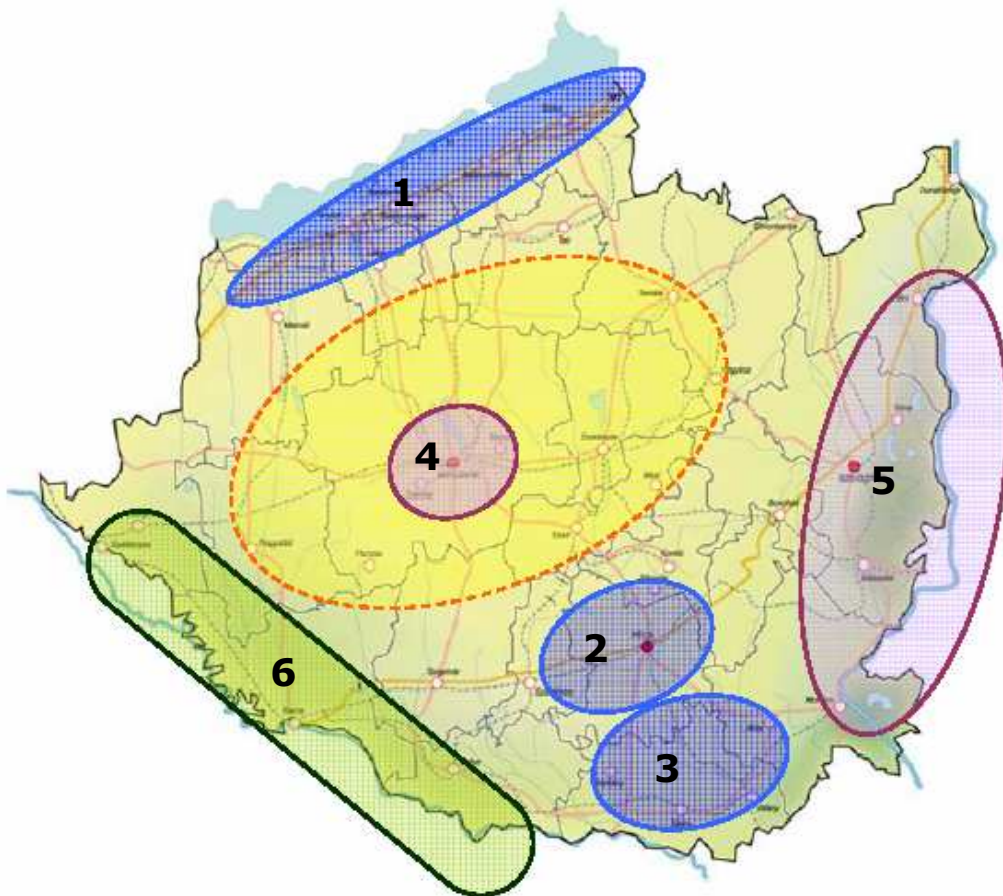
Mindezek mellett a Kaposvári Egyetemen a **Természettudományok** és a **művészetek** terén is végeznek kutatásokat.

II.1.4. Idegenforgalom

Noha a Dél-Dunántúli Régió kiemelkedő potenciállal bír a turizmusfejlesztés területén (különleges természeti értékeire, kultúrtörténeti emlékeire, folklórhagyományaira, gasztronómiai és borászati adottságaira, gazdag termálkincsére és változatos aktív szabadidő-eltöltési lehetőségeire alapozva), ezen adottságok jelentős része javarészt még kihasználatlan. Ehhez járul hozzá a régió idegenforgalmát érintő erős területi koncentráció, amely a Dél-Balaton és háttértelepüléseit, Siklós-Villány térségét, valamint Pécs-et és környékét helyezi el a potenciális turisták mentális térképén.

A Dél-Dunántúli Régió főbb turisztikai magterületei

- Elsődleges magterületek
  1. a Dél-Balaton és háttértelepülései
  2. Pécs és környéke
  3. Villány-Siklós-Harkány
- Másodlagos magterületek
  4. **Kaposvár és környéke**
  5. Duna-mente
- Harmadlagos magterület
  6. Dráva-mente

Forrás: A Dél-Dunántúli Régió Turizmus Stratégiai Fejlesztési Programja

Kaposvár és környéke, mint a régió másodlagos magterülete, szerény idegenforgalommal rendelkezik. A város kereskedelmi szálláshelyein 2006. évben regisztrált 28153 vendég 59094 vendégéjszakát töltött a városban, amely 2 napos átlagos tartózkodási időt jelent. A város és térsége adottságai ennél lényegesen nagyobb vonzerőt biztosítanak a szükséges beruházások megvalósítása, s erre alapozott programkínálat kidolgozása esetén.

Kaposvár idegenforgalmának főbb mutatói, 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001-2006
Vendéglátóhelyek száma	391	458	444	457	455	440	113%
Szállásférőhelyek száma*	881	859	888	1185	972	1165	132%
Vendégek száma*	22475	22352	24229	24034	24115	28153	125%
Vendégéjszakák száma*	74788	71188	65824	58740	65347	59094	79%
Átlagos tartózkodási idő	3,3	3,2	2,7	2,4	2,7	2,0	61%

Forrás: KSH

* Kereskedelmi- és magán szálláshelyekkel együtt

A kereskedelmi szálláshelyek adatait megvizsgálva megállapítható, hogy a város idegenforgalma az elmúlt 6 évben számottevően visszaesett.

A kereskedelmi szálláshelyek főbb adatai, 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001-2006
Szobák száma	284	224	119	286	138	117	n.a.	41%*
Szállásférőhelyek száma	1048	881	754	782	1091	884	1069	102%
Vendégek száma	24052	21603	21629	23435	23205	23316	n.a.	97%*
ebből: külföldi	10063	7731	5964	5991	3784	3218	n.a.	32%*
Vendégéjszakák száma	67879	65016	61914	56656	54594	59841	55396	82%
ebből: külföldi	20374	20019	14745	13331	8235	7586	7255	36%

Forrás: KSH

* 2001-2005

Kaposvár tekintetében a kultúrára és rendezvényekre épülő városi turizmus, valamint a konferenciaturizmus a meghatározó a jövőképpen. Kaposvár sport és kulturális nagyrendezvényei és fesztiváljai évről-évre több látogatót vonzanak, magángyűjteményei és kiállítóhelyei egyre ismertebbek. Az elkészült városi élményfürdő mellett a gyógyturisztikai fejlesztések eredményeként az egészségturizmus erősödése jelenthet növekedési potenciált a városnak. Kaposvár környékén a falusi turizmus kuriózumnak számító termékei is megtalálhatóak. Az aktív turizmust (vízi turizmus, kerékpározás, lovaglás) is jó adottságok jellemzik és kiépült termékek is jelen vannak. A jövőbeli célkitűzések között szerepel az innovatív turisztikai termékek továbbfejlesztése, tematikus parkok kialakítása, valamint bekapcsolása Kaposvár idegenforgalmába.

Belváros

Jelenlegi turisztikai kínálat

Kaposváron és környékén több mint háromszáz helyi védelem alatt álló objektum található. Ezek között vannak kastélyok, emlékhelyek, kápolnák, stb. A műemlékek műszaki állapota, megközelíthetősége, a hozzá kapcsolódó tájékoztatási rendszer vegyes képet mutat. Jelentős részüknél a rossz műszaki állapot és a tájékoztató rendszer hiánya jellemző.

Történelmi emlékhelyek

- Szentjakabi Bencés Apátság
- Városközpont

Kulturális kínálat

- A város legjelentősebb kulturális örökségének a Róma - villa tekinthető. A világszerte híres festő – Rippl-Rónai József - otthona jelenleg emlékmúzeumként működik.
- Kaposvár kulturális kiállítóhelyeinek – múzeumok, magánkiállító helyek, képtárak - jelentősebb képviselői: Rippl-Rónai Múzeum, Vaszary Képtár és Vaszary Emlékház, "Steiner" gyűjtemény, Bádogos ipartörténeti múzeum, Ásványmúzeum, „Crocodile Zoo” Somogy Kereskedelme Anno kiállítás, Kaposfüredi Galéria és Szoborpark, Sportmúzeum, Vasúti Emlékmúzeum, Bors István szobrászművész (1938-2003) és Honty Márta iparművész (1940-2004) műterem kiállítása, Babamúzeum
- Csiky Gergely Színház

Rendezvények

Kiemelt kulturális rendezvények az Újévi koncert, a Város Ünnepe napja, a Kaposvári Farsangi Napok, a Kaposvári Tavaszi Fesztivál, a Festők Városa Hangulatfesztivál, a Szentjakabi Nyári esték és az Advent.

Egyéb jelentős rendezvények: Gyermekszínházi találkozó, Youth Football Festival (Ifjúsági Labdarúgó Fesztivál), falunapok, nemzeti ünnepekhez kapcsolódó rendezvények, lovas versenyek, nemzetközi versenyek, bemutatók, stb.

Kaposvári Városi Fürdő-Virágfürdő

A fürdő közel 5 ha területen helyezkedik el, amely tartalmazza a sportuszodát, a termálfürdőt, a közel 3.500 m² összefüggő vízfelületű élményfürdőt és egyéb kiszolgáló egységeket.

Természeti vonzerő

A kistérség legjelentősebb természeti vonzereje a megyeszékhelytől délre elterülő Zselici Tájvédelmi Körzet számos védett élőhelyével, növényeivel és állataival.

Deseda-tó

A Deseda-tározó az 1970-es évek közepén létesült 8 km hosszú, 300-350 m széles, 260 ha felületű, 8 millió m³ vizet tartalmazó tó.

Falusi turizmus

Kaposvár és környéke turizmusának sajátos és nélkülözhetetlen eleme a térség aprófalvas szerkezetére, a paraszti hagyományokra épülő falusi turizmus.

A falusi turizmus területei több figyelmet érdemelnek, hiszen a Zselicben a falusi turizmus immáron több településre is kiterjedt, az itteni településszövetség ebben látja a térség egyik kitorési lehetőségét.

Deseda-tó TVT

Sport

Kaposvár 1998-ban elnyerte a nemzeti sportváros kitüntető címet, mely jelzi, hogy városban már aktív sportélet, professzionális és tömegsport bázis alakult ki, mely megfelelő alapot biztosíthat rangos hazai és nemzetközi sportesemények megrendezésére.

A város jelentősebb sportlétesítményei a következők:

- Uszoda
- Virágfürdő: élményfürdő és leendő termálfürdő
- Jégcsarnok
- Sportcsarnok
- Rákóczi Stadion
- Pannon Lovasakadémia
- Cseri úti Labdarúgó Centrum

Vadászat

A térség kiemelten jó adottságokkal rendelkezik a vadászat szempontjából. A vadászterületek nagysága 1400-10000 ha között mozog. (Összesen 55.200 hektárnyi terület). Jellemző vadállománya a gímszarvas, vaddisznó és az apró vadak. Vadásztatással a térségben több szervezet is foglalkozik (pl.: SEFAG Rt.).

Lovas turizmus

- a város és környéke jelentős – meglévő – szellemi és infrastrukturális hagyománnyal rendelkezik ezen a területen a lovas képző-, szabadidős-, tenyésztő helyek száma, szakemberei, múltja, természeti adottságai, szabadtéri túralehetőségei, hírneve, stb. révén.
- a meglévő lovas bázis jelentős szabad kapacitással bír, ami túl a szakmai előrelépés lehetőségén, jelentős potenciális bevétel növekedést is jelentene.

A lovas sport nemzetközileg is elismert bázisát képezi a Pannon Lovasakadémia, mely nemzetközi versenyek mellett folyamatosan biztosítja a Dunántúl legnagyobb fedeles lovardájának kihasználtságát egyéb versenyek, képzések, tanfolyamok szervezésével.

Kereskedelmi szálláshelyek

A kereskedelmi szálláshelyek döntő többsége a Belvárosban található. A kaposvári kereskedelmi szálláshelyek közül a panziók és a szezonálisan nyitva tartó ifjúsági szállások vannak többségben.

Kaposvár kereskedelmi szálláshelyei, 2008

Név	Típus	Osztály
Borostyán Vendégház	Szálloda	***
Kapos Hotel és Étterem	Szálloda	***
Csalogány Panzió és Étterem	Panzió	I. osztály
Deseda Panzió	Panzió	I. osztály
Fogadó a Báránnyhoz Tanszálloda és Tanétterem	Panzió	I. osztály
Nett Panzió	Panzió	I. osztály
Pálma Panzió	Panzió	II. osztály
Diófa Panzió	Panzió	II. osztály
Fiat Panzió	Panzió	II. osztály
Flamingó Panzió	Panzió	II. osztály
Tenisz Club Panzió és Étterem	Panzió	II. osztály
Turul Étterem és Panzió	Panzió	n.a.
Wellness Panzió, Étterem és Fitness Centrum	Panzió	II. osztály
Golf Panzió	Panzió	III. osztály
Laetitia Panzió	Panzió	***
Hotel Dorottya	Garniszálloda	***
Kaposvári Egyetem Új Kollégiuma	Ifjúsági szállás	A kategória
Klebelsberg Kunó Középiskolai Kollégium	Ifjúsági szállás	A kategória
PTE ETK Kaposvári Képzési Központ Kollégiuma	Ifjúsági szállás	A kategória
Vasút a Gyermekéért Alapítvány Diákotthona	Ifjúsági szállás	B kategória
Eötvös Loránd Műszaki Szakközépiskola és Kollégium	Ifjúsági szállás	III. osztály
Kaposvári Egyetem ETC Lovasakadémia	Ifjúsági szállás	n.a.
Kaposvári Egyetem Kaffka Margit Kollégium	Ifjúsági szállás	n.a.

n.a.: nincs adat

Forrás: Magyar Turizmus Rt., 2008 január

Kaposvár magán szálláshelyei, 2007⁸

- Daru Vendégház
- Dr. Mozsgay Gézáne fizetővendéglátás
- Éva Vendégház
- Somogyi Lovas Betyár Bemutató és Vendégház

⁸ Forrás: Magyar Turizmus Rt., 2008 január

II.1.5. A helyi gazdaságfejlesztés eszközei

Az önkormányzat vállalkozásbarát környezet kialakítását célzó intézkedései az elmúlt években egyértelműen elősegítették a helyi gazdaság erősítését, élénkítését. A helyi adókedvezmények, a vállalkozások részére nyújtott tájékoztató, segítő, koordinációs tevékenység nagyban hozzájárultak több befektetés megvalósulásához.

A helyi adórendelet eddigi szabályai szerint:

- nem kell adót fizetnie annak a vállalkozásnak, amely legalább 50%-osan csökkent munkaképességű személyeket foglalkoztat,
- kedvezmény illeti meg azt a vállalkozót, aki állományi létszámát az előző évhez képest növelte, illetve az aki, legalább 12 hónapig pályakezdő munkanélkülit foglalkoztat.
- évi 10% iparűzési adókedvezmény jár annak, aki Kaposvár ipari parkjaiban termelési célú beruházást hajt végre.

Adókedvezményt vehet igénybe az is, aki vállalkozásában 45 év feletti regisztrált munkanélkülit foglalkoztat, vagy az infláció kétszeresével megemeli a béreket. Kaposváron a magán és társas kezdő vállalkozónak két évig nem kell telek- és építményadót fizetnie.

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió csatlakozást követően 2007. december 31-ig nyújthatók adókedvezmények, a város ún. Foglalkoztatási Támogatási Keretet hozott létre, amelyre a foglalkoztatásukat bővítő, az átlagkereseteket növelő, munkanélkülieket alkalmazó mikro-, és kisvállalkozások pályázhatnak.

Ma sok kis-, és középvállalkozás fejlődésének gátja, hogy beruházásaikhoz, fejlesztéseikhez nem kapnak kedvezményes kamatozású hiteleket, illetve, ha megfelelnek a feltételeknek, akkor sem tudják felvenni azokat, mivel nem tudnak ingatlan-garanciát felajánlani a hitelintézetek felé. Ennek elkerülése a helyi kis-, és középvállalkozások hitelfelvételének elősegítése érdekében a város ún. Garancia alapot hozott létre, amelynek keretében a KKV-k önkormányzati tulajdonban lévő ingatlant tud felajánlani fedezetként a kölcsönt nyújtó pénzügyintézetnek. A Garancia Alapban eddig 5 ingatlan, 14,4 hektáros területtel szerepel, amelynek bővítését tervezi az önkormányzat az elkövetkező években.

A fentiek mellett a helyi gazdaság élénkítésében az elmúlt évtizedben fontos tényezőt jelentett a műszaki infrastruktúrafejlesztés, amely az 1990-es években prioritást élvezett az önkormányzat fejlesztési tevékenységében.

Nagy figyelmet fordított a város a szakmunkásképzésre is. A gazdálkodó szervezetekkel egyeztetett, közös intézkedések történtek a hiányszakmák megszüntetése érdekében.

II.2. Társadalmi helyzet

II.2.1. Demográfiai adatok

Állandó népesség számának alakulása

Kaposvár népességfejlődését az elmúlt évtizedekben jelentős demográfiai változások jellemezték. A város lakossága 1980-ig dinamikusan nőtt, majd azt követően a népességszám csökkenése volt tapasztalható. (1990 és 2000 között 7,5%-kal, 71788 főről 66411 főre csökkent Kaposvár népességszáma.) Ez a tendencia kedvezőtlenebb a kistérségi és megyei folyamatokhoz képest, ahol ezen időintervallumban a népesség csökkenése 4,4% illetve 4,2% körül alakult. A kistérségi és a megyei átlaghoz hasonlóan 2000 óta Kaposváron is a népesség viszonylagos stagnálása jellemző.

A lakónépesség számának alakulása, 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008*
Lakónépesség	66411	68236	68202	68090	68077	67954	67746	67425	67156
Változás az előző évhez képest, fő	-	1825	-34	-112	-13	-123	-208	-321	-269
Változás az előző évhez képest, %	-	102,7	100,0	99,8	100,0	99,8	99,7	99,5	99,6
Népsűrűség fő/km ² **	583	599	598	597	597	596	594	591	589

* Forrás: www.kaposvar.hu

**Kaposvár területe 114 km²

Forrás: KSH Somogy megyei statisztikai évkönyve

2008. január 1-én Kaposvár lakossága 67.156 fő volt, amely, Somogy megye népességének mintegy ötödét teszi ki. A fenti táblázat is mutatja a lakosságszám következetesen csökkenő tendenciáját.

Kaposvár népességszámának alakulásában külön figyelmet érdemel a külterületi lakosok számának alakulása. Az 1990. évi népszámláláskor 713 fős külterületi lakossággal szemben a 2001. évi népszámláláskor már 1808 fő, a népesség 2,6%-a élt a 22 külterületen.

A népesség számának alakulását több tényező együttes hatása befolyásolja. Egy-egy település népességszámát a természetes népmozgalom, azaz a születések és a halálozások egyenlege mellett a vándorlási folyamatok határozzák meg.

Kaposvár esetében az **élveszületések és halálozások** egyenlege évről évre negatív mérleggel zár, de határozottan javuló tendenciát mutat. (2000 és 2005 között 1332 fővel csökkent a város népességszáma a természetes népmozgalom révén, amelyből 2000-2002 között 772 fővel, 2003 és 2005 között az élveszületések számának minimális növekedése és a halálozások számának csökkenése révén már csak 560 fővel csökkent a népesség.

Természetes népmozgalom mutatószámai 2000-2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Élveszületések száma (fő)	618	622	639	629	637	683
Élveszületések / 1000 fő	8,99	9,12	9,36	9,21	9,36	10,05
Halálozások száma (fő)	900	878	873	797	889	823
Halálozások / 1000 fő	13,10	12,87	12,79	11,67	13,06	12,11
Természetes fogyás (fő)	-282	-256	-234	-168	-252	-140
Természetes fogyás/ 1000 fő	-4,10	-3,75	-3,43	-2,46	-3,70	-2,06

Forrás: KSH, Somogy megye statisztikai évkönyvei

A természetes népmozgalom 1000 főre vetített értékei is igazolják a javuló tendenciát, amely a kistérségi és megyei viszonylatban is lényegesen pozitívabb értékeket jelent Kaposvár számára.

Természetes fogyás /1000 fő (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaposvár	-4,10	-3,75	-3,43	-2,46	-3,70	-2,06
Kaposvári kistérség	-4,6	-3,7	-3,7	-4	-4,3	-4,4
Somogy megye	-4,81	-4,23	-4,71	-5,14	-5,21	-5,29

Forrás: KSH, Somogy megye statisztikai évkönyvei

A fejezet első felében már jelzett 1980-as évekig tartó jelentős népesség-növekedés a bevándorlás és az ennek összetételéből adódó kedvezően változó kormegosztás hatására jelentkező természetes szaporodás eredményezték. A beköltözések elsősorban a megye területéről történtek, amelynek következtében Kaposvárnak Somogy megye lakosságából való részesedése jelentősen nőtt. (1960-ban 13,3%, 1990-ben 20,8%).

A lakónépesség 1980 óta tartó csökkenésében előbb a negatív vándorlási különbözet, majd a korábbi természetes szaporodást felváltó gyorsuló fogyás volt a meghatározó, amely 2000 óta javuló tendenciát mutatva a népességszám stagnálását eredményezi.

A **vándorlási egyenleg** 2000 óta többnyire egyensúlyban van, minimális pozitív mérleget mutatva, amely a kistérségi és a megyei átlaghoz képest még mindig kedvezőbb értéket képvisel.

Vándorlási egyenleg /1000 fő (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaposvár	1,0	3,5	1,3	2,3	1,5	-1,6
Kaposvári kistérség	1,1	2	2,4	0,9	-0,4	-0,8
Somogy megye	0,7	0,9	0,6	-0,3	-1,5	-2,2

Forrás: KSH, Somogy megye statisztikai évkönyvei

A népességszám jövőbeli (2015-ig szóló) alakulására vonatkozóan a város a településfejlesztési koncepció készítése során előreszámítást készített, amely a korszpecifikus termékenység, a halandóság és a vándormozgalom várható alakulásait is figyelembe véve három változatban készült.

Ezek az „alacsony”, más néven pesszimista, a „közepes”, azaz reálisan elérhető és a „magas”, azaz az optimista változatok. A részletesen kimunkált előreszámítás alapján Kaposvár népessége a következőképpen alakul:

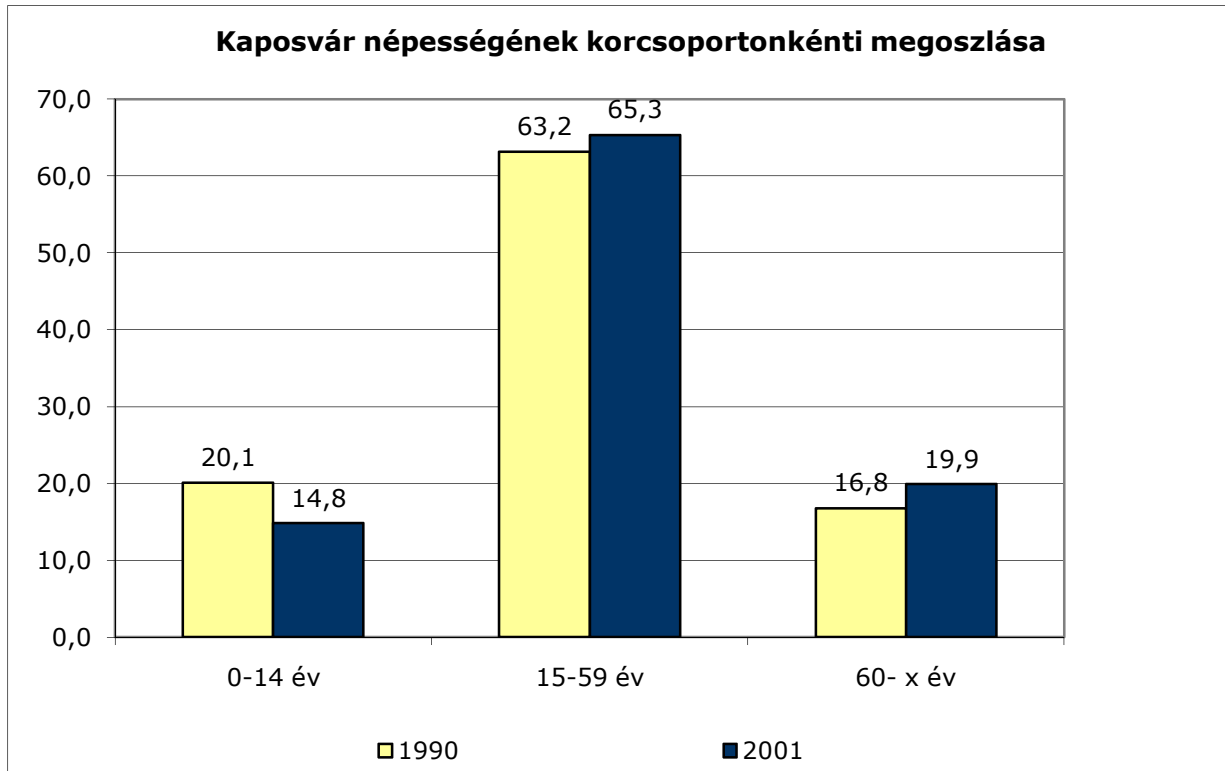
Népességprognózis 2015-re vonatkozóan

	2015	2015 / 2005
alacsony változat	65300	96,1
közepes változat	68100	100,2
magas változat	70800	104,2

Forrás: Településfejlesztési Koncepció

A népesség **korcsoport szerinti megoszlása** – összhangban az előzőekben felvázolt népmozgalmi adatokkal – öregedő tendenciát mutat.

A 2001. évi és az 1990. évi népszámlálások között a fiatal (azaz a 0-14 éves) korosztályok aránya 5,3%-kal csökkent, míg a 60 év felettek aránya 3,1%-kal nőtt. Ennek megfelelően az öregedési index – az öreg népesség a gyermek népesség százalékában – 83,7 %-ról 134,4%-ra nőtt.

Forrás: KSH, 1990. és 2001. évi népszámlálás, hivatalos adatszolgáltatás

	0-14 év	15-59 év	60 év felett
1990. létszám	14 398	45 340	12 050
1990. arány ¹	20,1	63,2	16,8
Öregedési ráta	83,7%		
2001. létszám	10 143	44 863	13 691
2001 arány ¹	14,8*	65,3*	19,9*
Öregedési ráta	135,0%		

*hivatalos adatszolgáltatás

Forrás: KSH, 1990. és 2001. évi népszámlálás

II.2.2. Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet

Gazdasági aktivitás

A gazdaságilag aktív népesség a foglalkoztatottakból és a munkanélküliekből tevődik össze. Kaposváron az e körbe tartozó népesség csökkenése figyelhető meg, ami összefügg a népesség korösszetételének módosulásával és tükrözi a megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyokat is. A gazdaságilag aktív népesség számában 1990 és 2001. évi népszámlálás között 12%-os visszaesés, míg a gazdaságilag nem aktív (inaktív és eltartott) népesség körében minimális, 2%os növekedés volt tapasztalható, ami a kistérségi és a megyei tendenciákhoz hasonlóan alakult.

Gazdasági aktivitás

	Gazdaságilag aktív		Gazdaságilag nem aktív	
	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív	Eltartott
1990	32617	654	17611	20906
2001	26863	2554	20782	18498
Változás 1990-hez képest, %	82,4	390,5	118,0	88,5

Forrás: KSH 1990. és 2001. évi Népszámlálás

A gazdasági aktivitás változása 1990 és 2001 között

	Gazdaságilag aktív	Gazdaságilag nem aktív
Kaposvár	88%	102%
Kaposvári kistérség	88,50%	106,10%
Somogy megye	84,80%	106,90%

Forrás: KSH 1990. és 2001. évi Népszámlálás

A gazdaságilag aktív népességen belül a foglalkoztatottak száma 17,6 %-kal csökkent a két népszámlálás között, bár a foglalkoztatási ráta (az aktív keresőknek a munkavállalási korú népességhez viszonyított aránya) a Somogy Megyei Munkaügyi Központ számítása szerint 2002-ben Kaposváron viszonylag magas 70 %-os volt, ami mind az országos (61,1 %), mind a megyei (55,8 %) átlagnál kedvezőbb.

A foglalkoztatási ráta alakulása, 2002 (%)

	2002
Kaposvár	70
Somogy megye	55,8
Országos átlag	61,1

Forrás: Somogy Megyei Munkaügyi Központ

A rendszerváltozást követően lezajlott változások nagyságrendjét jól érzékeltetik a foglalkoztatottak nemzetgazdasági ág szerinti megoszlásában bekövetkezett változások. A statisztikai besorolási rendszer megváltozása miatt részletes, pontos összevetésre nincs lehetőség, de megállapítható, hogy jelentősen növekedett a terciér szektorhoz tartozó ágakban foglalkoztatottak, csökkent az iparban, az építőiparban és a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya. Lényegében a létszám csökkenés ez utóbbi ágakban történt, míg a többi terület létszáma növekedett (pl. kereskedelem, vendéglátás), illetve stagnált.

A foglalkoztatottak megoszlása nemzetgazdasági ág szerint

	Mező- és erdőgazdálkodás	Ipar, építőipar	Szolgáltatási jellegű ágazatok
A foglalkoztatottak aránya	2,0 %	25,4 %	72,5 %

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A 2001. évi népszámlálás adatait elemezve megállapítható, hogy még mindig a feldolgozóipar a legnagyobb foglalkoztató (18,5 %), de már közel azonos súlyt képvisel a kereskedelem, javítás (15,4 %). A város megyeszékhely funkciójából adódóan kiemelkedő a közigazgatásban, védelemben, kötelező társadalombiztosításban (11,6 %), az oktatásban (12 %) és az egészségügyi, szociális ellátásban (8,1 %) foglalkoztatottak aránya. Az építőipar részesedése 5,5 %, a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás és halászat pedig mindössze 2,0 %-ot képvisel.

A foglalkoztatottak lakóhely szerinti megoszlását illetően megállapítható, hogy a Kaposváron foglalkoztatott munkaerő egyötödét a szomszédos településekről bejárók jelentik.

	2001	2002	2003	2004	2005
Összes foglalkoztatott	37,2	38,9	38,4	37,3	37,0
Kaposvári	30,5	30,7	30,4	29,6	29,4
Bejáró	6,7	8,2	8,0	7,7	7,6

Forrás: Kaposvár Egészségterve, 2006

2005. év végéig a Somogy Megyei Munkaügyi Központnál bejelentett összmunkahelyek száma 3368 volt a városban. Sajnos ugyanezen idő alatt 2320 munkahely meg is szűnt, amely nagyrészt az amerikai hadsereg Taszárról való kivonulásával, a ruhaipari üzemek válságával, a Kaposi Mór Kórházban bekövetkezett elbocsátásokkal magyarázható. Ehhez járult még hozzá a közelmúltban a NABI kaposvári gyáregységének bezárása. Mindezek mellett tartósan üres álláshelyek is voltak a városban, amelyek száma 2006. szeptemberében 140 volt.

Ezek mellett két újabb üzem került megnyitásra (ebből az egyik, a mintegy 50 főt foglalkoztatott Jégkrémgyár már megszűnt). A másik üzem ugyancsak a tejfeldolgozáshoz kapcsolódó Tejüzem, amely révén Kaposvárnak újra van tejüzeme. Az üzemeltetést a Tolna megyei FINOFOOD végzi, közel 120 főt foglalkoztatva.

Munkanélküliség

A politikai rendszerváltozással járó gazdasági átalakulással együtt Kaposváron megjelent a munkanélküliség. Az átalakulás számos vállalat megszűnését, leépülését eredményezte. Idő kellett az új vállalkozások megjelenéséhez, illetve az átalakult régiók megerősödéséhez. A regisztrált munkanélküliek számában 1990 és 1993 között tartósan növekvő tendencia 1994-től megfordult. 2002 óta azonban ismét növekedett a munkaügyi központnál nyilvántartott munkanélküliek száma, elsősorban a fent említett üzembezárásoknak és közszférában történő átszervezéseknek köszönhetően.

2007. december 20-án 3095 regisztrált munkanélkülit tartottak számon Kaposváron, amely a munkaképes korú lakosság 6,9%-át jelentette.

A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása és arányuk a munkavállalási korú népességben belül

	2000 ¹	2001 ¹	2002 ¹	2003 ¹	2004 ¹	2005 ¹	2006 ¹	2007 ¹
Száma	2076	1953	1972	2193	2930	2785	2827	3095
Aránya (%)	4,85	4,40	4,44	4,92	6,62	6,30	6,51	6,94

Forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat

¹: december 20-i adatok

A munkanélküliként regisztráltak (nyilvántartott álláskeresők) száma 2007. év végén 3095 fő volt. Az iskolai végzettséget tekintve igen magas a középfokú végzettségűek száma, és az egyetemet vagy főiskolát végzettek száma is jelentős.

A nyilvántartott munkanélküliek közel 60 % -a részesül valamilyen ellátásban. 719 fő jövedelempótló támogatást kap, 938 fő munkanélküli segélyben, illetve járadékban, 10 fő pályakezdő segélyben részesül. A nyilvántartottak 40%-a, azaz 1118 fő ellátatlan.

Foglalkoztatást elősegítő egyéb támogatásban 533 fő részesül. Ebből közhasznú munkát végez 66 fő, képzési támogatást kap 146 fő, vállalkozóvá válási támogatást 63 fő, foglalkoztatás bővítő támogatásban részesül 258 fő.⁹

A foglalkoztatást évek óta az önkormányzat is segíti a saját eszközeivel. 2005-ben az ellátatlan munkanélküliek rendszeres szociális segélyére 183 millió, a közcélú foglalkoztatásra 108 millió, az ellátatlan munkanélküliek foglalkoztatására 20 millió forintot fordított a város.¹⁰

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya Kaposváron 2001-es népszámlálás adatai szerint az aktív (15-59 év) népesség 41,1%-át jelentette; a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya ugyanezen szegmensben 12,1%-ot tett ki.¹¹

A foglalkoztatott nélküli háztartások megoszlását a következő táblázat mutatja.

Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2001-ben

	Háztartások száma	Ebből: foglalkoztatott nélküli háztartások	
		száma	aránya
Kaposvár	25 803	9 309	36,1%
Somogy megye	120 535	50 740	42,1 %

Forrás: KSH adatszolgáltatás

⁹ Önkormányzati adatszolgáltatás

¹⁰ Önkormányzati adatszolgáltatás

¹¹ KSH hivatalos adatszolgáltatása alapján, 2001. évi Népszámlálás

II.2.3. A lakosság iskolai végzettsége

Kaposvár lakosságának iskolai végzettség szerinti összetétele az elmúlt évtizedekben kedvezően alakult. Az elmúlt 20 évben az egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezők száma közel megduplázódott, az 1990-es években 21,5 %-kal nőtt. A diplomával rendelkezők aránya 2001-ben a 7 éves és idősebb népességen belül meghaladta a 13,0 %-ot. A középiskolai érettségivel rendelkezők részesedése 24,4 %, a szakmunkásképzőt és szakiskolát végzettek aránya 21,4 % volt. Továbbra is jelentős (38%) azonban a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya.

Összességében azonban a kaposvári lakosság képzettségét tekintve mind megyei, mind kistérségi viszonylatban kedvezőbben alakul.

A 7 évesnél idősebb népesség legmagasabb iskolai végzettség szerint, 2001

	Általános iskola 1-8 osztály	Középiskola érettségivel	Főiskola, egyetem diplomával
Kaposvár	38,0 %	24,4%	13,1%
Kaposvári kistérség	47,0 %	19,4%	9,2%
Somogy megye	51,2 %	17,3 %	7,3 %

Forrás: KSH2001. évi Népszámlálás

Kaposvár megyében betöltött vezető szerepe a korcsoportos vizsgálatnál is megmutatkozik, hiszen kiugróan magas a 25 év feletti diplomások és alacsony a 10 évesnél idősebbek aránya, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el.

A népesség legmagasabb iskolai végzettsége korcsoportok szerint, 2001 (létszám)

	10-X éves az általános iskola első évfolyamát sem végezte el	15-X éves legalább általános iskola 8. osztályát elvégezte	18-X éves legalább érettségivel	25-X éves diplomával
Kaposvár	255	54 306	26 179	5 084
Kaposvári kistérség	905	92 427	35 578	10 129
Somogy megye	2 981	240 791	80 994	21 585

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A népesség legmagasabb iskolai végzettsége korcsoportok szerint a megfelelő korúak százalékában, 2001 (%)

	10-X éves az általános iskola első évfolyamát sem végezte el	15-X éves legalább általános iskola 8. osztályát elvégezte	18-X éves legalább érettségivel	25-X éves diplomával
Kaposvár	0,4	92,7	47,4	17,1
Kaposvári kistérség	0,8	88,9	36,1	12
Somogy megye	1,0	86,4	30,5	9,3

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

II.2.4. Jövedelmi helyzet

A kaposvári átlagkeresetek évről-évre emelkednek ugyan, de még így is lényegesen elmaradnak az országos és a hasonló méretű városok átlagától.

Ebben nyilván nagy szerepet játszik, hogy a város gazdasága kevésbé prosperáló, az ország nyugati és központi területein fekvő városokhoz képest. A megyeszékhelyek közül évek óta Kaposváron a legalacsonyabb a bruttó átlagkereset, ami a fizikai foglalkozásúak mellett 2002. évben már a szellemi foglalkozásúaknál is igaz volt. Ebben magasabb technikai színvonalat képviselő, kvalifikált munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységek megjelenésével várható változás.

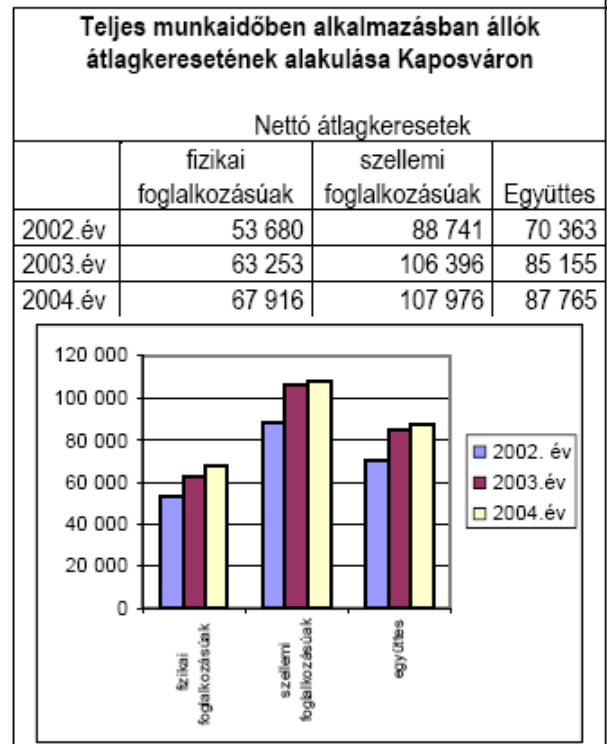
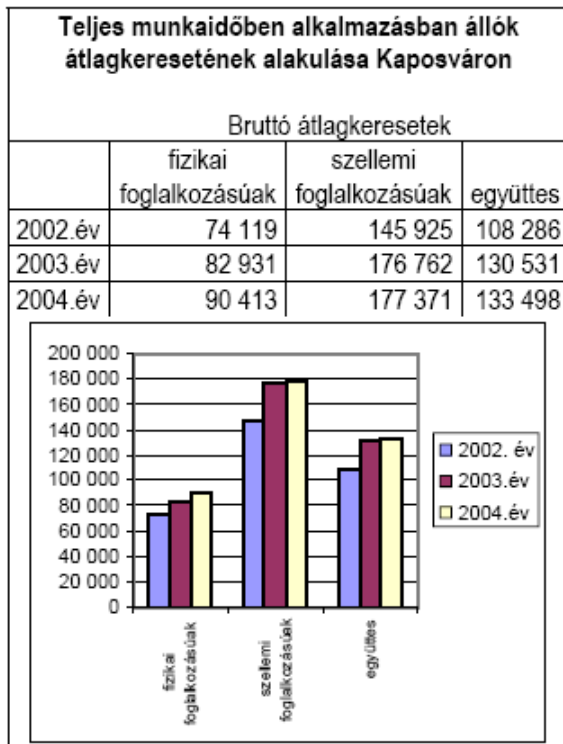
A foglalkoztatottak átlagbérének alakulását megyei és városi szinten az alábbi táblázat szemlélteti.

Keresetek		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaposvár	Bruttó	78.656	90.552	108.286	130.531	133.498	n.a.
	Nettó	50.914	57.982	70.363	85.644	87.765	n.a.
Somogy megye	Bruttó	67.356	79.670	95.077	110.189	114.047	127.015
	Nettó	45.028	52.523	63.180	75.435	78.378	87.850
Magyaró.	Bruttó	87.566	103.254	122.641	138.655	145.059	159.423
	Nettó	55.650	64.624	78.421	89.166	93.168	103.559

Forrás: Kaposvár Város egészségterve, 2006 és KSH Somogy Megyei Statisztikai Évkönyvek

n.a.: nincs adat

Az adatokból megállapítható, hogy a bérek növekedési üteme 2002 és 2003 között volt a legnagyobb, 2004-ben a bérnövekedés nagyságrendje minimálisnak mondható. A kaposvári nettó és bruttó bérek évekre visszamenőleg meghaladják ugyan a megyei átlagot, azonban ezzel együtt is jelentősen elmaradnak az országos átlagtól.

Forrás: Új munkahelyek, új utak, új otthonok! -Kaposvár 4 éves Gazdasági Programja

Mint ahogy a fenti ábra mutatja a fizikai és szellemi foglalkozásúak átlagbérei Kaposvár esetében is jelentős eltérést mutatnak.

A városi átlagbérek növelése érdekében a város támogatja azokat a mikro-, kis- és középvállalkozásokat, amelyek a béreket az előző évi infláció mértékét meghaladó mértékben növelik.

A magyar, így a kaposvári háztartások többsége ezen túlmenően bizonyos mértékű be nem jelentett jövedelemmel is rendelkezik. Magyarországon a nem regisztrált, informális gazdaság becslések szerint a GDP 15-20 százaléka között mozog. Ennek következménye, hogy a valós jövedelmek szintje mintegy 20%-kal magasabb a hivatalos jövedelmi adatoknál.

II.2.5. Egészségi állapot¹²

A lakosság szűken vett egészségi állapotára leginkább a betegségi (morbidity) és a halálozási (mortality) statisztikai mutatók alapján lehet következtetni.

Morbiditás

Az ÁNTSZ Kaposvári Városi Intézete 2001. évtől rendelkezik helyi egészség-statisztikai adattárral, amely alapján részletesen is nyomon követhetők a kaposvári lakosság egészségi állapotának jellemzői.

Betegség	2003	2004	2005	Különbözet 2003-2005
hypertónia	14.521	15.990	16.415	1.894
mozgásszervi betegségek	4712	5615	5243	531
szív és érrendszeri betegségek	4439	5177	5116	677
diabetes	3391	4026	4082	691
csontritkulás	2443	2666	2647	204
emésztőrendszeri betegségek	2073	2519	2471	398
rosszindulatú daganatok	1421	1578	1647	226
pajzsmirigy rendellenességek	1306	1571	1625	319
Cerebrovasculáris betegségek	1191	1356	1501	310
asztma	911	923	1051	140
allergia	1554	1712	1738	184

Forrás: Kaposvár város Egészségterve, 2006

A morbiditási adatok alapján elmondható, hogy a megbetegedéseket tekintve Kaposváron vezető helyen évek óta a magas vérnyomás áll, ezt követik a mozgásszervi betegségek, majd a szív és érrendszeri megbetegedések következnek. Ezekon kívül sorrendben magas értéket mutatnak még; a diabetes, a csonttritkulás és az emésztőrendszeri megbetegedések. Magas továbbá a rosszindulatú daganatos megbetegedések, és a pajzsmirigy betegek száma.

A 2003-2005. évi adatokat összevetve, jól látható, hogy a betegségek előfordulási gyakoriságának a sorrendjében változás nem történt, viszont az egyes betegségekben szenvedők száma jelentősen magasabb lett.

¹² A Kaposvár város Egészségterve alapján

Mortalitás

A halálzási mutatók tekintetében csökkenés figyelhető meg a halálzások arányát vizsgálva 2002-ig, a 2002-2003 éveket stagnálás jellemzi. A Somogy megyei helyzet elemzésénél ugyancsak csökkenő tendenciáról beszélhetünk, de a kaposvári és városkörnyéki mutatókhoz viszonyítva kedvezőtlenebb a kép, magasabba halálzási arány.

Halálzások aránya

Év	Kaposvár város, és környéke	Megyei halálzás
1990	15,0 ‰	15,2 ‰
1995	15,1 ‰	15,5 ‰
2000	14,5 ‰	14,6 ‰
2001	13,6 ‰	13,6 ‰
2002	13,2 ‰	13,8 ‰
2003	13,2 ‰	14,1 ‰

Forrás: Kaposvár város Egészségterve, 2006

A városi és városkörnyéki halálzási értékeket vizsgálva, 1990-től 2003-ig a városban az ezer főre jutó halálzások száma jóval magasabb, mint a városkörnyéken, egészen 2003. évig, ahol ez az arány - nem kis mértékben - megfordulni látszik.

Az ezer főre jutó halálzások száma Kaposvár és a városkörnyék területén

Év	Kaposvár város	Kaposvár városkörnyék
1990	18,6 ‰	12,1 ‰
1995	17,4 ‰	13,2 ‰
2000	15,6 ‰	13,6 ‰
2001	14,5 ‰	12,9 ‰
2002	13,6 ‰	12,8 ‰
2003	11,7 ‰	15,1 ‰

Forrás: Kaposvár város Egészségterve, 2006

A halálzoki struktúrát illetően csak Somogy megyei adatok állnak rendelkezésre. 13 év távlatában vezető helyen mindvégig - csak néhol ingadozva - a keringési rendellenességek állnak, második leggyakoribb halálzók a daganatos betegség, egyre emelkedő nagyságrendben. Ezeket követi a sérülésekből és mérgezések által bekövetkezett halálzás, majd az emésztőrendszeri okok miatti mortalitás. E két utóbbi ok előfordulásában, 1995 évtől indulva, bizonyos csökkenés figyelhető meg.

Halálzók %-ban	1990	1995	2000	2003
Keringési rendellenességek	59,4	57,5	58,9	56,3
Daganatos betegségek	22,3	24,5	25,9	28,4
Sérülések és mérgezések	11,1	9,2	7,3	8,0
Emésztőrendszeri betegségek	7,2	8,8	7,9	7,2

Forrás: Kaposvár város Egészségterve, 2006

II.3.Környezet

II.3.1. A természeti környezet vizsgálata

Földrajzi jellemzők

Kaposvár a Zselic lábához, a Kapos-folyó mocsaras völgyét kísérő domboldalakra települt. Ez a természetre támaszkodó városszerkezet és forma máig tetten érhető a város látképében. A települést körülveszik és átszövik a természet lüktetését szolgáló ökológiai folyosók, mint amilyen a Kapos-folyó, a Töröcskei-patak és a Deseda-patak völgye.

A kaposvári kistérség a Natura 2000 és a Zselic Tájvédelmi Körzet közelében helyezkedik el. A kistérség legjelentősebb természeti vonzereje a megyeszékhelytől délre elterülő Zselici Tájvédelmi Körzet számos védett élőhelyével, növényeivel és állataival.

Kaposvár szerkezetében és a település feltárolásában alapvetően meghatározó a természeti, domborzati adottság. A Zselic lábánál fekvő város természeti értékei az egykori szőlőhegyek, a környező erdők és vízfelületek és a város belterületén található természeti értékek.

A helybéliek a dombokat hegyeknek nevezik: Kecel-, Iszák-, Kapos-, Körtönye-, Róma-, Ivánfa- és Somhegy.

A város a Kapos-folyó két oldalán, Külső-Somogy és a Zselic találkozásánál fekszik. A várost körülvevő táj arculatára jelentős mértékben hatott a löszön keletkezett formák gazdagsága.

A Kapostól délre eső, észak-dél irányú völgyek ma kedvelt kirándulóhelyek (Tókaji parkerdő, Töröcske környéke a víztározóval, Gyertyános völgy, Rómahegy, Nádasdi erdő). A hajdani erdőrengeteg maradványai ma is szép színfoltjai a tájnak. A Kapos vízgyűjtő területéhez összesen 31 patak tartozik.

A bal oldali patakok közül a Deseda, a jobb oldaliak közül a Tokaji-patak a legjelentősebb. A Deseda-patak felduzzasztása hosszan elnyúló széles **tó** kialakulását eredményezte, növelve ezzel a környék változatosságát.

A Deseda-tó

A mesterséges **Deseda-tó** a legnagyobb, amely halakban gazdag. Nyolc kilométer hosszú, 300-400 m széles, 260 ha felületű és nyolc millió m³ vizet foglal magába. Helyileg védett természetvédelmi terület.

A tó szerepe és funkciója eredetileg az árvízcsúcs csökkentése, a Kapos szennyezettsége esetén a folyó vizének hígítása, ill. mezőgazdasági hasznosítás (öntözés, itatás). Ez az idők folyamán bővült, alapvető lett az üdülési és rekreációs funkció. Ma már kedvelt horgásparadicsom, a nyári időszakban fürdőhely, és a vízisportok kedvelőinek jó adottságokkal rendelkező fogadóterülete. A tóhoz érzelmileg is szorosan kötődnek a kaposváriak, a Deseda a város életének szerves részévé vált.

A mélyfúrások **termálvizet** hoztak felszínre, melyre fürdő is települt. Kaposváron 1000 méter mélységben 50°C-os, 1150 m-rel a felszín alatt 54°C-os a víz hőmérséklete.

Kaposváron az évi csapadék összege 495 mm, az évi átlaghőmérséklet 11,5°C.

Külterületi természeti értékek

A város látványában és szerkezetében máig meghatározóak a domborzati adottságok, miután a város a Kapos-folyó mocsaras völgyét két oldalról kísérő domboldalakra települt. A Kapos-völgy északi oldalán enyhébb, hullámos terepfelszín a jellemző, a déli oldalon a Zselic-dombság meredek domboldalakkal jellemezhető erősen tagolt területe helyezkedik el. Ebből következően táji, tájképi szempontból az utóbbi a meghatározó.

A korábbi évszázadokban a kedvező adottságú meredek domboldalakon **szőlőt** műveltek, melyek esztétikus, vonzó látványa sokáig hatalmas értéke volt a városnak. Az utóbbi ötven év gazdasági és politikai változásai egyértelműen a szőlőhegyek elpusztítását eredményezték és azokon a helyeken, ahol az üdülési vagy lakóterület iránti igény jelentős volt, ott két-három évtized alatt a szőlőhegyek lakó- és üdülőterületté alakultak. Kaposvár korábbi életében tehát a szőlő és bor igen nagy szerepet játszott.

Az egyre növekvő városban és közvetlen környékén kiemelkedő értéket jelentenek az erdők, a vízfelületek, a természeti területek, a beépítetlen patak völgyek, valamint a belső zöldfelületek, a közparkok, temetők.

Az **erdők** közül déli irányban a Zselic erdei jelentenek felbecsülhetetlen értéket Kaposvár lakói számára (Kaposzentjakab, valamint Töröcske körzetében találunk nagyobb összefüggő erdőket). Északi irányban Kaposfüred és Toponár között a zaranyi 300 ha-os erdő és D-i irányban az 50 ha-os töröcskei parkerdő teljes mértékben Kaposvár közigazgatási területéhez tartozik, míg a természetvédelmi és rekreációs szempontból is jelentős Gombás-desedai (432 ha) parkerdő részben átnyúlik Somogyaszaló területére.

Forrás: www.kaposvar.hu

A táj meghatározó elemei közé tartoznak a domborzat és az erdők mellett a patak völgyek, vízfolyások, tavak, melyek együttesen alkotják az ökológiai folyosókat. A nyugat-keleti irányban folyó Kapos-folyó gyűjti össze a környező dombságok felszíni vizeit és ezért több északkeleti irányú patak völgy található Kaposvár körzetében (Orci-patak, Deseda-patak, Töröcskei-patak, Tüskevári-árok).

Belterületi természeti értékek

Kaposvár belterületén is találhatóak élő, természeti értékek. Elsősorban a történelmi parkok, fasorok, temetők sorolhatók a települési környezet minőségét, vonzerejét meghatározó zöldfelületi elemek közé. Kaposvár fejlődése minden szakaszában élenjárta a közparkok létesítésében.

A történelmi városokban általában a városközpontok legnagyobb ékessége a várostestet átszelő, a zöldfelületekkel, pihenőparkokkal, igényes épületekkel rendelkező **folypart**.

Kaposváron a **Jókai-liget** helyén már 1835-ban a Kapos szabályozásakor parkot alakítottak ki, amelyet 1963-ban felújítottak, majd mellé strandot építettek.

E rendszer elemei a ma már „**történelmi**”-nek nevezhető **közparkok** is, amelyek közül a **Berzsenyi-park** 2001.VI.12-e óta természetvédelmi értéknek helyi védelem alatt áll. Ezt a parkot az Eszterházy hitbizományi uradalmi birtok város általi megvásárlását követően alakították ki. Az I. világháború végéig katonai gyakorlótér, illetve repülőtér volt, majd 1920 és 1930 között épült meg a park. Területén ma 400-nál több nagyméretű díszfa található, amely először a Horty-park, később a Szabadság-park, jelenleg a Berzsenyi-park nevet viseli.

Az ún. **Színház-park** 1933-ban létesült a Csiky Gergely színház (1911) köré. A színház és a park építését megelőzően ez a terület az utak találkozásánál fekvő Kaposvár egyik legjelentősebb helye, a gabona-piac (Búza tér) volt.

A kicsiny **Rippl-Rónai park** csaknem 100 éve létesült a régi tömlőc helyén. A Rippl-Rónai téren lévő park mindössze 0,3 ha, de városesztétikai szempontból jelentős.

Van, aki a történelmi parkok közé sorolja a korábbi **Jubileumi**, ma **Cseri-parkot**, amely 1948-ig közbirtokossági erdő volt, majd azt követően 15 évig katonai lőtérként használták. A Cseri-parknak is nevezett területet 1960-tól alakították át fokozatosan parkká, illetve rekreációs szabadidő területté.

A történelmi parkok mellett a város fejlődésével több **új park** is született pl.: Búzavirág-park, Városliget és az Európa-park. Az Európa-park a Latinka tér igényes átépítésével jött létre és ma a fiatalok kedvelt találkozó és sétahelye. A Városliget, amely a város nyugati részén, jó közlekedési feltételek között a nagy bevásárlóközpontok közelében épült ki, a tömeges rendezvények színhelyének is alkalmas.

A Kapos-hegyi Kálvária mellett még feltétlenül a kulturális örökség kiemelkedő értéke a kaposszentjakabi romkert, a Róma-hegyi kápolna, a kaposfüredi templomkert, a toponári műemlék templom és védett gesztenyesor, valamint az iskolakert (az egykori Festetics uradalmi központ maradványaként), valamint a Rippl-Rónai Villa körül elterülő történelmi kert.

Kaposvár mindkét temetőjében fasorok alkotják a temető szerkezetét és a hárs, juhar, platán és vadgesztenye fából álló fasorok a város kiemelkedő zöldfelületi értékét jelentik.

Kaposvár városközpontjának legfőbb zöldfelületi értékei azok a fasorok, amelyek belső utcákat szegélyezik. Az első utcai sorfákat már 1775-ben elültették, majd komolyabb, szervezettebb faültetés 1873-ban volt. 1904 –ben kezdődött a fasorok tudatos telepítése.

A megépült paneles lakóterületeken az átlagosnál nagyobb zöldfelületek alakultak ki, szellősebb a beépítés.

II.3.2. Az épített környezet vizsgálata

Rövid történeti áttekintés

XVIII. században Kaposvár néhány utcából, és jellemzően arra merőleges gerincű, földszintes épületekből állt. A burkolatlan utakat és a portákat palánkkerítés választotta el egymástól, a településkép még inkább falusias volt.

A XIX. század első felében kezdett kialakulni a városias utcakép, utcavonallal párhuzamos, zárt sorú beépítésekkel.

A századfordulóra az iparosítás és fellendülő gazdasági élet következtében tekintélyes középületek épültek és a földszintes épületek egy részének emeletráépítésével a város beépítési magassága emelkedett. A településkép jellemzően városias lett. Kiépült a város szélén a Cukorgyár, mely a későbbiekben meghatározó volt és irányt szabott az iparterületek bővítésének.

A két világháború között számos középület épült. A belvárosban és a frekvenciált helyeken folytatódott a polgári lakóházépítés, míg a peremterületeken a kislakás-építés volt a jellemző.

A második világháborút követően két ütemben kezdődött a lakótelep-építés. Az első generációs lakótelepek a tömbbelsőben épültek, ezért a településképre, utcaképre nem voltak igazán hatással. A második ütemben épülő sokemeletes házigyári lakások már erőteljesebben megváltoztatták az addig természetesen fejlődő város-, illetve utcaképet, a történelmi településszerkezet semmibe vételével.

A lakótelep-építésekkel párhuzamosan a belvárosi foghíjakon társasházépítés volt jellemző, mely leginkább a saroktelkekre koncentrált. A homlokzatával és tömegével a történetiségre emlékeztetni sem akaró épületek ma zavarólag hatnak az utcaképre.

A XX. század végén erősödött a családi házas és a társasházépítés. A városközpontban épülő épületek tömegükben és homlokzati kialakításukban eklektikus képet mutatnak, igyekeznek tisztelőben tartani a múlt örökségét, de érezhető rajtuk az ingatlanpiac nyomása.

Megállapítható tehát, hogy a település szerkezetét alapvetően 7, időben is elkülöníthető **beépítési mód** határozta meg.

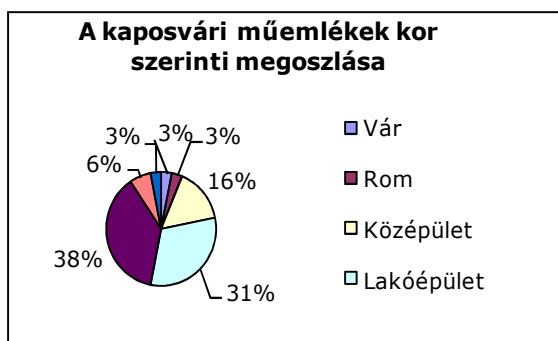
1. A település központi, főközpontokra épült városmag.
2. A Kapos szabályozása után lehetővé vált déli dombok beépülése, (továbbra is nőtt városszerkezet)
3. Az Eszterházy „Meggyes telek” felosztása utáni derékszögű, tervezett utcahálózat.
4. A 2. Generációs panelépítkezések lakótelepei (a tömbbelső 1. Generációs lakótelep-építés a településszerkezetet nem befolyásolta!).
5. A várost körülvevő családi házas területek terjeszkedése.
6. A beépülő zártkertek.
7. A városon belüli és körüli ipari és kereskedelmi területek.

II.3.3. Műemlékek és helyi értékvédelem

A város építészeti értékeinek védelme országos és helyi szinten történik. A településen 33 országos jelentőségű épített érték műemléki védettség alatt áll.

A megye közel 540 műemlékéből 33 Kaposváron található. A műemlékek korának tekintetében 2 középkori, 12 barokk emlék, 5 klasszicista, 9 romantikus-eklektikus és 5 XX. századi műemlék. A műemlékek megoszlása jellegüknél foga: 1 vár, 1 rom, 5 középület, 11 lakóépület, 12 egyházi emlék, 2 ipartörténeti érték és 1 egyéb kategóriába sorolt köztéri szobor.

A fentiek mellett a hatályos rendeletek szerint 88 helyi védelem alatt álló javasolt épület, 226 védett utcai homlokzat, 39 védett épületrész és 8 helyi területi védelem alatt álló terület található a városban.

Forrás: Kaposvár város településrendezési terve - örökségvédelmi hatástanulmány

A kulturális örökségek nagy része a **Városmegye** területén található: a műemlékek több mint a fele, a helyi védett értékek nagy része, a régészeti lelőhelyek kisebb hányada és a védett növényzet jelentős része összpontosul itt. Ezek többsége példaértékűen helyreállított és karbantartott. A Belváros körül azonban még mindig nagy számban található olyan védettség alatti épületek, melyek állapota szélsőséges.

Az **Északnyugati városrész** – a Tüskevár és a 67-es út nyugati oldala – kulturális örökségben szegény. A tüskevári terület a városfejlődésének viszonylag kései szakaszában népesült be, míg a történetileg régebben lakott Kanizsai út és a Lellei út közötti terület a 2. generációs lakótelep építés áldozata. A terület humanizálásával állapota javítható. A **Tisztviselőtelep** és környéke hordoz örökségi elemeket. A területileg is védett Tisztviselőtelep állapota jó, a környéket pozitív irányban befolyásolja.

A **Kisgáti városrész** az egyik legújabb része a településnek. Déli, lakóterületi része, vegyes képet mutat. Középső, intézményterületi része jelenleg beépülés alatt áll.

Az **egykori szőlőhegyeken**, a Kapos déli oldalán is vannak védett értékek, többnyire kápolnák. A terület kiterjedéséhez képest a kulturális örökség jelenlétének intenzitása kicsi, de megbecsülése az utóbbi időben nőtt. Az örökségi elemek környezete rendezett, azok visszacsatolása a napi életbe folyamatos. A környék táji értéke magas, ügyelni kell arra, hogy beépülése során a dombhátak beépítetlenek maradhassanak.

Kaposvár **egyetlen váremléke**, a középkori várrom állapota siralmas. Környezete sem méltó a város múltjához, nevéhez, feltárása csak részben történt meg.

Az **egyetlen romemlék**, az 1061-ben alapított Kaposszentjakabi bencés apátság a közelmúltban kiépítésre került, hasznosítása megoldott - múzeum, szabadtéri színelőadások és rendezvények helyszíne, kirándulóhely.

A **védett középületek** állapota változó. Valamennyi középület használatban van, ezek egy része az eredeti, más részük új funkcióval üzemel. A középületek megújulása folyamatos, ennek igénye él a városban, lehetősége leginkább gazdasági kérdés.

Az **egyházi emlékek** – templomok, kápolnák, szobrok, feszületek - állapota jónak mondható, az egyházak hangsúlyt fektetnek védelmükre. Az egyházi örökségek funkcionálisan történeti szerepet töltenek be a mai napig, hasznosításuk változatlan.

Védett lakóépületek Kaposváron szép számmal vannak, ezen belül is főleg lakóházak utcai homlokzata áll védelem alatt. A ma az épített örökség jelentős részét képező lakóépületek az eklektika korában, vagy a XX. század elején épültek. Ezek az épületek ma is többnyire lakó és üzletfunkcióval működnek. Állapotuk változó, a tulajdonosok lehetőségeikhez képest gondozzák.

Talán valamennyi örökségi érték közül az **ipari és mezőgazdasági emlékek** állapota mondható a legrosszabbnak. A műemléki védettséget élvező Téglagyár az összedőlés határán áll, tulajdonosai adják-veszik, hasznosítása azonban nem történt meg.

Az egyéb, védelem alatt álló örökségi elemek közül a Rippl-Rónai kút és több más képzőművészeti alkotás is (szobor, emlékmű, kereszt) 2006-tól védelem alatt áll.

A **temetők** közül jelenleg a Hősök temetője és az Izraelita temető áll helyi védelem alatt. (A Hősök temetőjének rekonstrukciója megkezdődött, az Izraelita temető állapota lehangoló).

Területi egységként jelenleg helyi védelem alatt áll a Városközpont területe, a volt Tisztviselőtelep, a Hősök temetője, a toponári Kálvária, az Izraelita temető, Damjanich utcai lakótömb, a Gábor Andor téri és a Hunyadi János utcai társasházak, valamint a Hársfa utcai lakóházak.

A műemléki védettséget élvező építészeti emlékek Kaposváron¹³

- 1.** Címe: *Kaposvár, Ady Endre u. 1.*
 Hrsz: *101*
 Építés ideje: *1850 körül*
 Megnevezése: *Lakások és üzletek*
 Stílusa: *Romantikus*
 Törzsszám: *MIII-4336*
 Megjegyzés: *Homlokzata felújítva 1996-97-ben.
 Tető felújítás alatt.*

- 2.** Címe: *Kaposvár, Ady Endre u. 3.*
 Hrsz: *102*
 Építés ideje: *1870 körül*
 Megnevezése: *Lakás, üzlet*
 Stílusa: *Eklektikus*
 Törzsszám: *MIII-4337*
 Megjegyzés: *Tetőfelújítás tervezett, portálcseré javasolt.*

- 3.** Címe: *Kaposvár, Zárda u. 4.*
 Hrsz: *316*
 Építés ideje: *1873*
 Megnevezése: *Katolikus Gimnázium, egykori zárdaépület*
 Stílusa: *Romantikus, gótikus elemekkel*
 Törzsszám: *MIII-4338*
 Megjegyzés: *Felújítva 1999-ben.*

- 4.** Címe: *Kaposvár, Zárda u. 9.*
 Hrsz: *230*
 Építés ideje: *1833*
 Megnevezése: *Vaszary képtár, Iroda és lakások*
 Stílusa: *Klasszicista*
 Törzsszám: *MIII-9224*
 Megjegyzés: *Vaszary János festőművész
 szülőháza. Felújítva 2003-ban.*

¹³ Kaposvár Város Településfejlesztési Terve – Örökségvédelmi Hatástanulmány, Vizsgálati munkarész

- 5.** Címe: *Kaposvár, Csalogány utca*
 Hrsz: *6615*
 Építés ideje: *1721*
 Megnevezése: *Gugyuló Jézus szobor, tabernákulum oszlop*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-8892*
 Megjegyzés: *2005-ben restaurálva.*

- 6.** Címe: *Kaposvár, Kossuth tér*
 Hrsz: *318*
 Építés ideje: *1770 körül*
 Megnevezése: *Mária oszlop*
 Stílusa: *Rokokó*
 Törzsszám: *MIII-4500*
 Megjegyzés: *Toponárról idehelyezve 1975.-ben.
 Restaurálva 1999-ben.*

- 7.** Címe: *Kaposvár, Kossuth tér 2/a*
 Hrsz: *319*
 Építés ideje: *1829-32*
 Megnevezése: *Katolikus Gimnázium, volt polgári fiúiskola*
 Stílusa: *Fsz: klasszicista. Emelete: eklektikus*
 Törzsszám: *MIII-4340*
 Megjegyzés: *Felújítva 1999-ben*

- 8.** Címe: *Kaposvár, Kossuth tér*
 Hrsz: *318*
 Építés ideje: *XVIII. század vége*
 Megnevezése: *Nepomuki Szent János szobra*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-9878*
 Megjegyzés: *Restaurálva 1998-ban.*

- 9.** Címe: *Kaposvár, Kontrássy u. 3.*
 Hrsz: *301*
 Építés ideje: *1919*
 Megnevezése: *Lakóház*
 Stílusa: *Szecessziós*
 Törzsszám: *MIII-6772*
 Megjegyzés: *Homlokzatfelújítása javasolt.*

- 10** Címe: *Kaposvár, Kontrássy u. 4.*
 Hrsz: *233*
 Építés ideje: *1912 (Homlokzati díszítés: Csikász Imre)*
 Megnevezése: *Lakóház*
 Stílusa: *Szecessziós*
 Törzsszám: *MIII-8463*
 Megjegyzés: *Homlokzatfelújítás: Harcos Kornéla (SOMOGYTERV)*

- 11** Címe: *Kaposvár, Fő u. 1. „Dorottya-ház”.*
 Hrsz: *320*
 Építés ideje: *Fsz.: XVIII. sz. vége, emelet: XIX. sz. vége*
 Megnevezése: *Hotel Csokonai, idgenforgalmi iroda és vendéglátó egység. Volt tisztartói lakás.*
 Stílusa: *Fsz: barokk, emelet: eklektikus*
 Törzsszám: *MIII-4341*
 Megjegyzés: *Felújítva 1983-85. (L. Szabó Tünde (SOMOGYTERV)) Felújítása javasolt.*

- 12** Címe: *Kaposvár, Fő u. 10.*
 Hrsz: *12*
 Építés ideje: *1828-32 (Török Ferenc)*
 Megnevezése: *Múzeum, egykori vármegyeháza.*
 Stílusa: *Klasszicista*
 Törzsszám: *MII-4348*
 Megjegyzés: *Felújítva 1998-99. (Kampis Miklós – Sziklai Judit)*

- 13** Címe: *Kaposvár, Fő u. 19.*
 Hrsz: *341*
 Építés ideje: *1774*
 Megnevezése: *Arany oroslán gyógyszertár és lakások*
 Stílusa: *Barokk, homlokzata átalakítva romantikus stílusban a XIX. Sz. második felében.*
- Törzsszám: *MII*
 Megjegyzés: *Homlokzata felújítva 2002-ben. (ifj. Lőrincz Ferenc (ARKER'S))*

- 14** Címe: *Kaposvár, Fő utca 34.*
 Hrsz: *401*
 Építés ideje: *XIX. sz. második fele*
 Megnevezése: *Lakóház és üzletek*
 Stílusa: *Romantikus*
 Törzsszám: *MIII-4344*
 Megjegyzés: *Állapota rossz, felújítása javasolt.*

- 15** Címe: *Kaposvár, Fő u. 65/b*
 Hrsz: *637*
 Építés ideje: *1842-46 (Windisch Lajos) Bővíve XIX. Sz. vége*
 Megnevezése: *Megyei kórház anyaépülete*
 Stílusa: *Klasszicista*
 Törzsszám: *MIII-4345*
 Megjegyzés: *Állapota rossz, felújítása javasolt. Ma tüdőgondozó és egészségügyi kollégium.*

- 16** Címe: *Kaposvár, Arany J. tér*
 Hrsz: *4918/6*
 Építés ideje: *1766*
 Megnevezése: *Szt. Rókus szobor*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-8670*
 Megjegyzés: *Restaurálva 1998-ban*

- 17** Címe: *Kaposvár, Rákóczi tér*
 Hrsz: *436*
 Építés ideje: *1911 (Magyar Ede - Stahl József)*
 Megnevezése: *Csiky Gergely Színház*
 Stílusa: *Szecessziós*
 Törzsszáma: *MII-9048*
 Megjegyzés: *Felújítva 1986-88-ban. (Novák Zsuzsa, Czuppon Éva (KBV))
 Felújítása javasolt.*

- 18** Címe: *Kaposvár, Rippl Rónai tér*
 Hrsz: *13*
 Építés ideje: *1930 körül (Medgyessy Ferenc)*
 Megnevezése: *Rippl-Rónai kút*
 Stílusa: *Modern*
 Törzsszám: *MIII-4349*
 Megjegyzés: *Restaurálva 2002-ben.*

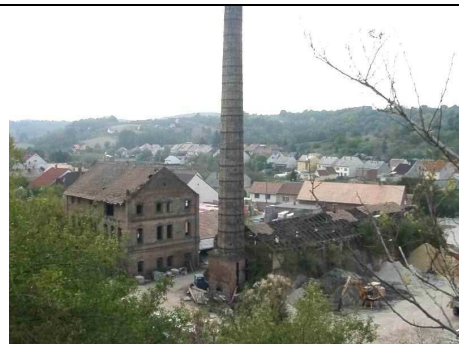
- 19** Címe: *Kaposvár, Rippl-Rónai tér 1.*
 Hrsz: *12*
 Építés ideje: *1808 és XX. Sz. eleje*
 Megnevezése: *Levéltár, múzeum, egykori börtön és levéltár*
 Stílusa: *Klasszicista, II. emelet és homl. szecessziós*
 Törzsszám: *MII-4348*
 Megjegyzés: *Állapota rossz, felújítása javasolt*

- 20** Címe: *Kaposvár, Kálvária u. 15.*
 Hrsz: *7575*
 Építés ideje: *1893 (Bereczk Sándor)*
 Megnevezése: *Kálvária kápolna*
 Stílusa: *Eklektikus*
 Törzsszám: *MIII-4347*
 Megjegyzés: *Felújítva 2001-ben*

- 21** Címe: *Kaposvár, Szigetvári u. 117-119.*
 Hrsz: *6941/5,6*
 Építés ideje: *XIX. sz. vége*
 Megnevezése: *Egykori téglagyár*
 Stílusa: *Ipartörténeti emlék*
 Törzsszám: *MIII-9482*
 Megjegyzés: *Romos állapotban van*

- 22** Címe: *Kaposvár, Guba S. u. 81.*
 Hrsz: *3655/1*
 Építés ideje: *1906*
 Megnevezése: *Lakások, volt 1. Sz. vízmű épülete*
 Stílusa: *Ipartörténeti emlék*
 Törzsszám: *MIII-9414*
 Megjegyzés: *Felújítva 1984-ben. (Szabó Tibor (SOMOGYTERV))*

- 23** Címe: *Kaposvár, Vásártér
9059, 9062/1*
 Hrsz:
 Építés ideje: *XIV. század*
 Megnevezése: *Várrom bástyával*
 Stílusa: *Középkori vár maradványai*
 Törzsszám: *MIII-4351*
 Megjegyzés: *Régészeti feltárása nem befejezett!*

- 24** Címe: *Kaposvár, Sommsich u.17.*
 Hrsz: *932*
 Építés ideje: *1900*
 Megnevezése: *Lakóház*
 Stílusa: *Romantikus-eklektikus*
 Törzsszám: *MIII-10602*
 Megjegyzés: *Karban tartott.*

- 25** Címe: *Kaposvár, Ivánfahegy Balázskert köz*
 Hrsz: *17937*
 Építés ideje: *XVIII. sz. közepe, torony: 1930-ban*
 Megnevezése: *Szt. Donát kápolna*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-9225*
 Megjegyzés: *Homlokzatfelújítás 2003-ban. Belső felújítása szükséges!*

- 26** Címe: *Kaposvár, Géza u. 103. (Kaposhegy)*
 Hrsz: *7615, 7616*
 Építés ideje: *XVIII. sz. második fele*
 Megnevezése: *Római Katolikus kápolna*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-8671*
 Megjegyzés: *Felújítva 1983-ban. Állapota rossz, felújítása indokolt.*

- 27** Címe: *Kaposvár, Kaposszentjakab*
 Hrsz: *17099*
 Építés ideje: *alapítva: 1061, építve XII. sz. és XIV. sz.*
 Megnevezése: *Szt. Jakab bencés apátság romjai*
 Stílusa: *Román és gótikus*
 Törzsszám: *MI-4339*
 Megjegyzés: *Felújítva 2000-ben. (Troll István és Sziklai Judit (ION Kft.))*

- 28** Címe: *Kaposvár, Ózaranypuszta*
 Hrsz: *0472*
 Építés ideje: *XIX. század*
 Megnevezése: *Fa harangláb és kőkereszt*
 Stílusa:
 Törzsszám: *MIII-9629*
 Megjegyzés: *Felújítva 2002-ben*

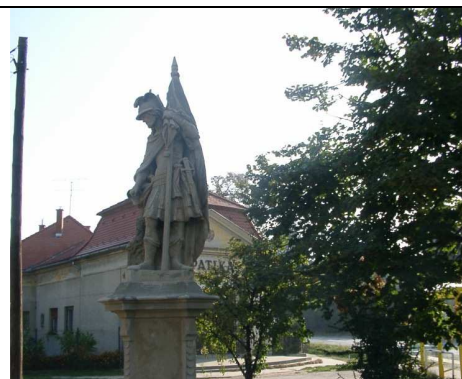
- 29** Címe: *Kaposvár, Rómahegy*
 Hrsz: *18217/4,6,7*
 Építés ideje: *XVIII és XIX. Század*
 Megnevezése: *Rippl Rónai Emlékmúzeum. Egykor lakóház.*
 Stílusa: *Barokk eredetű, átalakítva eklektikus stílusban*
 Törzsszám: *MIII-4346*
 Megjegyzés: *Rippl Rónai József lakóháza volt. Felújítva 1998-ban.*

- 30** Címe: *Kaposvár, Toponári u. 47.*
 Hrsz: *13001*
 Építés ideje: *1779-1781 (átalakítva a XX. Században)*
 Megnevezése: *Római Katolikus Templom*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-4499*
 Megjegyzés: *Benne Dorfmeister freskó. Berendezése barokk*

- 31** Címe: *Kaposvár, Toponári u. 84. Sz előtt*
 Hrsz: *13661*
 Építés ideje: *XVIII. sz. második fele*
 Megnevezése: *Szt. Flórián szobor*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-4501*
 Megjegyzés: *Restaurálva 2001-ben.*

- 32** Címe: *Kaposvár-Toponár, Kemping u.-Gém u. sarok*
 Hrsz: *13061*
 Építés ideje: *1700*
 Megnevezése: *Nepomuki Szt. János szobor*
 Stílusa: *Barokk*
 Törzsszám: *MIII-8717*
 Megjegyzés: *Restaurálva 2001-ben.*

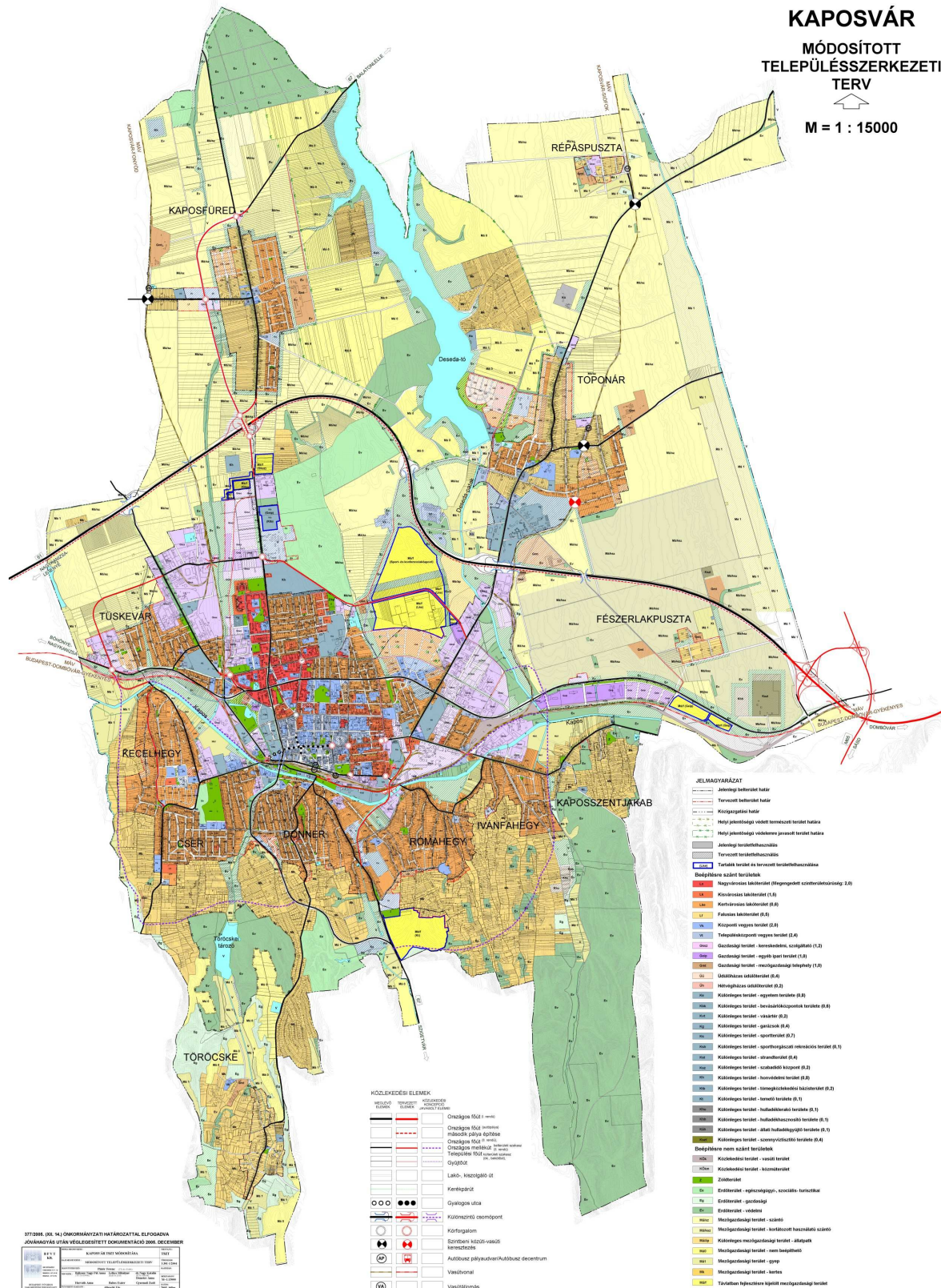
33 Címe: *Kaposvár, Zárda utca 8.*
Hrsz: *313*
Építés ideje: *XIX. század vége*
Megnevezése: *Nepomuki Szt. János szobor*
Stílusa: *Romantikus*
Törzsszám: *11095*
Megjegyzés: *Átépités alatt*

II.3.4. Kaposvár karakteres területeinek általános jellemzése a településszerkezeti terv alapján

LAKÓTERÜLETEK:

Nagyvárosias lakóterületek (Ln)

Kaposváron a nagyvárosias lakóterületek kivétel nélkül a meglévő telepszerűen beépült (úszótelkes kialakítású) lakótelepek sorába tartoznak. Döntően a város észak-déli, valamint kelet-nyugati irányú jelentősebb települési főútjai, ill. gyűjtőútjai (Füredi út, Berzsényi Dániel utca, Honvéd utca, 48-as ifjúság útja, Arany János utca) mentén helyezkednek el.

A legnagyobb laksűrűségű lakóterület a város észak-nyugati része, itt épültek a legjelentősebb lakótelepek, amelyek a város lakásállományának egynegyedét teszik ki. Kaposvár 26.000 lakásából 6676 panellakás. A panelos építés külön problémát okozó épülete a 330 lakást tartalmazó tízemeletes Sávház.

A 6000 panelos szerkezetű épület közül 3000 már felújításra került (komplex felújítás: külső hőszigetelés, belső közmű-rekonstrukció és nyílászáró csere). A lakótelepek épületei mellett a környező közterületek ugyancsak felújításra és korszerűsítésre szorulnak.

A nagyvárosias lakóterületeken a legfontosabb városrendezési cél a beépítés további besűrűsödésének elkerülése, a parkolási helyzet javítása az előírt zöldfelületi arány biztosításával, a meglévő, értékes növényzet megtartásával és a közkerti (pihenő-, játszó-, sportkerti) funkciók sérelme nélkül.

Kisvárosias lakóterületek (Lk)

A kisvárosias lakóterületek sokfélék és igen vegyes képet mutatnak, ennek megfelelően építési övezeti rendszerük is tagolt.

A városképben legmarkánsabbak a belvárost keletről övező hangulatos zártosú beépítésű utcák (pl.: a Fő utca, a Damjanich utca, a Német István fasor, a Gróf Apponyi Albert utca egyes szakaszai).

Ugyancsak kiterjedt a szabadonálló beépítésű kisvárosias lakóövezetek rendszere is, de itt megállapítható, hogy ezt a területek elszórt elhelyezkedése és szélsőségesen eltérő (1-4 szintig terjedő) szintszáma, valamint széles skálán mozgó (30%-tól 60%-ig terjedő) beépítési intenzitása indokolja.

A nagyvárosias lakóterületekhez hasonlóan előfordulnak telepszerűen (úszótelkes formában) beépült, általában 3-4 szintes épületekből álló kisebb lakótelepek, amelyek a kisvárosias lakóterületeken belül külön építési övezeti besorolást kaptak (Lk-T). A többnyire tömbbelsőkből található kisebb lakótelepekre, a területhasználat és a további beépíthetőség vonatkozásában a nagyvárosias lakóterületekre előírt tiltó, ill. korlátozó feltételek érvényesek.

A kisvárosias lakóterületekre vonatkozóan általános szabályozási elv volt a kisebb lakások arányának növekedéséből adódó túlzott terhelés mérséklése, amely különösen a kialakult, beállt területeken létesülő új beépítéseknél okoz környezeti konfliktust. Ezért volt szükség az elhelyezhető lakásszámra vonatkozó korlátozó előírásra a létesíthető szintterület függvényében. Ugyancsak a környezeti terhelés növekedését gátolja az elhelyezhető kereskedelmi célú bruttó szintterület maximálása is.

A tervezett kisvárosias lakóterületek mindegyike laza szabadonálló beépítést tesz lehetővé. A Maros utca észak-keleti oldalán és a Kanizsai úttól délre a Malom-tó felé max. 2 szintes családi lakóépületek létesíthetők, a volt Füredi laktanya kisvárosias lakóövezetében max. 4 szintes társasházak alakíthatók ki.

Kertvárosias lakóterületek

Kertvárosias lakóterületek foglalják el Kaposvár, valamint a csatolt települések közül Kaposfüred és Toponár lakóterületeinek meghatározó részét. Megtalálható az összes létező beépítési forma (zárt sorú, oldalhatáron álló, ikres és szabadonálló beépítés) a telepszerű beépítési módot kivéve. Mindez a jellegzetes domborzati adottságoknak és helyenként a korábbi területhasználatnak köszönhetően rendkívül változatos telekrendszerben valósult meg. Ezt a karakteres sokféleséget és a rendszerint kialakult állapotból fakadó determináltságot képezi le a 24 elemből álló építési övezeti rendszer is.

Általánosan alkalmazott szempont a valóban kertvárosias karakter megőrzése, ennek érdekében legfeljebb 2 lakásos lakóépületek létesíthetők. Ez alól kivétel a lakópark céljára funkciót váltó Deseda kemping területe, ahol max. 6 lakásos lakóépületek is építhetők, Cseri tető térsége, ahol max. 4 lakásos lakóépületek is elhelyezhetők.

A hagyományos telekrendszer és az utcai beépítés ritmusának megőrzése céljából az egyes beépítési módokhoz minimális telekszélességet is rendel a HÉSZ, ugyanakkor az előkert vonatkozásában – főleg a változatos domborzatú déli lakóterületeken (a Kecel-hegy, a Cser, a Donner, a Róma-hegy területén) a kialakult állapothoz való eseti illeszkedést tekinti elsőrendű szempontnak.

A KSZT szinte minden városrészben biztosít fejlesztési lehetőséget ezen beépítési forma további terjeszkedésére, ahol ez tájképi érdekeket nem sért. Esetenként tágas tömbbelsőik feltárással nyílik lehetőség telekosztásra Toponáron, Kaposszentjakabon, Kecel-hegyen, a Donneren, a Róma-hegyen újonnan beépítésre szánt területek kijelölésével. A csatolt településeken pedig a hosszú falusias lakótelkek hátsó telekrészeinek leválasztásával (pl. Kaposfüred délnyugati részén, Toponár északnyugati oldalán) alakulnak ki új parcellák kertvárosias beépítés céljára. Utóbbi esetekben lényeges szempont volt, hogy a falusias és a kertvárosias lakóterületek találkozásánál a telekstruktúra és bizonyos értelemben a területhasználat változása megfelelő átmenettel történjen. Ez a szabályozásban a telekméret (elsősorban szélesség), a nagyobb telekterület, a beépítési mód (általában oldalhatáron álló) megválasztásában, valamint – a falusias lakóterületet illetően – a gazdasági épületek, építmények elhelyezését érintő szabályozásokban nyilvánul meg.

Az új kertvárosias lakóterületek kialakításánál a szabályozási terv kisebb közcélú zöldterületeket (közkert, fásított köztér) is kijelöl, részben a tömbszerkezet tagolása, részben funkcionális szükségességéből.

Falusias lakóterületek

Falusias lakóterületek a korábban önálló települések, ill. különálló településrészek (Kaposfüred, Toponár, Töröcske, Fészerlak, Répáspuszta, Kaposszentjakab) régebbi, hagyományos, falusias életformát tükröző lakóterületein kerültek lehatárolásra, amelyeket a szabályozási terv a meghatározó telekméret alapján két övezetbe sorolt, a többi paraméter tekintve azonos jellemzőkkel. Az építési övezetekben – a jellemző többgenerációs együttélés biztosítására – 3 lakásos lakóépületek helyezhetők el, továbbá szabályozásra került az önálló épületben létesíthető kiszolgáló, ill. kiegészítő funkciók építményeinek telken belül történő elhelyezése, a lakóépületek, valamint a szomszédos más beépítésre szánt területek zavartalan használata érdekében.

Újonnan tervezett falusias lakóterület csak Kaposfüreden található, a központi településmagot a vasútállomás körül kialakult településrészrel összekötő Állomás utca déli oldalán.

VEGYES TERÜLETEK

Településközponti vegyes területek

A településközponti vegyes területek jellemzően a belváros (ill. a tágabb városközpont) területén, valamint a korábbi önálló települések központjaiban, továbbá a városközponttól távolabbi településrészek súlyponti területein, ill. elszórtan egy-egy funkcióváltó, vegyes rendeltetésű területrészen találhatók.

A lakóterületekhez hasonlóan általános szempont a gazdasági építmények jövőbeni elhelyezésének tilalma, azzal az eltéréssel, hogy azon – területfelhasználását illetően átsorolt - területeken, ahol jelenleg a környezetet nem zavaró hatású gazdasági tevékenység folyik, ott a jelenlegi rendeltetés kismértékű (20%-os) bővítése megengedett a nagyobb távlatban várható funkcióváltás bekövetkezéséig [HÉSZ 26.§ (1)-(5) bekezdés].

A településközponti területek építési övezeteiben, a vegyes rendeltetés fenntartása, ill. biztosítása érdekében, tisztán lakófunkció nem létesíthető, nem cél ugyanis, hogy a viszonylag magasabb beépítési paraméterek intenzív lakóterületek (lakóparkok) létesítéséhez vezessenek. Szigorúbban szabályozott e tekintetben a toponári tervezett üdülőterület mellett kijelölt építési övezet, ahol - éppen az üdülőterületet kiszolgáló funkciók elsődlegessége érdekében – önálló lakóépület nem is létesíthető.

A városias, zárt sorú beépítésű településközponti területeken kedvező, ha az épületek földszinti, közterület felőli részének legalább 50%-án közönségforgalmi helyiségek létesülnek, a közterületek és a privát területek nem szigetelődnek el egymástól, sem funkcionálisan, sem vizuálisan. A településközponti vegyes területek a beépítési mód szerint zárt sorú-, és szabadonálló beépítési módú, ezeken belül pedig – részben a kialakult állapothoz történő illeszkedés, részben a kínálati jelleg szélesítése, valamint a környezeti adottságok alapján – további eltérő szabályozási határértékekkel rendelkező építési övezetekre tagolódnak.

A kialakult (úszótelkes jellegű) állapot miatt egyes építési övezeti határértékek csak OTÉK alól eltérési engedéllyel alkalmazhatók a Fő utca, Teleki utca, Múzeum utca által határolt tömbben és a Teleki utca, autóbusz-pályaudvar közötti tömbben, és a Fő utca, Megyeház utca, Irányi Dániel utca tömbben.

Jelentősebb új településközponti vegyes területek vannak kijelölve a TSZT alapján a lakóterületi fejlesztésekhez kapcsolódóan a Kecel-hegy platóján, a Lonkahegyi úttól délre, Kaposfüred nyugati részén. Üdülőterületi fejlesztéshez kapcsolódóan a Deseda tó mellett, egészségügyi-, szociális- és rekreációs célú szállásférőhelyeket is tartalmazó fejlesztési szándékkal párosulva Toponár nyugati részén, kulturális célra az Ivánfa-hegyen. Funkcióváltó területként a külterületen Ó-Zaranypuszta és Új-Zaranypuszta területe, belterületen a Szigetvári út keleti oldalán, a Zselici út és a János utca között, valamint a városközpontban a Ruhagyár tömbjében (utóbbi helyen kereskedelmi funkcióval vegyes lakóterületi fejlesztés körvonalazódik).

Központi vegyes területek

E területfelhasználási egység építési övezeteinek területén – hasonlóan a lakó- és a településközponti vegyes területek építési övezeteihez – korlátozott az egyéb gazdasági építmények elhelyezése (HÉSZ 27.§). A központi vegyes területek építési övezeteinek közös jellemzője, hogy a szolgálati lakásokon kívül más lakások nem helyezhetők el, viszont a tulajdonos, a használó és a személyzet céljára szolgáló lakások önálló épületben is létesíthetők.

Az építési övezetek közül az elhelyezhető rendeltetés szűkebb körű meghatározása alapján két övezet került kiemelésre (Vk-Z/3K és Vk-Sz/3K). Ezen építési övezetek kizárólag a települési szintű és központi szerepkörű oktatási, nevelési, egészségügyi és szociális, igazgatási, művelődési és kulturális, valamint köz-, és vagyonbiztonságot szolgáló intézmények elhelyezését teszik lehetővé. Az építési övezetek döntő többségére a szabadonálló beépítési mód jellemző, a legtöbb központi vegyes terület a V_k -Sz/3K építési övezetbe tartozik.

A V_k -Sz/100 jelű építési övezet (amely a Rákóczi téren a Csiky Gergely Színház épülete) egyes szabályozási határértékei csak OTÉK alóli eltérési engedély alapján alkalmazhatók.

Nagyobb új központi vegyes területek a Maros utca menti fejlesztési területen, valamint az Árpád utcától északra (Kisgát II. ütem területe) és a volt Füredi laktanya főút menti tömbjeiben kerültek kijelölésre, továbbá ilyen besorolást kapott a Kanizsai utca déli oldalán a Fűtőművel határos területrész is.

GAZDASÁGI TERÜLETEK

Gazdasági területek esetén a szabályozás elsődlegesen a közvetlen környezetre gyakorolt zavaró hatások mérséklését és e területek esetenként kedvezőtlen városképi-, tájképi megjelenésének javítását célozza. Ennek eszközeként a HÉSZ előírja pl. lakó, vagy vegyes (intézményi) területtel határos elhelyezkedés esetén az üzemi jellegű, ill. a jelentős szállítási forgalmat vonzó létesítmények telekhatártól távolabbi elhelyezését, bizonyos funkciók (pl. üzemanyagtöltő állomás) elhelyezésének korlátozást ilyen esetekben, továbbá beültetési kötelezettséget. Különösen fontos és hangsúlyos a beültetési kötelezettség előírása a vízfolyások mentén, amelyet a használatbavételi engedély feltételeként az engedély kiadásáig meg kell valósítani. Ugyancsak településszerkezeti szempontokat szolgáló előírás a gazdasági területek telekhatárai mentén előírt legalább 5,0 m-es összefüggő fásított zóldsáv létesítésének kötelezettsége. A környezetvédelmi és tájszerkezeti érdekből megfogalmazott előírások között szerepel pl. a fém- és hulladékkereskedelem (ideértve a roncsautók) telepeinek élővízfolyástól legalább 100 m-nél távolabbi elhelyezése, ill. meglévő telepek áthelyezése.

A gazdasági területek építési övezeti besorolásánál a „jelentős mértékű” zavaró hatású ipari terület” kategória (amely a különlegesen veszélyes, bűzös, vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységekhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál), nem került alkalmazásra.

A gazdasági területek besorolása így módon az alábbiak szerint alakult:

- kereskedelmi, szolgáltató területek (Gksz), amelyek a nem zavaró hatású gazdasági tevékenységekhez szükséges építmények elhelyezésére szolgálnak;
- egyéb ipari területek, amelyekbe egyrészt az energiatermelő és szolgáltató területek (Geip/E), másrészt a nem jelentős zavaró hatású ipari termelő tevékenységek kerültek (Geip).
- A kereskedelmi, szolgáltató területeken (Gksz) max. 10000 m² bruttó szintterületű kereskedelmi funkciót tartalmazó létesítmény helyezhető el, amelyekre 6000 m² felett már vonatkozik a HÉSZ 9. számú mellékletében rögzített hatástanulmány készítmény kötelezettség.

Szintén kiemelten kezelte a Szabályozási terv a távfűtés gazdaságosabbá tételét és a hulladékhasznosítást egyaránt szolgáló azon elképzelést, miszerint környezetbarát energiatermelő létesítmény elhelyezésére biztosít területet, a Raktár utcától északra újonnan tervezett gazdasági terület egy részén, ill. tartalék energiaszolgáltató területet jelöl ki a Füredi úti lőtér katonai célú hasznosításának megszűnése esetén.

Nem jelentős zavaró hatású ipari termelő tevékenység céljára – a TSZT-vel összhangban – építési övezet (Geip) csak a Keleti Ipari Park területén került kijelölésre.

ÜDÜLŐTERÜLETEK

Üdülőterület Kaposvár közigazgatási területén egyedül Toponártól nyugatra a Deseda tó mellett található a TSZT-ben.

A korábbi tervek alapján a szabályozási tervben a terület egyik része üdülőházas, másik része hétvégiházas építési övezetbe sorolódott.

Az építési övezeti paraméterek meghatározásánál döntő szempont volt a közeli védett táji környezetet tisztelő szabályozás, amelyet az OTÉK-hoz képest jóval alacsonyabb beépítési mérték (15%, ill. 10%), valamint a magas zöldfelületi arány (60%, ill. 70%) és a táji környezethez való illeszkedésre vonatkozó általános építési előírások (anyaghasználat, színek, tetőforma, stb.) is elősegítenek.

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

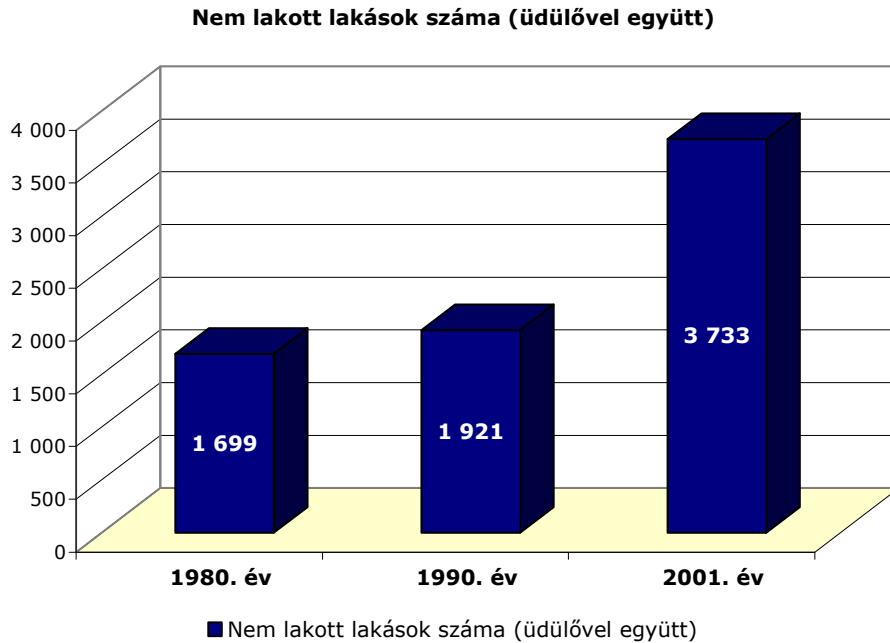
Különleges területbe azok a területek tartoznak, amelyek a rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége és a környezetükre gyakorolt jelentős hatásuk, vagy a környezetüktől igényelt különleges védelmük miatt más területfelhasználási egységtől megkülönböztetett szabályozást igényelnek. Kaposváron ilyen kategóriába került az egyetem területe, a nagyterületű bevásárlóközpontok területe, a vásártér, a honvédségi területek, a nagyobb (ill. speciális) sportolásra szolgáló területek, a sporthorgászati rekreációs terület, a strand, a szabadidőközpont, a tömegközlekedési bázisterületek, az önálló garázsterület (a Kinizsi lakótelep mellett), a temetők területe, a hulladék (törmelék) lerakó és a szennyvíztisztító területe.

Fentiek közül külön kiemélést igényel a nagyterületű bevásárlóközpontok területe (Kbk), mivel a városban már található ilyen jellegű terület (a Berzsenyi Dániel utca nyugati oldalán), továbbá beruházói szándék jelentkezett 15-20 ezer m² bruttó szintterületű kereskedelmi létesítmény megvalósítására az Árpád utca – Mező utca – Dobó István utca által határolt tömb (Kisgát I.) területén.

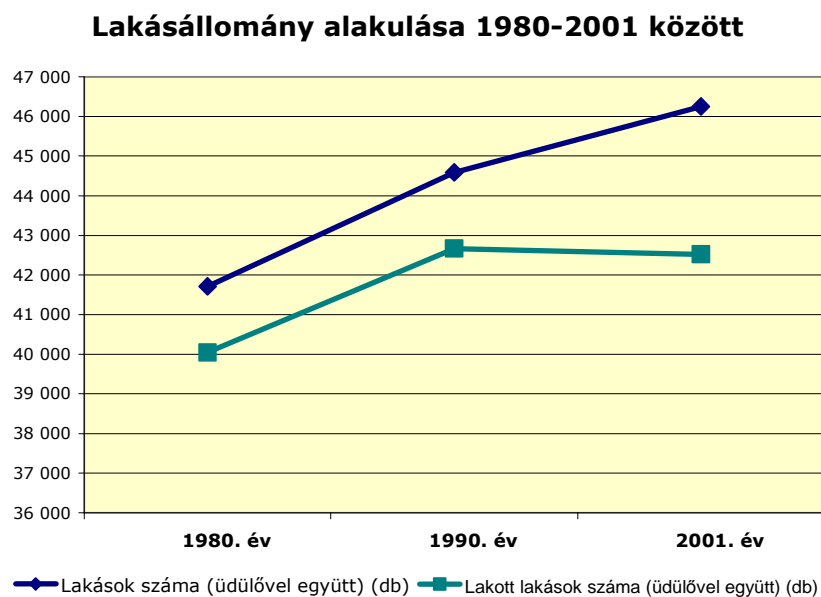
II.3.5. A lakásállomány megoszlása és szerkezete

Lakásszám változásának tendenciája

A településen meglévő lakásállomány 46255 (lakóegység üdülővel együtt, 2001 KSH), amelyből 42522 lakott. A lakásállomány évről évre növekedést mutat, amely mértékét a lakott lakások aránya nem követi, a nem lakott lakások száma növekedést mutat.

Forrás: KSH

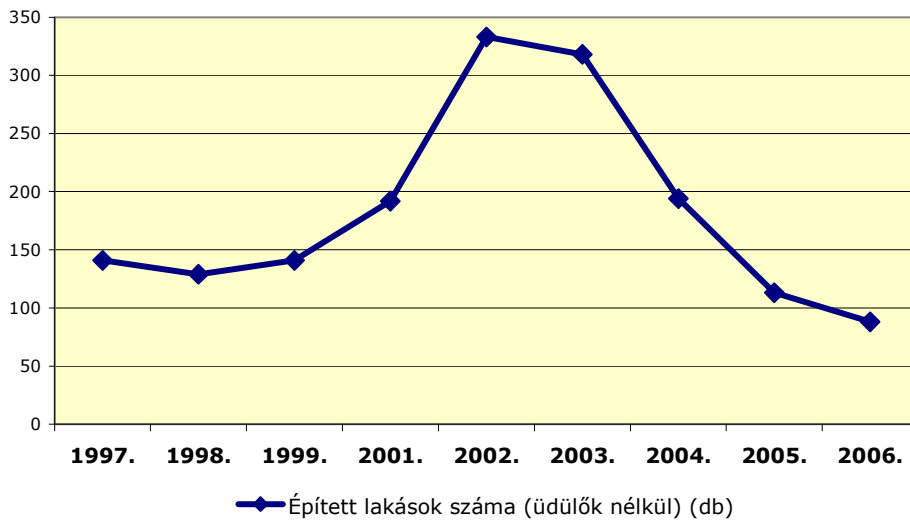
Forrás: KSH

	Lakások száma (üdülőkkel együtt) (db)	Lakott lakások száma (üdülőkkel együtt) (db)
1980. év	41 713	40 044
1990. év	44 588	42 667
2001. év	46 255	42 522

Forrás: KSH Népszámlálás

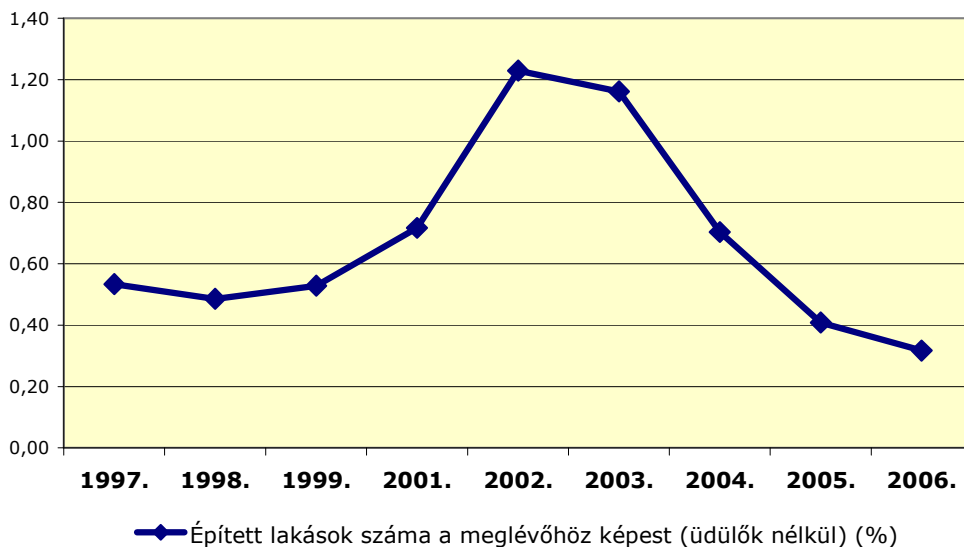
Amint az alábbi ábrák is mutatják, az évente épített lakások száma mára csökkenő tendenciát mutat (mind darabszámban, mind a meglévő állományhoz viszonyított arányát illetően) a városban. Az építési kedv visszaesése elsősorban a 2000 után bevezetett rendkívül kedvező lakáshitelezési rendszer változásával, szigorításával magyarázható.

Épített lakások száma (üdülők nélkül) (db)

Forrás: KSH

Épített lakások száma a meglévőhöz képest (üdülők nélkül) (%)

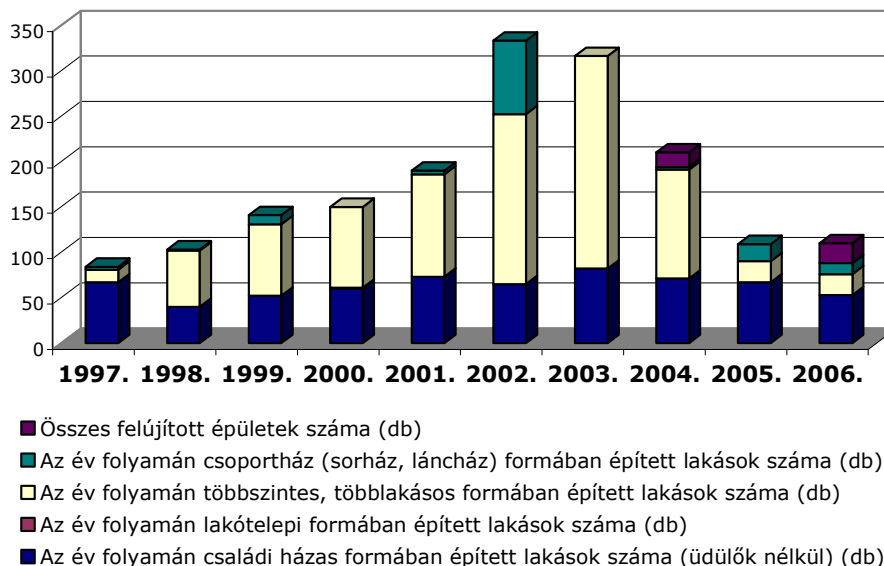

Forrás: KSH

A statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a legnagyobb lakásépítési időszakban elsősorban a többlakásos társasházi lakásokat részesítették előnyben, majd 2004-től az épületek felújítása és a csoportházak formájában épített lakások is egyre nagyobb szerepet kapnak. A családi házas lakástípusnál az évek folyamán szinte stagnálást figyelhetünk meg, elsősorban a típus magas építési költségei révén.

Az év folyamán épített lakások összetétele

Forrás: KSH

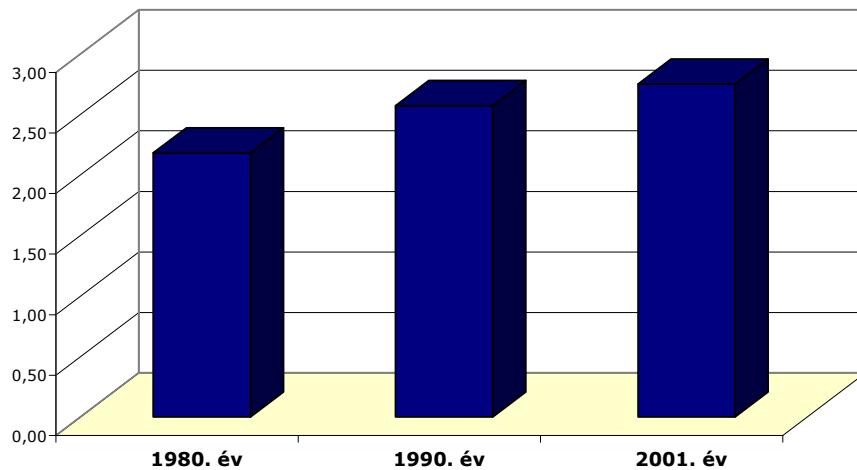
	Az év folyamán családi házas formában épített lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán lakótelepi formában épített lakások száma (db)	Az év folyamán többszintes, többlakásos formában épített lakások száma (db)	Az év folyamán csoportház (sorház, láncház) formában épített lakások száma (db)	Összes felújított épületek száma (db)	Az év folyamán megszünt lakások száma (db)
1997.	67		14	3		n.a.
1998.	40		62	1		n.a.
1999.	52		79	10		n.a.
2000.	60	1	89			39
2001.	73		113	4		49
2002.	65		187	81		21
2003.	82		234			26
2004.	71		120	3	16	4
2005.	67		23	19		8
2006.	53		23	12	22	4

Forrás: KSH

Lakásállomány minőségi összetétele

A statisztikai adatok alapján a lakásállomány minősége javuló tendenciát mutat. A lakásállomány **nagyságát** illetően az egy lakásra jutó szobák száma 2,75, valamint a lakások nagyságának összetétele a nagyobb alapterületű lakások arányának növekedését mutatja. A 30 m²-es lakás alig van jelen, míg a 100 m²-nél nagyobb lakások aránya jelentős.

Egy lakásra jutó szobák száma (db)

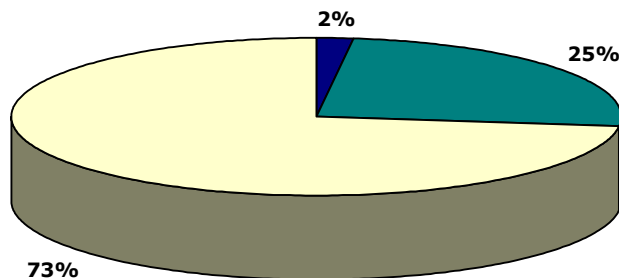

Forrás: KSH

	Lakások száma (üdülővel együtt) (db)	Szobák száma (félszobákkal és kishobákkal együtt) (db)	Egy lakásra jutó szobák száma (db)
1980. év	41 713	91 110	2,18
1990. év	44 588	114 401	2,57
2001. év	46 255	127 137	2,75

Forrás: KSH, Népszámlálás

2001. év lakásállomány összetétele

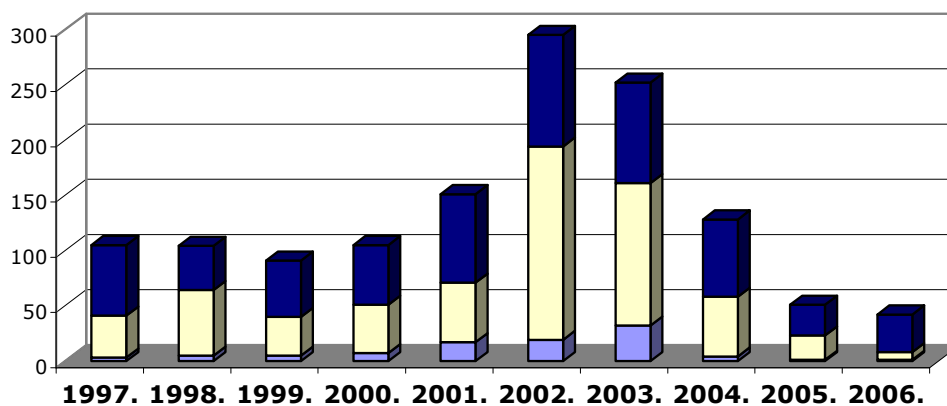
- 30 négyzetméternél kisebb alapterületű lakások száma (db)
- 100 négyzetméter és ennél nagyobb alapterületű lakások száma (db)
- 30-100 négyzetméter közötti lakások száma (db)

Forrás: KSH

	30 négyzetméternél kisebb alapterületű lakások száma (db)	100 négyzetméter és ennél nagyobb alapterületű lakások száma (db)	30-100 négyzetméter közötti lakások száma (db)
2001. év	846	11 582	33 827

Forrás: KSH

Az év folyamán épített lakások mérete

- Az év folyamán épített háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt, üdülők nélkül) (db)
- Az év folyamán épített kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt, üdülők nélkül) (db)
- Az év folyamán épített egyszobás lakások száma (üdülők nélkül) (db)

Forrás: KSH

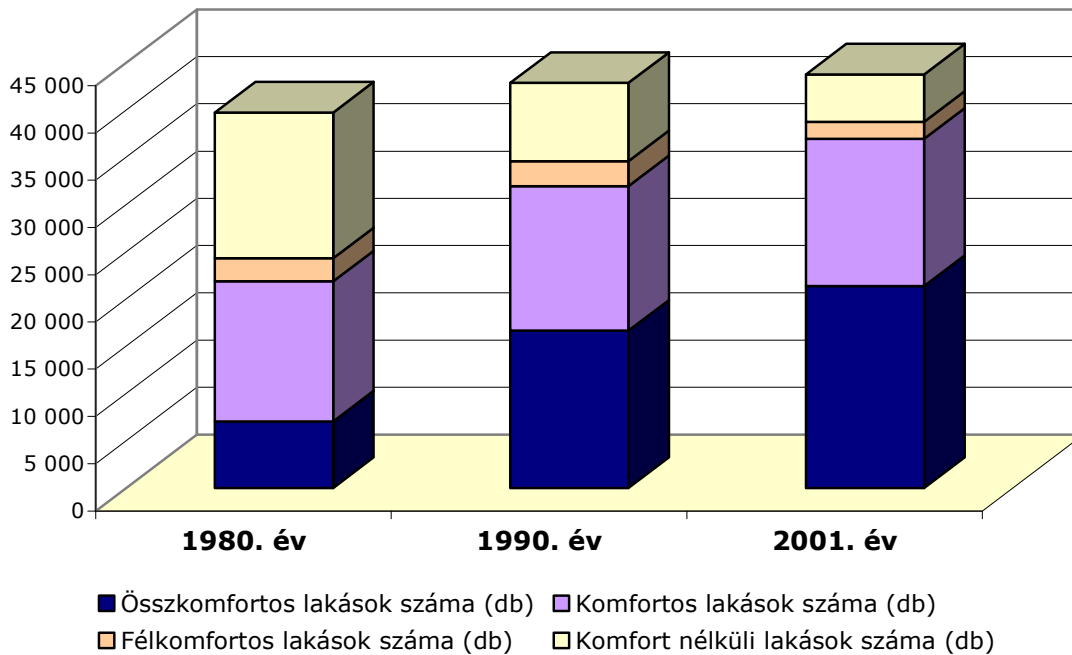
	Az év folyamán épített egyszobás lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán épített kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt, üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán épített háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt, üdülők nélkül) (db)
1997.	3	38	64
1998.	5	59	40
1999.	5	35	51
2000.	7	44	54
2001.	17	54	80
2002.	19	175	101
2003.	32	129	91
2004.	4	54	70
2005.	1	22	28
2006.	1	7	34

Forrás: KSH

Az újépítésű lakások esetén a kis szobaszámú lakások száma növekedést mutat 2003-ig, azóta azonban elenyésző arányt képvisel. Hasonló képet mutat a kétszobás lakások száma is. A három, valamint a háromszobásnál nagyobb lakások száma szintén növekedést mutat 2002-ig, majd csökkenést, de 2005 óta szintén növekedést mutat. Mindez a város lakásállományának összetételét javítja.

A lakásállomány **komfortfokozat** szerinti megoszlását elemezve megállapítható, hogy a lakások 36%-a komfortos lakás (további 4%-a félkomfortos), és 49%-a összkomfortos, tehát a település közművel való ellátottsága jónak mondható. A lakásállomány mindössze 11%-a komfort nélküli, amely valószínűleg elsősorban az 1944 előtt épült lakásállományt érinti.

A lakásállomány minőségi összetétele

Forrás: KSH

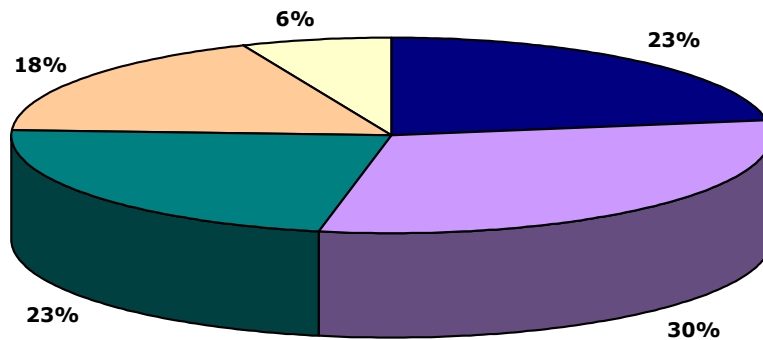
	Összkomfortos lakások száma (db)	Komfortos lakások száma (db)	Félkomfortos lakások száma (db)	Komfort nélküli lakások száma (db)
1980. év	7 043	14 839	2 432	15 438
1990. év	16 661	15 292	2 624	8 312
2001. év	21 387	15 573	1 793	5 028

Forrás: KSH, Népszámlálás

Lakásállomány **kor szerinti összetétele** a következőképpen alakul:

A lakóépületek 23%-a 1944-ben és előtt épült, 1944 és 1970 között 30%, 1970 és 1980 között 23%, 1980-1990 között 18%, 1990 után 6%. A lakásállomány összetétele tehát vegyes képet mutat, a legtöbb lakás (53%) a háború után épült a rendszerváltásig, amely leginkább a paneles telepszerű beépítést jelenti.

Lakásállomány kor szerinti megoszlása

- Az 1944-ben és korábban épített lakások száma (db)
- Az 1945-1969 között épített lakások száma (db)
- Az 1970-1979 között épített lakások száma (db)
- Az 1980-1989 között épített lakások száma (db)
- Az 1990-2001 között épített lakások száma (db)

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001.

	Az 1944-ben és korábban épített lakások száma (db)	Az 1945-1969 között épített lakások száma (db)	Az 1970-1979 között épített lakások száma (db)	Az 1980-1989 között épített lakások száma (db)	Az 1990- után épített lakások száma (db)
2001. év	10 431	14 070	10 538	8 214	3 002

Forrás: KSH

Az önkormányzati bérlakások komfortfokozat szerinti megoszlása, 2006

Megnevezés	Darab
Összes lakás	1196
ebből: összkomfortos	772
komfortos	297
Félkomfortos	25
Komfort nélküli	102
Az összes lakásból	
szükség lakás	26
bontandó	19

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Önkormányzati bérlakásállomány jellege:

Kaposvár lakásállományának 4,5 %-a önkormányzati bérlakás. (2006.12.31-i állapot szerint Kaposváron 27 757 db lakás volt, ebből 1 196 db önkormányzati tulajdonú)

A lakásösszetételből kitűnik, hogy a XXI. sz. lakhatási feltételeinek szinte egyáltalán nem megfelelő, alacsony komfortfokozatú lakások száma soknak mondható, ezek megszüntetésével, illetve – amennyiben gazdaságosan megoldható – korszerűsítésével számolni kell.

Az elmúlt években az Önkormányzat, nagymértékű állami támogatással 280 bérlakást épített. A 2010-ig szóló tervekben még kb. 150 bérlakás építése tervezett.

A lakásépítés ellenére a évente 300 család jelentkezik lakásért. Az egyedülálló személyek igénylése a nyilvántartott kérelmek 12 %-a, akik családalapítás előtt állnak és családi segítséggel nem tudnak vásárolni, és az elváltak, akik a vagyoni megosztás miatt ellehetetlenültek, albérletben élnek.

Trendek és lehetőségek:

Belváros rehabilitáció

A belváros, különösen a városközpont egyes tömbjeiben tömbrekonstrukciós program keretében újabb lakásépítési lehetőségek tárhatók fel és ezzel együtt megszűnnek a rossz állagú, korszerűtlen udvari lakások, szükséglakások.

A belváros régi épületei nagyméretű padlásterekkel rendelkeznek, ahol igényes, egyedi lakások alakíthatók ki.

Lakófunkciójú építési telkek

Jelenleg bőséges építési telkek kínálat van Kaposváron. A Kisgáti városrész III. ütem területén 97 db lakótelek közművesítése kezdődik el 2008 tavaszán. Elkészült 38 db lakótelek közművesítése a Lonkahegyi területen és 8 db lakótelek vár gazdára a Kisgáti II. ütem területén. A Kecelhegyen a nagy telekmélységű utcák között több utcanyitási lehetőség van, itt kb. 60 db családiház építésére van lehetőség. A Maros u. nyugati oldalán csoportos beépítésű lakóterületet indokol a domborzat miatti viszonylag magas út- és közműépítési költség, a vállalkozás indulóban van.

Az Egyenesi út végén „Uránia lakópark” telepszerű, többszintes lakásépítési beruházás indult mely több, mint 200 lakás építésére ad lehetőséget, amelyből 90 lakás már elkészült.

A **Kaposfüredi** városrész észak-nyugati részén kb. 100-120 építési telkek alakítható ki a belterületi mezőgazdasági területen, elkészült a tulajdonosok által finanszírozott szabályozási terv, jelenleg a közműtervek készülnek.

A **Toponári** városrészben is van 50-100 telkek kialakítására lehetőség magántulajdonú és önkormányzati ingatlanokon. 2008-ban 25 önkormányzati telkek kialakítását tervezik a városrész belterületén.

Zártkerti kiköltözés

Az utóbbi évek egyik jellemző tendenciája a zártkertekbe való kiköltözés elsősorban szociális indokokkal magyarázható (magas lakásrezsi, fiatalok önálló lakáshoz jutása érdekében a szülők kiköltöznek, magas belterületi telekárak). A zártkerti területek azonban a terület mezőgazdasági jellegéből adódóan nem alkalmasak és nem is indokolt alkalmassá tenni ezeket lakóterületi fejlesztésre, ezért a kiköltözési folyamat megállítására vagy megfékezésére kell törekedni.

A jelenlegi belterületen belül még jelentős nagyságú lakóterület kialakítására alkalmas területek vannak.

II.4. Közzolgáltatások

II.4.1. Oktatás

Óvodai nevelés

A város jelenlegi önkormányzati óvodai hálózatát 15 óvoda alkotja (21 telephelyen működve), amelyekben 2200 gyermeket nevelnek. Az önkormányzati fenntartású intézmények mellett a katolikus egyház (Szent Margit Katolikus Óvoda) és az állam (Füredi Uti Gyakorló Óvoda) is működtet egy-egy óvodát, további 200 férőhelyet biztosítva.

Az óvodai férőhelyek a város jelenlegi igényeit kielégítik, a városi és városkörnyéki gyermekek elhelyezését biztosítani tudják.

	2004	2005	2006	2007
Óvodai férőhelyek száma				
Önkormányzati fenntartású óvodák*	2250	2250	2250	2200
Más fenntartású óvodákkal	2450	2450	2450	2400
Óvodai csoportok száma				
Önkormányzati fenntartású óvodák*	90	90	90	88
Más fenntartású óvodákkal	98	98	98	96
Óvodások száma (fő)				
Önkormányzati fenntartású óvodák*	2130	2142	2048	2023
Más fenntartású óvodákkal	2325	2354	2238	2226

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata *2006-tól Kaposvár és Környéke Óvodai közoktatási Intézményfenntartó Társulás fenntartású óvodák

Az óvodahálózatban a kihasználtsági mutatókat és az igényeket figyelembe véve a 2003. évben szerkezeti átalakításokra került sor, amelynek eredményeként a korábbi 19 önkormányzati fenntartású óvodahálózat 12-re csökkent.

Az átalakulások a következő óvodákat érintették:

- ⇒ Honvéd Utcai Óvoda tagintézménye lett a Kaposfüredi Óvoda
- ⇒ Tar Csatár Óvoda tagóvodája lett a Szántó Utcai Óvoda
- ⇒ Temesvár Utcai Óvoda két tagintézményt kapott a Tallián **Utcai Óvoda** és a Damjanich Utcai Óvodák révén
- ⇒ Bajcsy-Zsilinszky Óvoda tagintézménye lett az Irányi Utcai Óvoda, és a Béke, Jutai Utcai Óvoda
- ⇒ A Madár Utcai Óvoda tagintézménye a Sörház Utcai Óvoda

Az óvodahálózatban a szerkezeti változások elsősorban a 3-4 gyermekcsoportos óvodákat érintették, és olyan szakmailag önálló egységek létrehozását eredményezték, amelyek optimálisabb nagyságrendűek, egyenletesebb intézményvezetői feladatmegosztást és legfőképpen a pénzeszközök hatékonyabb felhasználását eredményezték.

A város óvodáiban színes az óvodák által nyújtott speciális nevelési programok kínálata, így például a kultúra- és értékközvetítésre, mozgásfejlesztésre, környezettudatos nevelésre, művészetek eszközeire épülő, az egészséges életmódra nevelő, a környező világ megismerésén alapuló, programok sokasága. Illetve mindezek mellett az intézmények tárgyi feltételeiben is jelentős javulás tapasztalható. 2003 óta folyamatosan zajlik az óvodák udvari játékaik felújítása.

Az óvodák között különleges helyet tölt be a Szentjakabi Óvoda, ahol az utóbbi tíz évben megnégyszereződött a gyermeklétszám. Az óvodában a nevelés külön etnikai program szerint történik: a gyermekek hátrányos szociokulturális környezete és családok alacsony szocializációs szintje miatt egyéni és mikro-csoportos foglalkozásokkal, személyre szabott felzárkóztatási tervek szerint fejlesztik a gyermekeket.

A kaposvári óvodákban magas és évről-évre emelkedik a környező településekről bejáró gyermekek száma. A város óvodái 2003-ban 173, 2005-ben pedig 164 gyermeket fogadtak.

Általános iskolák

Kaposváron jelenleg 15 általános iskola működik, amelyből 12 iskola 2006-tól a Kaposvár és Környéke Általános Iskolai Közoktatási Intézményfenntartó Társulási és 3 nem önkormányzati fenntartású. Ezek a következők:

- ⇒ Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
- ⇒ Lorántffy Zsuzsanna Református Általános Iskola és Gimnázium
- ⇒ Nagyboldogasszony Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Alapfokú Művészeti Iskola

Négy intézményben (a fenti három intézményben, valamint a Toldi Lakótelepi Általános Iskola és Gimnáziumban) gimnáziumi oktatás is zajlik.

Több általános iskolában emelt szintű nyelvtanítás zajlik, egyes intézményekben két nyelv esetében is.

A város iskoláiban a demográfiai trendeknek megfelelően 1990. óta folyamatosan csökken a gyermeklétszám. A csökkenés mértéke 1990-1999 között 24,8 %-os, 2000-2007 között 11,7 %-os volt. A csökkenő tanulói létszámokat – a törvényi szabályozással összhangban – minden esetben követte a tanulócsoporthoz számának módosítása.

A tanulói létszámmal együtt csökkent, a pedagógusok létszáma is. 2000 és 2007 között 486-ról 424-re csökkent az általános iskolában tanító pedagógusok száma. (12,8 %-os csökkenés).

A tanítási és magatartási zavarokkal küszködő tanulók száma növekszik, többségüket - szakértői vélemény alapján - kis létszámú osztályokban, külön fejlesztő programmal próbálják felzárkóztatni. A fejlődési rendellenességek miatt felzárkóztatásra szoruló gyermekek nevelését, képzését a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon, Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó végzi.

A felzárkóztatás mellett a tehetséggondozás is fontos feladat. Alapfokú művészeti képzés folyik a Liszt Ferenc Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, az Együd Árpád ÁMK és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, a Mikrokozmosz Alapítványi Iskolában, valamint a Nagyboldogasszony Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Alapfokú Művészeti Iskolában.

Az óvodákhoz hasonlóan az általános iskolákban is magas, évről-évre nő a környező településekről bejáró tanulók száma. (2005-ben 816, 2006-ban 821, 2007-ben 755 fő.)

A város iskoláiba járó fiatalok számára – az egyházi iskolákat is beleértve – a helyi önkormányzat térítésmentesen biztosítja a Jégcsarnok használatát, az úszásoktatás

lehetőségét, az iskolatejet, a táborozási támogatást, valamint az ECDL vizsgadíj visszatérítését.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ált.iskolai tanulók száma (fő)	5347	5361	5311	5209	5141	5012	4873	4725
Általános iskolai pedagógusok száma (fő)	486	494	495	489	476	468	463	424
Egy pedagógusra jutó tanulók száma (fő)	11,0	10,85	10,73	10,65	10,8	10,71	10,52	11,14

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata

Középiszkolák

Kaposváron a középiszkolai ellátást 11 önkormányzati, 2 állami, 2 egyházi és 2 alapítványi iskola biztosítja.

Nem önkormányzati fenntartású középiszkolák:

- Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
- Lorántffy Zsuzsanna Református Általános Iskola és Gimnázium
- Nagyboldogasszony Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Alapfokú Művészeti Iskola
- Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Szakközépiszkola;
- TIT Alapítványi Középiszkola;
- Művelődésért Alapítvány Szakközépiszkolája;

Az általános iskolákban végzetek döntő többsége a városban folytatja középfokú tanulmányait. A 2007/2008-as tanévben az önkormányzati fenntartású középfokú oktatási intézményekbe 7625 diák nyert felvételt, akik az országossal megegyező, 70 % körüli arányban vesznek részt a gimnáziumi és a szakközépiszkolai képzésben. 30% körül stabilizálódott a szakiskolai képzésben szakmát tanuló diákok száma.

Új alapokra helyeződött a középiszkolai nyelvoktatás. Három idegen nyelvből indult két tanítási nyelvű képzés: francia, angol, német. Jelentősen nőtt a középfokú nyelvvizsgával rendelkezők száma. Minden középiszkolánkban biztosítottak az emelt szintű idegen nyelvi érettségire történő felkészítés feltételei.

A szakiskolákban és szakközépiszkolákban idegenforgalmi, műszaki, élelmiszeripari, közgazdasági, kereskedelmi, építőipari, iparművészeti, közlekedési és egészségügyi képzés folyik.

Az önkormányzat által működtetett középfokú oktatási intézményekben tanulók létszáma és aránya

	2004/2005. tanév	2005/2006. tanév	2006/2007. tanév	2007/2008. tanév
Létszám, fő				
Gimnázium	2 006	2 083	2 097	2 027
Szakközépiszkola	3 311	3 268	3 327	3 354
Szakiskola	2 035	2 081	2 150	2 244
összesen	7 352	7 432	7 574	7 625
Arány, %				
Gimnázium	27,3	28,0	27,7	26,6
Szakközépiszkola	45,0	44,0	43,9	44,0
Szakiskola	27,7	28,0	28,4	29,4

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata

Kollégiumok, diákothonok

Kaposvár városának 87 általános iskolai és 1528 középiskolai férőhelye van, amely elegendő a városban felmerülő igények kielégítésére.

A kollégiumi ellátásban jelentős minőségi változást hozott a kiscsáti városrészben 2003-ban átadott 450 férőhelyes középiskolai kollégium átadása, uszodával, tornateremmel, könyvtárral. Az új kollégium átadásával lehetőség nyílt a Baross kollégium kiváltására, iskolává történő átalakítására.

Felsőoktatás

Kaposvár 2000. óta egyetemi város. A Pannon Agrártudományi Egyetem Kaposvári Állattenyésztési Karának és a Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskolának az integrációjával megalakult a **Kaposvári Egyetem**. Az Állattudományi Karon egyetemi szintű, a Pedagógia Főiskolai Karon főiskolai szintű képzés folyik.

Az elmúlt években a Kaposvári Egyetemen létrejött a **Gazdaságtudományi Kar és a Művészeti Főiskolai Kar**. Létrehozták az Egészségtudományi Centrumot, majd a Lovasakadémiai Ágazat és a Vadgazdálkodási Tájéközpont, a Kiskunfélegyházi Gímszarvas Tenyészeti telephelye is az intézmény integráns része lett.

A Kaposvári Egyetem az agrártudományok, a gazdaságtudományok és a társadalom- és bölcsész tudományok, valamint a művészetek területén széles képzési palettával rendelkezik.

Több új szakon indult képzés: közgazdász-gazdálkodási alapszak pénzügyi szakiránya, folyamatszabályozó mérnöki, informatikus, könyvtáros, magyar nyelv és irodalom tanári, logopédiai, rajztanári, vizuális kommunikációs tanári, színész, látványtervező, fotóriporter és képszerkesztő.

Az új szakok megjelenésével jelentősen nőtt a hallgatói létszám, 2004-ben 4700 hallgatója volt az egyetemnek.

Az egyetem doktori képzésre két tudományágban akkreditált. A Kaposvári Egyetem kutató egyetemként is működik.

Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar:

Főiskolai diplomát szerezhetnek a hallgatók három szakon: védőnő, diplomás ápoló, orvos-diagnosztikai laboranalitikus. **Hallgatók száma: 507 fő (2004)**

II.4.2. Szociális ellátás

Szociális ellátásban részesülők aránya

A városban jelentős rétegek szorulnak szociális gondoskodásra. A szociális támogatásban részesülő családok száma mintegy 7000, az utóbbi években számottevően nem változott. Ez az összes háztartás 27,1%-a. Az összlétszámon belül a különböző támogatási formákat igénybevevők számának változását befolyásolja az ellátási formák körének, feltételeinek módosulása is. A város a központilag szabályozott és finanszírozott, kötelező támogatások mellett számos önként vállalt ellátási formát működtet, figyelembe véve a sajátos helyi igényeket (pl. buszbérletek vásárlása, iskolatej, gyermekétkeztetés, szociális kölcsön, főiskolások albérleti támogatása, krízistámogatás, cigány gyermekek számára ösztöndíj). A kaposváriak jelenleg 28 jogcímen kaphatnak támogatást, amelyből az önkormányzat 13 olyan célra nyújt támogatást, amely nem törvényi kötelezettség, hanem az önkormányzat által önként vállalt juttatási forma.

Az utóbbi években a pénzbeli szociális juttatások egyre nagyobb részét természetbeni ellátásként biztosítja az önkormányzat. (pl: rendkívüli szociális segély, és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetében különösen.), illetve az utóbbi években a pénzbeli ellátások mellé szociális szolgáltatás párosult. (pl: adósságkezelési szolgáltatás)

A szociális ellátásra szoruló körét a munkanélkülivé válók, a tartós munkanélküliek, az egyedülálló időskorúak, a nyugdíjasok, a többgyermekes családok, a veszélyeztetett gyermekek, a krízishelyzetben lévők, a fogyatékosok, a marginalizálódott csoportok, a hajléktalanok alkotják. (Kaposváron a hajléktalanok becsült száma jelenleg 200-300 fő)

Az alábbi önkormányzat által biztosított ellátások **kiemelve**:

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK 2003-BAN	SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK 2007-BEN
SZOCIÁLIS ALAPELLÁTÁSOK	SZOCIÁLIS ALAPSZOLGÁLTATÁSOK
➤ étkeztetés	➤ étkeztetés
➤ házi segítségnyújtás (akkor ennek része volt még a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás)	➤ házi segítségnyújtás
➤ családsegítés	➤ jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
közösségi ellátások	➤ családsegítés
➤ közösségi pszichiátriai ellátás	közösségi ellátások
➤ szenvedélybetegek közösségi ellátása	➤ közösségi pszichiátriai ellátás
	➤ szenvedélybetegek közösségi ellátása
	➤ támogató szolgáltatás
➤ utcai szociális munka	➤ utcai szociális munka
SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁSOK	
➤ idősek klubja	➤ idősek klubja
➤ fogyatékosok nappali ellátása	➤ fogyatékosok nappali ellátása
➤ szenvedélybetegek nappali ellátása	➤ szenvedélybetegek nappali ellátása
➤ pszichiátriai betegek nappali ellátása	➤ pszichiátriai betegek nappali ellátása
➤ nappali melegedő	➤ nappali melegedő
	SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁSOK
ápolást, gondozást nyújtó intézmény:	ápolást, gondozást nyújtó intézmény:
➤ idősek otthona	➤ idősek otthona
➤ pszichiátriai betegek otthona	➤ pszichiátriai betegek otthona
➤ szenvedélybetegek otthona	➤ szenvedélybetegek otthona
átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények:	átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények:
➤ időskorúak gondozóháza	➤ időskorúak gondozóháza
➤ fogyatékos személyek gondozóháza	➤ fogyatékos személyek gondozóháza
➤ pszichiátriai betegek átmeneti otthona	➤ pszichiátriai betegek átmeneti otthona
➤ szenvedélybetegek átmeneti otthona	➤ szenvedélybetegek átmeneti otthona
➤ éjjeli menedékhely	➤ éjjeli menedékhely
➤ hajléktalan személyek átmeneti szállása	➤ hajléktalan személyek átmeneti szállása

Forrás: Kaposvár Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiójának Felülvizsgálata

Szociális intézmények

Szociális Gondozási Központ

A szociális alapellátási feladatok közül az étkeztetést és a házi segítségnyújtást látja el, valamint működteti a nappali ellátást nyújtó idősek klubjait.

Az étkeztetést (napi egyszeri meleg étel) igénybevevők száma tulajdonképpen növekvő tendenciát mutat. 1998-ban 614 fő, 2003-ben 765 fő, 2004-ben 727 fő, 2006-ban 794 fő részesült szociális étkeztetésben. Az ételt a 600 adagos Szigetvári utcai konyhán állítják elő.

A Szociális Gondozási Központ munkatársai elsősorban prevenciós jelleggel saját lakókörnyezetükben, házi segítségnyújtás keretében gondoskodnak a rászoruló időskorú emberekről. Az igénylők száma évről-évre növekvő tendenciát mutat. Az ellátottak száma 2003-ban 188 fő, 2005-ben 236 fő, 2006-ban 238 fő volt.

2005. január 1-jétől önálló szolgáltként ugyancsak a Szociális Gondozási Központ végzi a pszichiátriai betegek lakókörnyezetben történő ellátását.

A Szociális Gondozási Központ keretén belül a fentiek mellett 3 idősek otthona működik. (Petőfi, Szigetvári, Orci utcai)

Liget Időskorúak Otthona – 60 férőhely

A 60 férőhelyes intézményben a nyugdíjkorhatárt betöltött személyek teljes körű ellátását: ápolását, gondozását végzik. Az intézményen belül 20 férőhelyes nappali ellátást biztosító idősek klubja, valamint 2004-től egy 22 férőhelyes demens részleg is működik jelenleg 14 ellátottal.

Az intézmény teljes kihasználtsággal működik, az idősothtoni ellátásra várakozók száma magas, jelenleg 59 fő.

Gyöngyfa Napközi Otthon – 24 férőhely

A 24 férőhelyes intézmény fogyatékos fiatalok nappali ellátását biztosítja. A kihasználtsága maximális, sőt jelenleg 5 fő az ellátásra várakozók száma.

Nappali melegedő – 50 férőhely

Az 50 férőhellyel működő nappali melegedő a város hajléktalan személyei számára biztosít lehetőséget a nappali tartózkodásra: a közösségi együttlétre, tisztálkodásra, pihenésre, étel melegítésre és fogyasztásra.

2008. január 1-től az ellátást a Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete látja el ellátási szerződés keretében.

Éjjeli menedékhely – 40 férőhely

Az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését szolgálja, melyet a Regionális Családsegítő Központ Hajléktalan Gondozási Csoportja lát el. A menedékhely férőhelyszáma 2003-ban 30 fő volt, amely 2004 óta 10 fővel bővült.

2008. január 1-től az ellátást a Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete látja el ellátási szerződés keretében.

Hajléktalan személyek átmeneti szállása – 10 férőhely

A szolgáltatás szintén a Regionális Családsegítő Központ Hajléktalan Gondozási Csoport tevékenységévé válva meg. Az átmeneti szállás engedélyezett férőhelyeinek száma 2003-ban 20 fő, 2004-től az igényekhez igazodva 10 fő.

2008. január 1-től az ellátást a Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete látja el ellátási szerződés keretében.

Egyéb önkormányzati intézmények, szervezetek:

- ⇒ Szigetvári utcai Idősek Klubja (40 férőhely)
- ⇒ Toponári Idősek Klubja (20 férőhely)
- ⇒ Petőfi utcai Idősek Klubja (40 férőhely)
- ⇒ Liget Idősek Klubja (20 férőhely)
- ⇒ Sántosi Idősek Klubja (30 férőhely)

A nappali ellátást nyújtó idősök klubjainak és a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok kihasználtsága

Intézmény neve	Férőhely	Kihhasználtság (%)				
		2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Petőfi utcai Idősek Klubja	40	109	108	98,6	95	100
Szigetvári utcai Idősek Klubja	40	109	108	98,6	95	100
Toponári Idősek Klubja	20	109	108	98,6	95	100
"LIGET" Időskorúak Otthona	60	100	100	100	100	100
"LIGET" Időskorúak Otthona Idősek Klubja	20	100	100	100	100	100
Hajléktalan szálló átmeneti szállás	10	75	81	72	79	84

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata

Családsegítő Központ

A személyes gondoskodás körébe tartozó szociális alapellátást, a családsegítő szolgáltatást biztosítja a rászoruló lakosság részére. Feladatkörében hozzájárul az egyének, családok és közösségi csoportok életvezetési képességének megőrzéséhez, segítséget nyújt a krízis helyzetek megoldásában, prevenciós feladatai mellett speciális segítő szolgáltatást is nyújt. Az általuk nyújtott szolgáltatások folyamatosan bővülnek, az új ellátandó kliensek száma emelkedik.

Gyermekjóléti szolgálat a gyermekjóléti szolgáltatás biztosításáról gondoskodik. A szolgáltatás folyamatos forgalomnövekedése figyelhető meg. A szenvedélybetegek közösségi ellátása ugyancsak a Családsegítő Központ feladatköréhez tartozik. A szolgáltatást igénybe vevők száma évről-évre növekvő igényeket jelez.

A Családsegítő Központ jelenleg 4 telephelyen működik, bár a közeljövő tervei, a város kiemelt projektjei között szerepel, egy a jelenleginél kultúraltabb és korszerűbb körülményeket nyújtó Családsegítő Központ kialakítása (kb.650 m²-en).

Bölcsődei Központ

A 0-3 éves korú gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény. Külön szolgáltatásként óradíjas gyermekfelügyeletet is biztosít. Az összes bölcsődei férőhelyszám 220 fő, de 30 fő zárolt férőhelyszámmal is rendelkezik. Az átlag beiratottak száma 2007-re jelentősen (292 fő) emelkedett, így a beiratott gyermekek számához viszonyítva a kihasználtság 116,62 %-os. Az Önkormányzat 5 bölcsődei intézményt tart fenn.

A bölcsődék kihasználtsága 2003-2007

Intézmény neve	Férőhely	Kihhasználtság (%)				
		2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Búzavirág utcai Bölcsőde	40	118,82	111,65	120,87	115,93	120
Petőfi utcai Bölcsőde	100	113,36	114,23	114,4	113,04	118
Somssich P. utcai Bölcsőde	30	121,42	125,86	119,54	121,52	131,5
Szigetvár utcai Bölcsőde	30	101	92,33	88,34	96,2	99,9
Nemzetőr sori Bölcsőde	50	101,57	104,28	95,82	100,63	113,7

Forrás: Kaposvár MJV Önkormányzata

Nem önkormányzati fenntartású szociális intézmények:

Ápolást - gondozást nyújtó intézmények:

- ⇒ Pannon Mentő KHT. Idősek Otthona (150 férőhely)
- ⇒ Csertán Márton Idősek Otthona (75 férőhely)

Fogyatékosok nappali ellátása:

- ⇒ Napsugár Rehabilitációs Központ (30 férőhely)

Családok átmeneti otthona:

- ⇒ Borostyánvirág Anyaotthon (34 férőhely)

Vöröskereszt Hajléktalan Ellátó Központ

Szenvedélybetegek nappali Ellátója (INDIT Közalapítvány)

A szociális intézmények tárgyi feltételei minden intézmény esetében megfelelőek.

II.4.3. Egészségügy

Az önkormányzat a feladatkörébe tartozó egészségügyi alapellátások teljes körűen ellátottak, ezen felül önként vállalt szolgáltatásokat is biztosít, valamint térségi feladatokat is ellát.

Háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás

A háziorvosok személyes és folyamatos ellátást nyújtanak a város lakosai számára az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából.

A város felnőtt, illetve gyermek lakosságának egészségügyi alapellátását – területi ellátási kötelezettséggel – 29 felnőtt háziorvosi és 15 gyermek háziorvosi szolgálat biztosítja. A városban további 4 felnőtt háziorvos dolgozik területi ellátási kötelezettség nélkül. A gyógyító, megelőző alapellátás keretében a háziorvosok feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a betegek vizsgálata, gyógykezelése, az egészségi állapotának ellenőrzése, az orvosi rehabilitáció, illetve szükség esetén a beteg szakorvosi vagy fekvőbeteg gyógyintézeti vizsgálatra, kezelésre való utalása.

Felnőtt háziiorvosi ellátás főbb adatai 2002-2005

	2002	2003	2004	2005
Körzetek száma	29	29	29	29
Vállalkozó háziiorvosok	26	26	27	29
Közalkalmazott	3	3	2	-
Lakónépesség	58.291	57.767	57.967	57.847
Bejelentkezettek (kártyaszám)	48.185	52.659	52.638	52.397
Rendelésen megjelentek	326.304	356.366	369.709	374.625
Szakrendelésre irányított	51.402	62.012	67.114	70.278
Gyógyintézetbe utalt	1.417	1.952	3.278	1.370

Forrás: Kaposvár Város Egészségterve, 2006

Gyermek háziiorvosi ellátás főbb adatai 2002-2005

	2002	2003	2004	2005
Körzetek száma	15	15	15	15
Vállalkozó háziiorvosok	15	15	15	15
Közalkalmazott	-	-	-	-
Lakónépesség	10.372	9.745	9.721	9.686
Bejelentkezettek (kártyaszám)	14.382	13.971	15.751	14.174
Rendelésen megjelentek	96.449	107.550	113.115	105.053
Tanácsadáson megjelentek	9.424	9.709	10.109	10.055
Szakrendelésre irányított	6.029	5.704	5.854	6.992
Gyógyintézetbe utalt	1.257	1.388	924	1.450

Forrás: Kaposvár Város Egészségterve, 2006

Fogorvosi ellátás

A fogorvosi alapellátás keretében a fogorvos feladata a fog- és szájbetegségek vizsgálata, kezelése, gondozása, valamint a sürgősségi ellátás. Az iskolai fogorvosok koordinálják, végzik a fogászati prevenciós munkát. A város fogászati alapellátásáról területi kötelezettséggel 10 felnőtt fogorvosi és 8 gyermek fogorvosi praxis gondoskodik.

A felnőtt fogászati ellátás főbb adatai 2002-2005

	2002	2003	2004	2005
Körzetek száma	10	10	10	10
Vállalkozó fogorvosok	9	9	10	10
Közalkalmazott	1	1	-	-
Ellátandó lakosság	62.117	58.077	57.967	57.847

Forrás: Kaposvár Város Egészségterve, 2006

A gyermek fogászati ellátás főbb adatai 2002-2005

	2002	2003	2004	2005
Körzetek száma	8	8	8	8
Vállalkozó fogorvosok	7	7	7	7
Közalkalmazott	1	1	1	1
Ellátandó lakosság	18.610	17.443	18.530	15.202
Megjelentek száma	26.275	32.637	59.988	45.323
Kezelések száma	57.413	57.542	96.261	100.810

Forrás: Kaposvár Város Egészségterve, 2006

Ügyeleti ellátás

Az ügyeleti ellátás (felnőtt, gyermek, és fogászat) önálló elhelyezése nincs megoldva, jelenleg az ügyeleti ellátást biztosító épületben lévő háziorvosi körzetek rendelőjében történik az ügyeleti betegellátás.

Védőnői szolgálat (anya-, gyermek-, és csecsemővédelem)

Az anya-, gyermek-, csecsemővédelemben 27 védőnői körzet működik. A 15 gyermekorvosi körzetben csak hathoz tartozik védőnői tanácsadó. A védőnői szolgálat végzi a várandós és gyermekágyas anyák ellátását, valamint a 0-16 éves korú gyermekek gondozását.

A terhesgondozó elhelyezési feltételei meglehetősen kedvezőtlenek, ezen helyzet javítását célozza a szociális városrehabilitáció.

Iskola-egészségügyi ellátás

Az iskola-egészségügyi ellátást a gyermek háziorvosok, a körzeti védőnők, az iskolaorvosok és az ifjúsági védőnők együttesen biztosítják. A kollégiumokban lakó gyermekek ellátása megbízással formában biztosított.

Foglalkozás-egészségügy

A foglalkozás-egészségügyi ellátás biztosítására az önkormányzat megállapodást kötött az üzem-egészségügyi szakvizsgálóval rendelkező háziorvosokkal. Az önkormányzatot és valamennyi intézményét ez a szolgálat látja el az előzetes és időszakos alkalmassági vizsgálattal.

Laboratóriumi szolgáltatás

Laboratórium működtetése az Önkormányzat önként vállalt feladata, a tevékenység a Szolgáltatóházban elhelyezett praxislaborban és az Ezredév utcai mintavételi helyen történik. Az ellátás iránti igény évek óta folyamatosan emelkedik, a szolgáltatás iránti igény jelentős mértékű. Eszközbeszerzéssel és vizsgálati lehetőségek bővítésével kedvezőbbé tehető a finanszírozás.

Otthon ápolási szolgálat

Az Otthon Ápolási Szolgálat 1996 óta működik, 2000 óta a Szociális Gondozási Központ keretei között. Az ellátás a háziorvos által indokoltnak tartott esetekben vehető igénybe. Jelenleg 4 fő főfoglalkozású közalkalmazott és 4 fő megbízással rendelkező szakápoló látja el a feladatokat.

A szolgáltatás biztosítása lakossági igény szerint szükséges. Működtetése a jelenlegi MEP finanszírozás mellett kevésbé költséges, mint a kórházi ellátás. A biztosított vizitek száma és finanszírozása teljes mértékben a MEP-től függ. Fejlesztési szándék esetén az Önkormányzat támogatása elengedhetetlen a tárgyi feltételekhez és a személyi juttatásokhoz egyaránt.

Egészségügyi szakellátás, fekvőbeteg-ellátás

A szakellátásokhoz és speciális ellátásokhoz való hozzájutás, valamint a fekvőbetegellátás a Kaposi Mór Oktató Kórház keretében biztosított.

A kaposvári Önkormányzat évente 10 millió Ft nagyságrendű összeggel járul hozzá a Kórház gép-műszer beszerzéséhez.

Térségi szerepvállalás az egészségügy terén

A térség egészségügyi ellátásából az alábbiak szerint vállal részt a város:

- ⇒ a hétvégi fogászati ügyeletet 51 települést érintően látja el,
- ⇒ a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ügyeletet, labordiagnosztikát, fogászati labordiagnosztikát, anya-, gyermek-, csecsemővédelmet 4 települést érintően végzi,
- ⇒ iskolafogászati ellátást a városon kívül még egy település vonatkozásában lát el,
- ⇒ otthoni ápolási szolgáltatást 24 települést érintően végez.

II.4.4. Közműellátottság¹⁴

Kaposvár Megyei Jogú Város vezetése 2006-ig a város ~100 %-os csatornázottságának elérését tűzte ki célul. A csatornázottság a belvárosban értelem szerűen teljes, és az egyes városrészekben is kiépítésre került.

Az elmúlt 30 év közműhelyzetét áttekintve a következők állapíthatók meg:

- Az alapvető feladat változatlanul fennáll (vízbázisvédelem)
- A közműberuházásokkal a város fejlődését követték.
- Országos átlaghoz hasonlítva a város ellátása megfelelő.

A város jelenlegi helyzete kielégítőnek mondható: a közműellátottság jelentősen javult az utóbbi években.

	2002.	2004	2006	2007
Lakos szám	68.090	68.074	67.516	67 400
Lakások száma (db)	26.920	27.568	27.673	-
Közüzemű vízvezeték hálózat (km)	256,615	261,034	263,473	266 564
Vezetékes vízzel ellátott lakások száma	26.365	26.630	26.950	27 070
Szennyvízcsatornával bekötött lakások száma	23.412	25.250	26.720	27 020
Szennyvízcsatorna hossza (fm.)	146.804	192.600	206.186	213 624

Forrás: www.kaposvar.hu

II.4.4.1. Vízellátás

Kaposvár közüzemű vízellátása 1906-ban kezdődött az I. sz. vízműtelep üzembe helyezésével, 10 km elosztóhálózattal, 1000 m³ -es napi kapacitással, ez akkor közel 20.000 fős lakosság mintegy 50 %-ának egészséges ivóvizet biztosítva.

A város fejlődését követte a vízellátó rendszer fejlődése is. Ma a lakosság gyakorlatilag 100 %-a részesül vízellátásban.

Az 1970-es évek végén hosszútávra 50.000 m³/nap vízigényt prognosztizáltak, ezért 1980-ban üzembe helyezésre került a Kaposvár-Fonyód regionális vízmű.

A prognózis téves volt. Kaposvárnak jelenleg, de a mai prognózis alapján hosszútávon sincs szüksége a regionális vízműből vízátvételre.

A város vízellátását 64 db a mélyfúrású kutakra telepített helyi vízbázis hosszútávon biztosítja.

A vízvezeték hálózat hossza mintegy 267 km, melynek összetétele vegyes, mind életkorra, mind anyagra vonatkozóan.

A vízellátást 9 vízműtelep két nyomásonban biztosítja.

A hálózat élettartamából, rendszeréből és korábbi üzemeltetési módjából adódóan a fogyasztóknál jelentkező vízminőségi romlást 1998-ban üzembe helyezett vas-mangántalanító berendezésekkel javították. Ezzel egyidejűleg megkezdődött az elosztóhálózat mechanikai tisztítása is. 2008 első negyedében üzembe helyezésre kerülnek az ammónium-mentesítő berendezések is.

¹⁴ Az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján

Ivóvízellátás Kaposváron, 1995-2006

Megnevezés	egység	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Víztermelő kapacitás	m3/d	24 133	24 133	23 866	23 866	23 900	23.900	18 539	19 340	18 539	19 100	15 682	16 190	16 190
Kitermelt mennyiség: saját kutakból: regionális vezetékről átvett:	m3/d	13 917	12 515	11 144	11 000	12 000	11.312	11 074	11 350	11 786	11 517	11 636	11 479	11 435
összesen:	m3/d	1 250	1 250	1 250	250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	m3/d	15 167	13 765	12 394	11 250	12 000	11.312	11 074	11 350	11 786	11 517	11 636	11 479	11 435
Vízfogyasztás: közületi	m3/d	3 800	3 457	2 630	2 500	3 000	2.290	2 060	1 690	2 076	1 867	1 952	2 081	1982
lakossági	m3/d	9 850	6 580	5 945	5 800	5 760	6.685	6 520	6 762	6 800	6 619	6 413	6 561	6 710
átlagos összesen:	m3/d	13 650	10 037	8 575	8 300	8 760	8.975	8 570	8 452	8 876	8 486	8 365	8 642	8 692
maximum:	m3/d	16 800	11 626	10 451	10 400	12 000	14.200	13 554	13 498	12 199	11 112	9 021	9 584	8 981
minimum:	m3/d	12 082	8 307	7 870	7 800	8 000	8.500	8 398	8 300	7 369	7 482	7 772	8 414	8 221
Vízkezelő kapacitás	m3/d	0	0	9 000	18 900	18 900	18.900	18 900	18 900	18 900	18 900	18 900	18 900	18 900
Vízműtelepek száma:	db	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Víztermelő kutak száma termelő/figyelő	db	98	96	95	95	94	94	92	92	93	93	64/40	64/33	64/33
Ivóvíztároló kapacitás	m3	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205	14 205
Vízvezeték hálózat hossza	m	254 000	254 000	254 000	254 000	254 000	253.000	253 200	256 615	260 675	261 034	261 600	263 473	266 564
Vezetékes ivóvízellátásban részesülő állandó népesség Vezetékes vízzel ellátott lakások	fő	71 415	71 455	71 460	71 500	71 500	69.000	69 000	69 000	68 700	68 200	68 000	68 240	67 400
száma	db	25 843	25 866	25 890	25 900	25 900	26.000	26 230	26 365	26 605	26 630	26 920	26 950	27 070
Főmérők száma	db	19 850	17 000	17 194	17 200	17 200	17.360	17 410	16 310	15 200	14 981	14 732	15 603	14 710
Almérők száma	db	16 800	19 453	19 875	19 900	19 900	20.550	21 683	22 151	22 761	22 729	23 488	24 176	24 559
A csatornázatlan területek vízfogyasztása:	m3/d	3 550	2 750	2 350	2 215	2 000	1.900	1 700	1 450	927	949	701	56	46

Forrás: városi adatszolgáltatás (Kaposvár Önkormányzata, Műszaki Igazgatóság)

II.4.4.2. Szennyvízelvezetés- és tisztítás

Napjaink legfontosabb vízgazdálkodási feladata, a településen keletkező kommunális és ipari szennyvizek elvezetése és tisztítása.

Az ipari szennyvizek elvezetése gyakorlatilag megoldott.

A kommunális szennyvizek elvezetése 2007 végére teljes körűvé vált.

Kaposváron a szennyvízelvezetés elválasztott rendszerű gravitációs csatornahálózattal történik, körzeti átemelők és nyomóvezetékek segítségével. A város csatornázása szintén a század elején kezdődött, kiépítettsége azonban nem követte az ivóvízhálózat fejlesztésének ütemét. Jelenleg a városban mintegy 188 km gravitációs csatornahálózat, 40 db szennyvízátemelő és mintegy 26 km hosszú nyomóvezeték üzemel. A lakosság 100%-a él csatornázott lakásban.

A vezetékes vízzel ellátott lakások és a csatornázott lakások száma között az elmúlt években még igen nagy volt a differencia (10-15%-os **közműolló**), ami azonban az utóbbi évekre örvendetesen lecsökkent 0,2%-ra. (lásd a következő táblázatot).

A szennyvíztisztító-telep biológiai tisztítóegységének intenzifikálása és a szennyvíziszap ártalommentes iszapinjektálásos eljárásos elhelyezése beruházási munkái koncessziós díjból és 30 %-os céltámogatással finanszírozva 1995-ben befejeződtek, így a 25.000 m³/nap tisztítókapaacitással biztosított Kaposvár összes keletkező szennyvizének fogadásán túl néhány környező kisebb település szennyvizeinek fogadása és kezelése is.

A kaposvári szennyvízrendszer jelenleg egy központi tisztítótelepből és két elkülönült település (Kaposvár Megyei Jogú Város és Taszár község) gyűjtőkörzeteiből áll.

Kaposváron 2002-ben 23.412 db, 2007-ben 27.020 db fogyasztói helyről a házi bekötőcsatornák, gyűjtőcsatornák és főgyűjtő csatornák a terepi adottságok miatt gyűjtőkörzetekben vezetik a keletkező szennyvizeket gravitációs üzemben a mélyponti hálózati szennyvízátemelőkhöz. Az átemelőkből nyomóvezetékek igénybevételével (nyomás alatt) juttatják el a szennyvizet az elvezetés irányába eső magasponti gravitációs gyűjtő- vagy főgyűjtő csatornába I. számú szennyvíztisztító telep végátemelőjébe. Nyomóvezeték-páron nyomás alatt gravitációsan vezetik Kaposvár város szennyvizét az új, II. számú szennyvíztisztító telepre, ahol a szennyvíztisztítás és a tisztított szennyvíznek a befogadóba (Kapos folyó) vezetése történik meg.¹⁵

Kaposváron történik Somogyjád és 3 társközség szennyvizeinek tisztítása is. 2008. év végétől további 9 település szennyvizeinek fogadása történik meg a II. sz. szennyvíztisztító telepen.

¹⁵ Kaposvár Hulladékgazdálkodási Tervének felülvizsgálata, 2006.

Szennyvízelvezetés és -tisztítás Kaposváron, 1995-2006

Megnevezés	egység	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Gravitációs szennyvízcsatorna-hálózat	m	96 593	99 158	103 254	106 941	118 898	124.164	133 555	146 804	168 092	170 449	176 761	182 443	187 628
Gravitációs szennyvízcsatorna-építés	m	1 714	2 565	4 096	3 687	11 957	5.266	9 391	13 249	21 288	2 357	6 312	5 682	5185
Szennyvíz nyomóvezeték	m	7 788	7 788	7 788	8 200	13 400	14.930	16 048	18 038	21 722	22 150	23 743	23 743	25996
Szennyvíz átemelő	db	10	10	10	11	14	18	20	25	32	33	37	37	40
Csatornázott lakásban élő állandó népesség	fő %	54 775 77	55 425 78	56 210 79	57 200 80	59 100 83	60.050 85	61 950 89	63 450 92	66 370 96	66 500 97	66 910 98,4	67 790 99,3	67300 99,9
Csatornázott lakások száma	db	19 104	19 368	19 724	20 010	21 020	21.418	22 265	23 412	25 056	25 250	25 916	26 720	27020
Vezetékes vízzel ellátott lakások száma	db	25 843	25 866	25 890	25 900	25 900	26.000	26 230	26 365	26 605	26 630	26 920	26 950	27070
Közműolló	%	26	25	23,8	22,7	18,9	17,6	15,1	11,2	5,8	5,2	3,7	0,8	0,2
Szennyvíztisztító kapacitás mechanikai	m3/d	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80.000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
biológiai	m3/d	20 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25.000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Tisztított szennyvíz	em3/év	4.768	4.463	4.370	4.307	3.201	3.635	3 715	3 580	3 620	3 910	3 687	3 753	3840
ebből átvett mennyiség	em3/év	-	-	-	-	-	-	-	-	240	530	126	265	821
átlag	m3/d	13 062	12 227	11 973	11 800	8 770	9.960	10 178	9 807	9 920	10 712	10 100	10 282	10 520
maximum	m3/d	16 425	17 000	14 800	14 000	14 000	14.600	17 319	16 486	15 070	20 970	17 884	17 628	14 709
minimum	m3/d	11 310	5 800	6 360	6 300	6 500	7.300	6 960	6 247	6 714	5 785	7 031	7 016	6 559
Beszállított szippantott szennyvíz	m3/d	73	115	108	100	90	70	62	33	20	101	68	22	19

Forrás: városi adatszolgáltatás (Kaposvár MJV Önkormányzata, Műszaki Igazgatóság)

II.4.4.3. Csapadékvíz-elvezetés, vízrendezés

A Kapos-folyó Kiskorpádtól délre három ágból ered, vízgyűjtő területéhez összesen 31 patak tartozik; ezek közül nyolcnak a torkolata a várost átszelő szakaszra esik.

A Kapos szabályozása 1835-re készült el, de szűk medre miatt elég sűrűn kiöntött, súlyos károkat okozva az itt élőknek. Végleges rendezésére 1953 után került sor. A Kapos árvízi öblözetéből 3,6 km² belterületre esik.

A Kapos-folyóhoz csatlakozó vízfolyások belterületi szakaszainak vízrendezése az elmúlt években megtörtént. A Kapos-csatorna részben a Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság, részben pedig a Kaposvölgyi Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat kezelésében van.

A főbb vízfolyások a városon belül: Csörögevölgyi, Füredi, Kisgáti árok és a Deseda, Töröcskei, Zselic és Nádasdi patak. A betorkolló patakok közül legnagyobb a Deseda: 31 km, területe 167 km², és az Orci-patak: 26,6 km, területe 133 km². A Berki-patak: 15 km, területe 67 km², és a Zselic-patak: 10,6 km, területe 21 km². A széles völgyekben több halastó és tározó található.

A Deseda-patak felduzzasztásával egy hosszan elnyúló, széles víztározó került kialakításra, 245 ha vízfelülettel. A tározót vízkészlet-gazdálkodás, vízminőség szabályozás és árvíz-csúcs csökkentés céljából hozták létre. Az elsődleges célok mellett azonban hamarosan más társadalmi igényeket is ki kellett elégítenie a tónak. (Lásd: a Deseda-tó komplex turisztikai hasznosítása c. program).

A Töröcskei-tározó vízfelülete és a környezete elsősorban a horgászat, a kiránduló turizmus, a csendes vakáció területe.

A belváros közelében 2002-ben létesült a városligeti Malom-tó.

A település felszíni vizeit elválasztott rendszerű csatornahálózattal (a város jelentős hányadán a nyílt árokrendszer segítségével) vezetik el. A csapadékcatornák és a nyílt árokrendszerrel összegyűjtött vizeket a vízfolyásokba vezetik. A csatornák befogadói a már fent említett patakok és árkok, végső soron pedig a Kapos-csatorna. A település belső, régebbi építésű részein a zárt csapadékvíz elvezető hálózat teljes mértékben kiépítettnek tekinthető. Ugyanez elmondható a 60-as éveket követő lakóterületi beépítésekről is.

A burkolt felületek arányának utóbbi időkben történt intenzívebb növekedése lényegesen megnövelte az elvezetendő csapadékvíz mennyiségét. A felszíni összegyűlekezési idő lerövidülése eredményeként nagyobb záporok, gyors hóolvadás esetén a csatornahálózat a nagyobb terhelést csak lokális kiöntésekkel volt képes elvezetni. Általános probléma, hogy az utóbbi években a vízfolyások és a nyílt árkos rendszer kellő szinten tartó karbantartása is elmaradt, amely rontotta a befogadó képességet. A karbantartási és felújítási tevékenységek elvégzésén túl további megoldandó feladat az előző fejezetben leírt, a város teljes területére kiterjedő elválasztott csatornázási rendszer végleges kialakítása.

A település belterületén, beépítésre szánt területein, új fejlesztési területeken a csapadékvíz elvezetésére már csak zárt csapadékvíz csatorna létesítése javasolható. A jelenleg belterületen meglévő nyílt árkos felszíni vízvezetés rendszere az útburkolat kiépítéséig, illetve az útburkolat soron következő rekonstrukciójáig tartható fenn, az útépités csatolt beruházásaként kell a zárt csapadékcatorna kivitelezését megoldani.

A nyílt árkos vízvezetési rendszer hosszabb távon csak a külterületen, illetve a beépítésre nem szánt területeken tartható fenn, illetve létesíthető.

A nyílt árkok szikkasztó árokként történő kialakítása egyre kedvezőtlenebb; különösen az erre kevésbé alkalmas talajmechanikai adottságú környezetben, ahol a talajba intenzíven beszivárgó víz csúszásveszélyt okozhat. (A talajvíz a völgyekben 2-4 m, a lejtőkön 4-6 m mélység között található.

A vízvezetés a város déli mély fekvésű területein sok helyen megoldatlan. A '99-ben elkészített csapadékvíz elvezetési terv a legkritikusabb utcák, vízgyűjtők csapadékvíz-rendezését 10 részvízgyűjtőbe rendezte:

1. sz. részvízgyűjtő: Vak Bottyán utca és környéke
2. sz. részvízgyűjtő: Cseri, Xantus, Körtönye utcák környéke
3. sz. részvízgyűjtő: Szokola berek, Vásártéri út, Malom tó
4. sz. részvízgyűjtő: Hunyadi János u. É-i része
5. sz. részvízgyűjtő: Damjanich K-i vége, Dobó, Blaha L., Déryné utcák
6. sz. részvízgyűjtő: Nyár- és Kisrómahegyi utcák
7. sz. részvízgyűjtő: Ballakúti utca
8. sz. részvízgyűjtő: Benedek Elek utca
9. sz. vízgyűjtő: Pécsi utca középső része
10. sz. vízgyűjtő: Töröcskei városrész É-i része

II.4.5. Energiaellátás¹⁶

II.4.5.1. Villamosenergia-ellátás

A térség villamos energia bázisa az Szántód felé vezető 6505-ös számú közlekedési út mellett lévő Kaposvár, Toponár nevű 400/120 kV-os alállomás. Az alállomás a tápenergiát a paksi Atomerőműtől kiépített Paks - Toponár nevű 400 kV-os távvezetéken kapja. Ez a távvezeték tovább folytatódik Toponár és Hévíz között. Az alállomásból kétrendszerű 120 kV-os távvezeték táplálja a Dr. Guba Sándor út mellett lévő Kaposvár 120/20 kV-os alállomást.

Az alállomásból több irányba indulnak 120 kV-os távvezetékek: (Siófok - Inota Dombóvár, Mindszentgodisa - Komló, Szigetvár és Nagykanizsa, Nagyatád-Nagykanizsa felé). A Kaposvár és Kaposfüred MÁV alállomás közötti távvezeték a várost észak felől kerüli ki.

A MÁV állomás területén a 120/25 kV-os transzformáción kívül egyenirányításra is sor kerül. Az egyenirányított villamos energiát szállító távvezeték a 120 kV-os tartószerkezetre került felszerelésre a Kaposvár-Fonyód vasútvonal mellett és csatlakozik a nagykanizsai vonal felső vezetékéhez a Vasút köz térségében.

A Kaposvár alállomásból kiinduló 20 kV-os hálózat a városon kívül a környéken lévő települések ellátását is végzi:

nyugatra:	Nagybajom, Jákó, Kadarkút,
északra:	Osztopán, Mernye, Igal,
keletre:	Taszár, Gölle, Nagyberki, Böszénfa,
délre:	Zselicszentpál, Töröcske, Szenna.

Ez a hálózat Kaposvár külterületén elsősorban 20 kV-os szabadvezeték-ként, míg a belső területeken kábelként épült ki.

A város különböző területein összesen jelentkező több mint 30 MW villamos energia a 20 kV-os hálózaton várhatóan 60%-os egyidejűséggel fog jelentkezni, ami közel 19,0 MW terhelést jelenet. Ez az érték az alállomáson összességében 11,0 MW egyidejű növekedést jelent.

¹⁶ Az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján

Ez a villamosenergia-igény a nagyfeszültségű hálózaton rendelkezésre áll, azonban a Kaposvár 120/20 kV-os alállomás kapacitása kevés lesz. Az alállomásban 2x40 MVA és egy 25 MVA-os transzformátor üzemel, amelyből 65 MVA 100%-os biztonsággal vehető le, 80 MVA 80%-os biztonsággal szolgáltatható üzemzavar esetén. A 105 MVA teljesítmény üzemzavar esetén csak a környezetben lévő alállomásokról történő vételezéssel biztosítható. Ezért a térségben még egy alállomás létesítésére van szükség. A Raktár utca melletti alállomás úgy létesült, hogy a MÁV állomás mellé elhelyezhető egy kommunális állomás is. Az új alállomás üzembe állítása után a 20 kV-os hálózat egy része beforgathatóvá válik az új táppontba, míg egy része a két állomás között megszüntethetővé válik. Ezt a változást a későbbiek során a konkrét terhelések ismeretében lehet megvalósítani.

A villamos energia vételezésére a terhelési súlypontokba új transzformátorokat kell létesíteni.

II.4.5.2. Gázellátás

Kaposvár vezetékös gázellátását az országos nagynyomású gázhálózat Nagykanizsa-Mezőszentgyörgy között üzemelő DN 400 mm méretű vezetékétől Lengyeltóti és Kaposvár, Toponár II. számú gázátadó állomás közötti DN 300 mm méretű 64 bar nyomású vezeték biztosítja. Későbbiek során erről a vezetékről egy leágazás létesült az I. számú gázátadó és a II. számú gázátadó állomás között.

A gázátadó állomásokról kiinduló nagyközépnomású hálózat Kaposvár ellátásán kívül a közelben lévő települések részére is szállít gázenergiát.

Az I. számú gázátadó állomásból kiinduló nagyközépnomású vezeték a várostól nyugatra eső Kaposfüred, Juta, Hetes, Mezőcsokonya, Somogysárd, Nagybjajom, Pálmajor, Kaposfő, Kisaszond, Bárdudvarnok, Kaposújlak, Kaposmérő, Kaposszerdahely, Töröcske, Szenna, Patca és Kadarkút, ellátására épült ki.

A II. számú átadó állomás a várostól keletre lévő települések Toponár, Sántos, Orci, Zimány, Taszár és Szentbalázs ellátását végzi.

A városon belüli 6 bar nyomású nagyközépnomású vezeték a belvárost észak felől kerüli ki, majd Kiskáti-dűlőn és Kisivánpusztán folytatódik tovább Sántos és a települések felé. Ez a vezeték hat 6,0/3,0 bar nyomású nyomásszabályzót lát el gázenergiával. A vezeték nyugati folytatásában keresztezi a vasutat és a Kapos folyót, és látja el a város déli részeit gázenergiával.

A körzeti nyomásszabályzókból kiinduló 3 bar nyomású középnomású hálózat a belváros kisnyomású hálózatán kívül a Kapos folyótól délre lévő területek, valamint az ipari területek egy részének fogyasztóit látja el gázenergiával.

A középnomású gerincvezetékről leágazó elosztóhálózat a belváros területén 12 körzeti nyomásszabályzót lát el. A nyomásszabályzókból kiinduló kisnyomású hálózat leterhelt.

15000 gnm³/ó gázigény a középnomású hálózaton várhatóan 60%-os egyidejűséggel fog jelentkezni, ami 9300 gnm³/ó gázmennyiséget jelenet. A gázmennyiség további csökkenésére lehet számítani a nagyközépnomású hálózaton, ami várhatóan nem éri el a 6000 gnm³/ó gázmennyiséget. Ez a gázmennyiség a meglévő nagynyomású hálózaton rendelkezésre áll. A vezetékek által megtáplált gázátadó állomások mintegy 70%-ban leterheltek. Az átadó állomások ellátási körzetében a 10-12 ezer m³/ó gázmennyiség nem fog összességében jelentkezni, így ezek a létesítmények is képesek a megnövekedő gázmennyiségek biztosítására.

Az átdadó állomásokból kiinduló nagyközépnomású vezetékek ellenőrző mérésére szükség lesz, hogy megállapítható legyen, hogy van-e szűk kapacitású szakasz. Az ellenőrzést a KŐGÁZ Rt. a közeljövőben fogja elvégezni.

A 3 bar névleges nyomású középnomású hálózat jelenleg 2,2 bar nyomáson üzemel, tehát ezen a rendszer 0,8 bar szabad kapacitással rendelkezik.

A belvárosban üzemelő kisnyomású hálózat jelenleg már leterhelt. A Szabályozási Tervtől független rekonstrukció részére csak kis kiadható szabad kapacitással rendelkezik. Ezen a helyzeten változtathat a belvárosban üzemelő távfűtő rendszer, amely a létesítmények hőellátásának nagy részét át tudja vállalni.

A városban jelentkező gázigények biztosítására elsősorban a középnomású hálózat fejlesztésével számoltunk, azokon a területeken, ahol a fogyasztók közvetlenül kiszolgálhatók erről a rendszerről, ill. körzeti nyomásszabályozókat kell megtáplálni, ezt a hálózatot javasoljuk kiépíteni.

A Raktár utca térségében a gazdasági – kereskedelmi (GKSZ) létesítmények ellátására a térségben lévő nagyközépnomású vezetéktől terveztük az ellátó vezetéket, amely abban az esetben maradhat el, ha a hulladékégető erőmű ebben a térségben kerül felépítésre. A Keleti Ipari Park térségében jelentkező gázigények biztosítására a területen lévő nagyközépnomású rendszer továbbépítése célszerű. A KŐGÁZ Rt. a Deseda tó mellé tervezett lakó- és üdülőterületek ellátására egy körzeti nyomásszabályzó telepítését és a Toponár gázátadó állomástól nagyközépnomású gázvezeték kiépítését írta elő. A volt Fűredi úti laktanya melletti területek részére a Fűredi úton lévő nagyközépnomású vezeték mellé egy körzeti nyomásszabályzót kell létesíteni.

A további területek részére a középnomású hálózat bővítését javasoljuk. Nagyobb arányú hálózat építése Kaposfüreden, Toponáron, Deseda tó mellett, Kisgáton és Kecelhegyen lehet számítani.

II.4.5.3. Távhőellátás

Ez az energiaellátási mód Kaposváron a többszintes lakótelepek hőellátását biztosítja, ahol 6800 lakást és 260 egyéb létesítményt kapcsol be a távhőszolgáltatásba.

A ma már a távhő bázisa a Malomtó mellett erőműként üzemelő hőbázis, amelynek beépített kazánteljesítménye 65,0 MW hőenergia és 1,4 MW villamos energia előállítására alkalmas. Az erőműből 38,0 MW hő és 0,4 MW villamos energia kerül elszállításra.

Ez a tüzelőanyag 7 MW villamos-teljesítményű kondenzációs erőmű részére elegendő. Egy ilyen erőmű megtérülése, ha a tüzelőanyag ingyen van, akkor mintegy 3,5 év. Az ilyen jellegű beruházások esetében még elfogadható 6 éves megtérülés akkor érhető el, ha a tüzelőanyag költsége nem haladja meg a 600 Ft/GJ értéket. Hőkiadás esetében ezek az értékek rosszabbak lesznek, ennek meghatározására azonban pontosabb számításokat kell végezni. A Vagyonkezelő Rt. új erőműve részére a Raktár utcában a MÁV 120/25 kV-os alállomása mellett kerül sor terület kijelölésére. Ezen a területen keresztül halad 120 kV-os távvezeték, amelynek biztonsági övezetében a szabályozási előírásokban felsorolt tevékenységek korlátozásán kívül az E-on DD Áramszolgáltató Rt. különleges előírásait is figyelembe kell venni. Az E-on Rt.-vel a készülő kivitelei terveket jóvá kell hagyatni.

A Malomtó mellett lévő fűtőmű beépített kazán teljesítménye 65 MW, a város csúcs hőigénye pedig 38 MW. A településszerkezeti tervben előírányzott fejlesztéseken jelentkező 25 MW növekmény a jelenlegi hőbázisból is biztosítható.

A hulladékkezelése és az abból előállítható hőenergia koncepciója jelenleg még nincs abban a stádiumban, hogy a város távhőellátásában betöltendő szerepében döntés született volna.

A szabályozási tervben a távhőhálózat közelében (Raktár utca mellett) kijelölésre került egy olyan területet (GEIP-3), ahol a város környezetét kevésbé zavaró létesítmény elhelyezhető. Megfontolandónak tartanánk az erőmű kapacitását a hulladékhasznosító műben előállításra kerülő pellet elégetésére alkalmas kazánpark telepítésére. A mintegy 5 MW hőteljesítmény a 65 MW-os kazánpark mellett még abban az esetben is kismértékű árcsökkenést eredményez, ha a 38 MW-os csúcs hőigényhez viszonyítjuk.

A hulladékhasznosító műben történő égetés esetében a hosszú, fogyasztó nélküli vezeték építése, üzemeltetése az árcsökkentő hatást tovább rontja. Ezt a folyamatot lassíthatná, ha a hőtermelés teljes mennyisége Kaposváron kerülne felhasználásra.

II.4.5.4. Táv- és hírközlés

A város területén megtalálhatók a vezeték nélküli (mikrohullám), ill. a vezetékes hálózatok.

A HÉSZ és a SZT szempontjából lényegesebbek a vezeték nélküli rendszerek, mert ezek magassági korlátozása befolyásolhatja az épületek elhelyezését, ill. korlátozhatja ezek magasságát.

Mikrohullámú rendszerek

Nagy kapacitású mikrohullámú rendszert üzemeltet a T-Com (MATÁV Rt.), ill. az Antenna Távközlési Rt., amely Kaposvár belterületén (16-32 méteres) magassági korlátozást jelent.

A mobil telefonszolgáltatók (T-mobil, Pannon GSM, Vodafone) a bázis állomásait épületek tetején, egyéb meglévő építményeken (víztorony, kémény, távvezeteki oszlop) ill. önálló antennatartó szerkezeteken, tornyokon helyezték el.

A PanTel Rt. hang-, adat-, és Internet szolgáltatásokat ajánl elsősorban üzleti ügyfeleinek, távközlési-, és Internet szolgáltatóknak.

A bázis állomásuk a Géza utcában lévő víztornyon található 42 méter magasságban, az ellenállomások a város területén több helyen 15 és 20 méter közötti magasságban üzemelnek.

Vezetékes hálózatok

A Kaposvár területén lévő távközlési és adatátviteli hálózatot a T-Com Pécsi Műszaki Szolgáltatási Központ üzemelteti. A szolgáltató a meglévő analóg központ mellett, digitális központon is biztosítja a helyi mintegy 20 ezer előfizető és 150 db nyilvános állomás ellátását.

A hagyományos távbeszélő igényeken túlmenően ISDN2 és ISDN 30 rendszer is üzemel. A város vezetékes távközlés ellátás bázisa a Pécs Szekunderközpontoz tartozó kaposvári primerközpont.

Az országos optikai hálózatról: a Pécs és Marcali közötti leágazással biztosított. Koax kábelcsatlakozás pedig a Kaposvár - Dombóvár között üzemel.

A város 82-es körzetszámmal csatlakozik az országos, ill. nemzetközi távhívó hálózathoz, biztosítva ezzel a kedvező távközlési lehetőséget. A vezetékes távközlési ellátottság megközelíti a 80%-ot, amely teljes körűnek tekinthető, az igények biztosítottak. A szélessávú Internet (ADSL) elterjesztésére a helyi hálózat általában megfelelő, kis területen okoz gondot a fizikai rézhálózat hiánya. A belváros területén kábelhálózat, a kertvárosi és családházias övezetekben föld feletti légkábeles távbeszélő hálózat épült ki.

A magasabb színvonalú műszaki lehetőségek lehetővé teszik, hogy a hagyományos távbeszélő ellátáson és az ISDN (integrált) szolgáltatáson kívül lehetőség nyíljon az MLLN (menedzselt bérelt vonali) és a LANFLEX (közvetlen összeköttetés) ellátás biztosítására az előfizetők részére. A nagy forgalmú területeken (bankok, bávásárlóközpontok, felsőfokú oktatási intézmények) alakult ki a nagyobb üzembiztonságot jelentő CITY NET rendszer.

A KábelTV hálózatot Kaposvár területének nagy részén a ViDANet Rt. üzemelteti. A Kaposvár átjátszó állomásból kiinduló kábelhálózat az E-on hálózathoz hasonlóan a belső területeken föld-, míg a külső területeken légekábelként épült ki. A légekábel hálózat az E-on oszlopsorán került felszerelésre. A ViDaNet-en kívül Kaposfüreden a Füredi Kábel TV, Toponáron a Kapos Net üzemelteti a hálózatot. A Pázmány Kábel TV a belváros egy kis részén szolgáltatja a kábel TV ellátást.

A távközlési szolgáltatók konkrét igények alapján fejlesztik hálózatukat, amelynek során optikai vagy lézeres rendszerüket bővítik. Döntésüket gazdaságossági számítások alapján hozzák meg.

A mobil telefonszolgáltatók meglévő rendszere lefedi a város területét, ezért csak néhány helyen kívánnak meglévő létesítményeken (épület, víztorony, távvezetéki oszlop) bázis állomást elhelyezni.

A Kábel TV hálózatfejlesztését a szolgáltatók az E-on Áramszolgáltató hálózatával azonos kialakításban az igények alapján fogják elvégezni.

II.4.6. Hulladékgazdálkodás

A Nemzeti Környezetvédelmi Program szerint Magyarországon évente 104 millió tonna szemét keletkezik, amelynek csupán 5-15 százaléka hasznosul újra másodlagos nyersanyagként. Az Európai Unióban ez az arány 50 százalék felett van. Az integráció során Magyarország is ezt a célt tűzte ki maga elé. A keletkező hulladékokból hozzávetőlegesen 4 millió tonna a szilárd és mintegy 20 millió tonna a kezelt, folyékony települési hulladék. Az ipari hulladék éves mennyisége eléri a 80 millió tonnát, ebből 4,2 millió tonna a veszélyes hulladék. Az utóbbi évtized tendenciái alapján megállapítható, hogy az ipari eredetű hulladék mennyisége csökken, a kommunális hulladéké viszont kissé növekvő trendet követ.

Jelen helyzetelemzés során a város 2004-es helyi hulladékgazdálkodási tervében, ill. annak 2006-os felülvizsgálatában szereplő adatokat vettük alapul. Kaposvár hulladékgazdálkodási tervében 2002-es adatok jelentik a bázisadatokat, míg a felülvizsgálatnál a 2004, ill. a 2006. évi adatokat vették alapul a tanulmány szerzői¹⁷.

Mivel a településen a szilárd-, és folyékony hulladékok gyűjtése a város lefedettségét tekintve közel 100 %-os, ezért a begyűjtött mennyiség megegyezik a keletkezett mennyiséggel. A terv végig ezt az elvet követi.

Az ipari és szolgáltatási tevékenységből származó hulladékok - kivéve a veszélyes hulladékok - kezelése a hulladéklerakón, a kommunális hulladékokkal együtt történik. A mezőgazdaságban keletkező hulladékok döntő többségét a keletkezés térségében kezelik, hasznosítják.

A város hosszú távú településfejlesztési koncepciójában (2004.) szereplő célkitűzések:

Célok

- A lakható települési környezet állapotának megőrzése
- A lakható települési környezet fenntartható fejlesztése hosszú távon
- Természetvédelmi értékek megóvása

Feladatok

- A lakosság környezet-tudatosságának kialakítása
- A lakosság bizalmának megnyerése, tájékoztatása, partnerség kialakítása
- A környezeti problémák megoldására nyitott polgárok együttműködtetése, közreműködtetése, szerepvállalása a környezetügyben
- A lakosság önszerveződésének támogatása, bevonásuk a városfejlesztéssel kapcsolatos döntésekbe, a kommunikáció fejlesztése
- A szükséges környezetvédelmi beruházásokhoz a források biztosítása

---

¹⁷ Készítette: Kaposvár város Önkormányzata, Horváth Zoltán környezetvédelmi referens, Kovács Katalin munkaszervezeti koordinátor, felelős személy: Szita Károly polgármester

Keletkező nem veszélyes hulladékok és éves mennyiségük (tonna/év)

Hulladék fajták	Begyűjtött mennyiség 2002-ben	Begyűjtött mennyiség 2004-ben	Begyűjtött mennyiség 2006-ben
Települési szilárd hulladékok (t/év)*	24.334	24.474	25.817
Települési folyékony hulladék (m ³ /év)***	32.541	36.928	43.230
Kommunális szennyvíziszap (m ³)***	37.308	41.498	46.382
Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok (t/év)**	6-8.000	6.853	11.223
Mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok**	n.a.**	1.967	2.995
Ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok****	n.a.****	2.005	12.221
Összesen	94.183	102.900	115.429

Forrás: Kaposvár helyi hulladékgazdálkodási tervének felülvizsgálata, 2006.

*A települési szilárd hulladék mennyiségébe az építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok, mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok és az ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok is beletartoznak, ezért ezeket a mennyiségeket az összesen kiszámolt értéknél nem vettük figyelembe.

** csak az önkormányzatok üzemeltetésében lévő (felelősségi körébe tartozó) gazdasági szervezeteknél keletkező hulladék mennyisége szerepel

*** A települési folyékony hulladék és a kommunális szennyvíziszap mennyiségét m³/év-ben tudták megadni, ez a gyakorlatban használt hivatalos mértékegység. Viszont az adatszolgáltató szakemberek szerint ezek az értékek megegyeznek a tonnában megadott értékekkel.

**** Az ipari, nem veszélyes hulladékokra vonatkozóan a vállalkozásoknak a Gazdasági Minisztérium felé van jelentési kötelezettségük minden év aug. 31.-ig.

A kommunális szilárd hulladék gyűjtése

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény az önkormányzatot kötelezi közszolgáltatásként az ingatlan tulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére.

Az önkormányzat a kommunális szilárd hulladék gyűjtésével, elhelyezésével, valamint a köztisztasággal kapcsolatos feladatait a szolgáltató Kaposvári Városgazdálkodási Zrt (KVG Zrt.) megbízásával látja el. A gyűjtés gyakorisága a városban heti kettő alkalommal történik. A városban működő intézményeknél és gazdálkodó szervezeteknél a gyűjtési gyakoriságot szerződés szabályozza.

A város közterületein, játszótérek, parkok, főbb útvonalak melletti járdákon, buszmegállóknál 15 literes gyűjtőedényekben (kelyhekben) történik a hulladék gyűjtése. Ezek ürítési gyakoriságát az Önkormányzattal kötött szerződés alapján végzi a szolgáltató. A lakossági felmérések és a város szemetessége azt jelzi, hogy kevés a kihelyezett gyűjtőedény, különösen a lakótelepeken. Nincs, vagy kevés számú a bankjegy automaták körül.

2003. január 1-től a Kaposvár lakosságának díját az önkormányzat teljes egészében átvállalta. Az elszállított hulladék mennyisége mérsékelten emelkedő tendenciát mutat, ma már eléri az évi 30 ezer m³-t.

A város hulladékgazdálkodási stratégiájának sarkalatos elemei a keletkező hulladék mennyiségének lehetőség szerinti csökkentése, az újrahasznosítás arányának növelése, és ezt elősegítendő a lakossági szelektív hulladékgyűjtés (ehhez elengedhetetlen az informálás, a tudatformálás, gyűjtőakciók szervezése, stb.).

Kommunális szilárdhulladék lerakása

Kaposvár város jelenleg is üzemelő regionális szilárd hulladéklerakóját 1998-ban létesítették. Kezdetben 28 település hulladékát fogadta, mely napjainkban már 32 település hulladékainak befogadására terjed ki. Figyelmet érdemel a kommunális szilárd hulladék magas szerves anyag tartalma, amely mintegy 35-38 %, ez nagyban a város mezőgazdasági jellegéből adódik. Az országos átlag 28-35 % között van. Ennek a hulladéknak legalább a felét komposztálni lehetne és az így keletkező komposztot a szeméttelép rekultivációjánál lehetne felhasználni.

A hulladéklerakó várhatóan ez év közepén telik be. Ennek megoldására a város megindította a lerakó bővítését, amely így további 4 évig biztosítja a hulladékok befogadását.

A **kaposvári regionális hulladéklerakó** 1997-1998-ban kezdte meg Kaposvár város és a környező 31 település szilárd kommunális hulladékának a fogadását. A megépített 320.000 m³ hulladék fogadására alkalmas lerakó-kapacitást 18 éves folyamatos beszállítás biztosítására tervezték évi 18.000 m³, vagyis kb. 18.000 t/év (1:1-es tömörítési arányt figyelembe véve) mennyiséget prognosztizálva.

A ténylegesen beszállított mennyiség meghaladta az előre tervezett 18.000 m³-t. A 2002-ig (az átadást követő 4 évben) beszállított 105.000 m³ hulladékkal a teljes befogadó kapacitás 33%-a feltöltésre került. A tervezettnél jelentősebb mennyiségű hulladék lerakása és így a lerakó tervezettnél sokkal korábbi telítődése a fogyasztói szokások megváltozása, a térségben keletkezett hulladék mennyiség drasztikus emelkedésének a következménye. Az üzemeltető a kaposvári telep terhelésének csökkentése érdekében az elmúlt években csak a Kaposváron keletkező mennyiséget szállította be. 2006-ban azonban újra 32 település hulladéka került a telepre beszállításra.

Az EU-s pályázati forrásból megépült komplex építési és bontási hulladéklerakó és feldolgozó átadásával 12.000 tonna inert hulladék lerakásától mentesül a lerakó, így a 2007. évre kb. 30.000 t lerakását kell biztosítani.

A hulladék hosszú távú kezelését biztosító **tervezett intézkedés** a Kaposmenti program indulása.

Szelektív hulladékgyűjtés

Kaposváron a lakosságtól begyűjtött szilárd kommunális hulladék 1 főre jutó mennyisége jelentősen meghaladja az országos átlagot. Az életszínvonal emelkedésével a települési szilárd hulladékok mennyiségében további növekedés várható. A város üzemeltetésében lévő lerakó rövidtávon betelik. Mindezek alátámasztják a tervszerű hulladékgazdálkodás fontosságát.

A szelektív hulladékgyűjtés formái:

- gyűjtősziget,
- hulladékudvar,
- szelektív gyűjtőkonténer,
- visszavételi lehetőségek.

A szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása a helyi körülményekhez igazítva részben működik. A gyűjtést a közszolgáltató végzi gyűjtőszigetek, hulladékgyűjtő udvar működtetésével, mobil gyűjtőjáratok alkalmazásával, egyes hulladékközpontoknak a keletkezés helyén történő elkülönített gyűjtésével. A Kaposmenti Hulladékgazdálkodási Program terveiben szerepel a szelektív gyűjtés körének kibővítése, gyűjtőpontok számának növelése.

Kaposváron a KVG Rt a szelektív hulladékgyűjtést 1999 óta végzi. A **kertes családi házas övezetben** (10.000 db ingatlan) ingatlanok elől szállítják el a szerves, a műanyag és papírhulladékot éves ütemterv alapján. Az ütemtervet a hulladékgyűjtési naptár tartalmazza, amelyet a lakosság részére minden évben eljuttatnak. Ez a naptár tartalmazza a gyűjtéssel, szállítással kapcsolatos legfontosabb információkat a lakosság számára.

A **társasház-as-tömblakásos övezetekben** 24 db **hulladékgyűjtő sziget**et helyeztek el, amiben papír, műanyag és üveg hulladékot gyűjthet a lakosság. Ezeket heti rendszerességgel ürítik.

A KVG Rt. 2002 áprilisától működteti a hulladékudvarban lévő **papír és műanyag feldolgozó** (válogatás, bálázás) helyiséget. Évente mintegy 300 tonna papír és 30-40 tonna műanyag hulladék átválogatását és bálázását végzik (ez lakossági, közületi és iskolai gyűjtés).

Műanyag hulladék (PET palack és műanyag fólia) a lakosságtól és az általános iskoláknál kihelyezett zárt konténerekből kerül az udvarba. Ezeket válogatják és bálázzák. Papír hulladék a lakossági, közületi és az Rt. által végzett saját beszállításokból keletkezik, ezeket vegyes és hullámkarton csoportokra válogatják és bálázzák.

Kaposváron évek óta működtetik azt a **hulladékudvart**, ahol a háztartásokban keletkező akkumulátor, szárazelem, fáradt olaj, étkezési zsiradék, gyógyszer, festék, növényvédőszer maradványok átvételét tudják biztosítani.

Veszélyes hulladékot kizárólag a lakosságtól veszik át térítésmentesen, a KVG ZRT telephelyén. Az átvett anyagokat regisztrálják, és ezután kerülnek a tároló helyiségekbe. Az elszállításról erre szakosodott engedéllyel rendelkező cégek gondoskodnak az előírásoknak megfelelően.

A bálázott papírhulladékok, műanyag PET palackok és fóliák, valamint az üveghulladékok feldolgozókhöz kerülnek hasznosításra. (papírgyár, műanyagfeldolgozók, üvegyár) A biohulladékot a kaposvári szeméttelen aprítják, komposztálják és hasznosítják.

A szelektív hulladékgyűjtés technikai feltételei adottak Kaposváron, de szükség van a lakosság felé a rendszeres felvilágosító informáló tevékenységre a szelektív hulladékgyűjtés további népszerűsítése érdekében.

Szelektív hulladékgyűjtő szigetek helyszínei:

1100 l-es edényzetekkel:

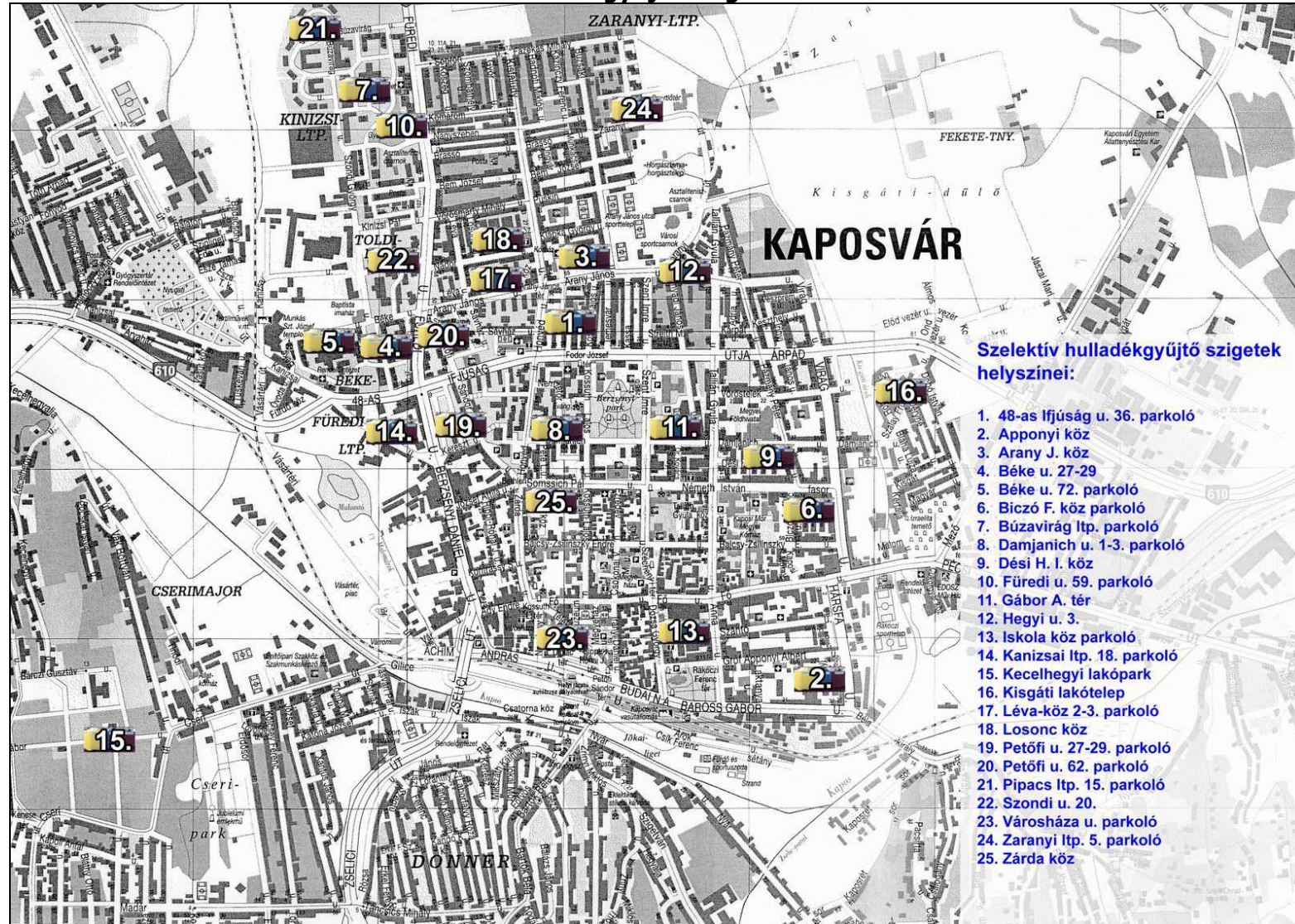
- Béke u. 72. parkoló,
- Kanizsai ltp. 18. parkoló,
- Biczó F. köz parkoló,
- Iskola köz parkoló,
- Zaranyi ltp. 5. parkoló,
- Pipacs utcai ltp. 15. parkoló,
- Buzavirág ltp. parkoló,
- 48-as Ifjúság u. 36. parkoló,
- Hegyi u. 3.
- Petőfi u. 19. parkoló

- Petőfi u. 45. parkoló,
- Dési H. I. köz,
- Gróf Apponyi köz,
- Zárda köz,
- Gábor A. tér,
- Kecelhegyi lakópark,
- Kisgáti lakótelep
- Losonc köz,
- Arany J. köz,
- Múzeum köz,

240 l-es edényzetekkel:

- Füredi u. 83. parkoló,
- Kertész u - Rét u. sarok
- Szondi u. 22.
- Damjanich u. parkoló,

Szelektív hulladékgyűjtő szigetek a városban

Forrás: www.kaposvar.hu

A hulladékok hasznosítása

Kaposváron a szervezett lakossági szelektív hulladékgyűjtés egy évtizedes múltra tekint vissza. Jelenleg a gyűjtés a lakosság számára előre kiadott „Hulladék naptár” alapján történik, melyben meghatározott napokon, meghatározott fajta hulladék (zöldhulladék, papír, műanyag) kerül begyűjtésre. A városban 24 db 3 frakciós (papír, üveg, PET palack) gyűjtősziget van kihelyezve a tömbházas területeken. Az ipari nem veszélyes hulladékok közül a fém hulladékokat a nagyobb cégek rendszeresen átadják az ERECO Rt-nek továbbhasznosításra.

A települési szilárd hulladéktól elkülönítetten gyűjtött, kiemelten kezelendő hulladékok (tonna/év)

Hulladék megnevezése		Mennyiség 2002-ben (t/év)	Mennyiség 2004-ben (t/év)	Mennyiség 2006-ben (t/év)
Veszélyes hulladékok	Hulladékolajok	0,22***	1,52	1,39
	Akkumulátorok és szárazelemek	112,81**	218,62	260,7
	Elektromos és elektronikai hulladékok	n.a.	n.a.	n.a.
	Kiselejtezett gépjárművek	n.a.	n.a.	225
	Egészségügyi hulladékok	0,42**	0,052	0,02
	Állati eredetű hulladékok	281,2*	0*	2,92*
	Növényvédőszer és csomagoló eszközeik	0,002**	0,039	0,07
	Azbeszt	-	-	-
Egyéb hulladék (festék, lakk)	n.a.	0,81	0,42	
Nem veszélyes hulladékok	Csomagolási hulladékok összesen	2.197,83**	1645,4	1898
	Gumi	4,5**	25	35
	Egyéb műanyag hulladék	21,3**	2	3
	Egyéb komposztálható hulladék	1.678,86****	2638	4135
	Egyéb papírhulladék*****	1.035,5**	-	-
Összesen		5.050,802	4531,44	6561,52

A *-al jelölt adatok az ATEV Fehérjefeldolgozó Rt. által begyűjtött mennyiségeket jelöli

A**-al jelölt adatok, vegyesen, több szolgáltató által begyűjtött hulladékok össz mennyisége.

A***-al jelölt adatok a hulladékudvarban átmenetileg tárolt hulladék mennyisége.

A****-al jelölt adatok az INJEKTOR Kft. által injektált szennyvíziszap mennyisége.

A*****-al jelölt adatokhoz nem tüntettük fel a papír- és kartoncsomagolási hulladékot, mert ezek mennyisége szerepel az „Csomagolási hulladékok összesen” sorban.

Forrás: Kaposvár Helyi Hulladékgazdálkodási Terve, felülvizsgálat

A településen elkülönítetten gyűjtött hulladékmennyiségek összességében nem mutatnak növekvő tendenciát. 2004-ben a csökkenést magyarázhatja, hogy az ATEV Fehérjefeldolgozó Rt. ebben az évben nem gyűjtött a város területén, és nagy különbség fedezhető fel a csomagolási hulladékok begyűjtésében is. A kiselejtezett gépjárművek mennyiségét csak 2006-tól tudtuk regisztrált adatokkal alátámasztani.

Az egészségügyi hulladékok keletkezése az orvosi rendelőkön kívül a Kaposi Mór Megyei Kórházban történik. A városban működő egészségügyi intézmények hulladékmennyiségéről nincs pontos adatunk. A Megyei Kórház pedig nem a városi önkormányzat felelőségi körébe tartozik.

Az állati eredetű hulladékok elszállításáról az ATEV Fehérjefeldolgozó Rt. gondoskodik, így adatszolgáltatást tőlük kaptuk. Meg kell jegyeznünk, hogy ez a szám 2003. évi adatokat takar. A felülvizsgálat során itt is 2004-es, 2006-os évi adatokkal tudunk dolgozni.

A település csomagolási hulladékának mennyisége Kaposváron (2006-ban) 67.516 lakosra vetítve 3.713.380 kg, azaz kb. 3.713 t. Ennyi csomagolóanyag kerül forgalomba évente, mely gyakorlatilag teljes egészében csomagolási hulladéknak tekinthető. A keletkezett csomagolási hulladékok mennyisége csökkenő tendenciát mutat, amely abból adódik, hogy Kaposvár lakosainak száma csökkent az elmúlt négy évben, ebből adódóan a keletkező mennyiségnek is egyre kevesebb (kb. 55 kg/lakos/év a keletkezett csomagolási hulladék mennyisége).

Inert hulladékok

Pontos mérések hiányában, az inert hulladékok mennyiségéről (alapvetően az építési és bontási hulladék) csak a szolgáltató által becsült mennyiségi adatok vannak. A föld-építési törmelék 10 %-át teszi ki az összes hulladéknak, ami megközelítőleg 12 tonna éves mennyiséget jelent.

Az építési törmelék feldolgozása, újrahasznosítása jelentősen csökkentené a végleges deponálásra kerülő hulladék mennyiségét.

A probléma kezeléseként elkészült egy a regionális lerakó közelében létesítendő építési törmelék-feldolgozó, ill. inert hulladéklerakó.

2004-ben Kaposvár pályázatot nyújtott be, sikerrel. A beruházás bruttó összege 472 millió. A projekt költsége 95%-os részben EU-s pályázati támogatással és 5%-os önerő biztosításával valósult meg¹⁸. A rendszer valamennyi építési és bontási hulladékfajtát képes feldolgozni, majd ebből az építési piac által megkövetelt minőségű építőanyagot előállítani.

Az építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok elhelyezésének problémája¹⁹

Kaposváron az építési tevékenységből származó törmelék lerakásával az elmúlt években olyan mély fekvésű területek rendezése történt, amelyek a város fejlődését szolgálták. Ezen feltöltésre alkalmas területek elfogytak. Jelenleg az éves kb. 6-8.000 m³ legalisan lerakott törmelék a szilárd-hulladéklerakó technológiai igényét elégíti ki (megközelítő útépítés, rézsű megtámasztás, takarás), ugyanakkor a város peremén elhelyezkedő

---

¹⁸ www.kaposvar.hu

¹⁹ Forrás: Kaposvár Helyi hulladékgazdálkodási Terve, felülvizsgálat

zártkerti városrészek útjai többségben még burkolat nélküliek, ahol fel lehetne használni a feldolgozott törmeléket²⁰.

Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv alapján a keletkező összes hulladék mennyiségének ~10%-a inert hulladék. Kaposváron a becsült adat kevesebb ennél. Figyelembe véve azonban a város fejlődését a fent említett keletkező mennyiség az elkövetkező években jóval nagyobb lehet.

2005-ben az inert hulladéklerakó megvalósítása támogatást nyert, a projekt kezdete 2005. decembere volt.

A projekt eredményeképpen a térségben eddig egyedülálló módon kialakított építési és bontási hulladékkezelő telep és lerakó a térségben égető problémát hivatott megoldani, a hulladékokból értékes anyagok előállításával, várhatóan csökkentve ezzel a Kaposvár és a környező településeken az illegális hulladéklerakásokat is. *A program alapvető célja 32 település és az ott élő 96.710 lakosra jutó mintegy 60 ezer tonna/év keletkező összes építési-bontási hulladék és kitermelt talaj komplex hulladékgazdálkodási rendszerének 20 éves időtartamra történő kialakítása.*

A megvalósult telep olyan technológiával rendelkezik, mely valamennyi építési és bontási hulladékfajtát képes feldolgozni, majd belőle az építési piac által megkövetelt minőségű építőanyagot előállítani. A hasznosításra nem alkalmas inert hulladékokat az EU-s és hazai jogszabályoknak megfelelően kialakítandó lerakó fogadja. Amennyiben egy nagyobb volumenű bontás során jelentősebb mennyiségű hulladék képződik, úgy a gépsor kialakításából adódóan az a helyszínre könnyedén kitelepíthető.

A komplex hulladékgazdálkodási rendszer során a hasznosítható hulladékok 100 %-át visszanyerjük, és csupán a kitermelt talaj nélkül keletkezett hulladék 20 %-a kerül inerthulladék-lerakón és települési szilárdhulladék lerakón végső elhelyezésre.

Ipari nem veszélyes hulladékok

Az ipari, nem veszélyes hulladékokra vonatkozóan a vállalkozásoknak a Gazdasági Minisztérium felé van jelentési kötelezettsége minden év augusztus 31-ig. Az ipari és szolgáltatási tevékenységből származó hulladékok – kivéve a veszélyes hulladékok, - kezelése a hulladéklerakón, a kommunális hulladékokkal együtt történik.

A nagy bevásárló központok, amelyek a csomagolási hulladékok mennyiségének növekedésében – közvetve – jelentős szerepet játszanak Kaposvár életében is növekvő szerepet töltenek be.

Veszélyes hulladékok

A veszélyes hulladékok útjának nyomon követhetőségében fejlődés tapasztalható, ami azonban a kívánatostól még elmarad, jórészt a hatósági ellenőrzések alacsony száma miatt.

Mind Somogy megyében, mind Kaposváron jelentős veszélyes üzem nem található.

Az iparban, a szolgáltatóknál keletkező veszélyes hulladék ártalmatlanítására nincs lehetőség Kaposváron, azokat át kell adni szállításra ártalmatlanításra engedéllyel rendelkező cégnek, s így módon ez a költségek növekedését idézi elő.

Lakossági veszélyes hulladék térítésmentes átvétele a KVG ZRt. telephelyén létesített hulladékudvarokban történik.

---

²⁰ A Szalmásági Szolgáltató és Kereskedelmi Bt. által becsült adat

Lakos szám (fő)	Gyűjtősziget (db)	Hulladékudvar (db)	Inert hulladék kezelő (db)	Válogató mű (db)	Komposztáló telep (db)	Depónia (db)
109.527	50	4	1	1	1	1

Forrás: Kaposmenti Hulladékgazdálkodási Terv

A felhalmozódott nem veszélyes hulladékok²¹

A települési szilárd és inert hulladékok tárgyalása során nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy különösen a város külterületi részein, jelentős számú **illegális hulladéklerakó** található (melyek bizonyos mennyiségű veszélyes hulladékot is tartalmazhatnak). Részletes felmérés (a lerakók pontos helye, mennyiségek, stb.) hiányában viszont, az itt elhelyezett hulladékokat a hulladékgazdálkodási tervben nem tudták érdemben figyelembe venni. Az alábbi táblázatban az Önkormányzat által számon tartott illegális hulladéklerakó helyek kerültek fellistázásra.

Észlelt illegális hulladéklerakó helyek

Illegális lerakó helyszínei	Helyrajzi szám	Elszállított hulladékmennyiség		Illegális lerakó felülete	
		2006	2007	2006	2007
Körtönye bükk	090/6	14	9		60
Nádasdi u. 86.	17047	311	546		640
Pécsi u.	0266	21	7		50
Móricz Zs. U.		68	-		
Kaposfüred		4			
Keskeny u.	262	8	16		70
Körtönye u.		10			
Pipacs u.		43			
Répápuszta		12			
Szilva u.		38	14		40
Összesen		529	592		860

Forrás: Kaposvár MJV Polgármesteri Hivatal, Városgondnokság

Kaposvár a Kaposmenti Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer gesztoraként a program keretén belül kívánja megvalósítani a hulladékgazdálkodási területen jelentkező feladatokat. Ebben a programban a lerakással történő ártalmatlanítást kívánják megvalósítani.

²¹ Kaposvár Város Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata 2006

II.4.7. Zöldfelületek

Kaposvár a zöldfelületi ellátottság tekintetében mennyiségi és minőségi szempontból is viszonylag kedvező helyzetben van. A biológiailag aktív területek aránya a városban magas, hiszen nagy családi házas kerti övezetek aránya. A lakótelepek közkertjei szépen gondozottak. A belváros burkolt területeinek magas arányát részben ellensúlyozzák az országos viszonylatban is egyedülálló, a város hangulatát meghatározó öreg fasorok, amelyek védelme feltétlenül indokolt. Minden fenntartott zöldfelület és a közterületek növényállománya esetében problémát csupán a talaj tápanyag-utánpótlásának és az elöregedett növényzet cseréjének megoldása jelent.

A város belterjesen művelt zöldterülete összesen 1.565 ezer m², ami feltűnően magas érték, hiszen az egy főre eső zöldfelület meghaladja a 20 m²-t.

A pihenés, játék és mozgás igényeket kielégítő közparkok aránya azonban az összes zöldfelületen belül jóval alacsonyabb, mint az elvárható lenne.

A városban 74 játszótér található. Az elmúlt két évben jelentős eszközfejlesztésre került sor. A zöldfelületek gondozását öt vállalkozó öt éves szerződés alapján végzi.

Zöldfelületi gazdálkodás

Az összesen mintegy 2 millió négyzetméternyi területen belül az elmúlt években nőtt a virággal beültetett területek nagysága (Berzsényi és Európa park, Bethlen tér, stb.) valamint a kandeláberekben elhelyezett virágok száma. A város 2003-ban megnyerte a „Virágos Magyarországért” versenyt, majd 2004-ben Franciaországban az Európai Virágos Városok versenyén is I. helyezést ért el, ahol az elmúlt 5 év fejlődését díjazták. Megindult az „Életfa a kaposvári újszülötteknek” program.

Parkerdők

A várost szép parkerdők veszik körül, melyek állami tulajdonban vannak (Gombás, Tokaji, Töröcskei, Gyertyános) és van egy arborétum a Desedán is. A Tokaji parkerdő berendezéseit a Sefag Rt. felújította, a tó körül rendezett horgászhelyek létesültek. A Cseri parkban játszó- és kalandpark kialakítását tervezik. A Deseda arborétumban táblák jelzik a fák nevét és felújították a tanösvényt, 2007-től a kaszáltatás is sűrűbben történik. A Deseda-tó komplex turisztikai fejlesztési terveiben szerepel további zöld- és rekreációs területek, séta- és kerékpárút kialakítása.

Közterületek

A Millenniumra átépítésre került a Berzsényi park, megépült a Városliget valamint megújult a Rippl-Rónai park.

Megújult a Füredi utcai volt óvoda területe, a Múzeum, Berzsényi parkokban, a Kossuth L u, Bajcsy-Zs. úton, a Németh István fasorban, az Achim A. és a Baross Gábor utcákban megújult a növényzet. Új növények kerültek a Berzsényi parkba, a Füredi útra, a Rét utcai orvosi rendelő környékére és a Kinizsi lakótelepre.

A város hosszú távú fejlesztési koncepciójában (2004.) zöldfelületekre vonatkozó célkitűzések:

- Zöldövezeti rendszer kialakítása a Kapos-folyóra felfűzve a becsatlakozó patak völgyekkel
- A tájpotenciál növelése érdekében tájfejlesztést kell végezni.
- A városközpont karakterének megőrzése *(részben erre irányul a tervezett városrehabilitáció)*
- Zöldterület-fejlesztések, városi közparkok felújítása, bővítése *(részben megtörtént – folytatódik)*
- A közterületek rendezése, rehabilitációja, humanizálása, esztétikai értékeinek növelése, fasorok felújítása, telepítése *(részben megtörtént – folytatódik)*
- Rekreációs területek kijelölése
- Védett és védelemre érdemes zöldfelületi elemek megóvása

A **2006-os városi környezetvédelmi program felülvizsgálatában** a zöldfelület-fejlesztésekkel szemben támasztott elvárások az alábbiak voltak:

- A közparkok bővítési lehetőségeinek vizsgálata
- A tavak környéki telepítések megtervezése
- Átszellőző folyosó fenntartása (a Kapos-folyó, mint öko-folyosó fenntartása)

Zöldterületekkel kapcsolatos adatok

Év	Összes terület (em2)	Pázsit (m2)	Virág évelő (m2)	egynyári (m2)	Rózsa (m2)	Fa (db)	Cserje (db)	Sövény (fm)
1996	1.599	1.512.925	183	2.718	1.895	21.584	43.806	7.596
1997	1.599	1.512.876	183	2.765	1.895	21.584	43.806	7.596
1998	1.599	1.512.251	183	3.390	1.895	21.660	44.956	7.596
1999	1.599	1.512.041	183	3.600	1.895	21.660	44.956	7.596
2000	1.599	1.512.041	183	3.600	1.895	21.660	44.956	7.596
2001	1.602	1.545.801	183	3.600	1.850	21.908	45.416	7.676
2002	1.620	1.639.561	183	3.455	1.850	22.750	48.850	7.676
2003	1.697	1.608.316	183	3.273	1.850	23.012	48.920	7.676
2004	1.697	1.607.716	783	3.273	1.850	23.268	49.750	7.676
2005	1.697	1.607.804	783	3.361	1.850	23.532	49.980	7.676
2006	1.706	1.611.804	783	3.198	1.850	23.588	50.190	7.996
2007	1.706	1.611.804	783	3.446	1.850	23.602	50.190	7.996

Forrás: www.kaposvar.hu

Év	Aszfalt sétaút (m2)	Zuzalék sétaút (m2)	Emlékmű (db)	Kőváza (db)	Szökőkút (db)
1996	42.621	38.658	29	20	11
1997	42.621	38.658	29	20	10
1998	42.621	38.658	29	20	10
1999	42.621	38.658	29	20	10
2000	42.621	38.658	29	20	10
2001	42.621	38.658	29	20	10
2002	44.721	38.658	29	20	10
2003	44.721	38.658	29	20	11
2004	44.721	38.658	29	20	11
2005	44.721	38.658	29	20	11
2006	44.931	39.112	32	20	12
2007	44.931	39.112	33	16	12

Forrás: www.kaposvar.hu

A zöldterületek fenntartására fordított összeg

Forrás: www.kaposvar.hu

Év	Ezer Ft
1995	32.086
1996	33.777
1997	42.900
1998	60.920
1999	77.776
2000	88.193
2001	109.831
2002	119.805
2003	138.868
2004	155.259
2005	165.592
2006	168.096
2007	166.108

Ezek az összegek az alábbi munkafolyamatokat tartalmazzák: Zöldterület takarítás, kaszálás, fák, cserjék, sövények metszése, növényvédelmi munkák (gyomirtás, kártevők, károkozók elleni védekezés), egynyári, kétnyári virágok, évelők ültetése, gondozása, fák, cserjék ültetése, gondozása, növények öntözése, parki sétautak karbantartása, szökőkutak üzemeltetése, parkok őrzése.

II.4.8. Közösségi közlekedés

Vasúti közlekedés

Kaposvár vasúti csomópont, a Budapest – Dombóvár – Gyékényes-országhatár – Rijeka nemzetközi törzshálózati fővonal elágazó állomása. Kaposváron két mellékvonal ágazik ki: a Kaposvár – Fonyód és a Kaposvár – Siófok vasútvonalak.

Forrás: Közlekedéstudományi Intézet

A Budapest – Dombóvár – Gyékényes-országhatár – Rijeka nemzetközi törzshálózati fővonal az orosz, ukrán, lengyel és szlovák területek kapcsolatát biztosítja a horvátországi nagyvárosokkal (Rijeka és Zadar és Split, Zágráb). Belföldi funkciója Kaposvár és Somogy megye középső, déli térségeinek fővárosi kapcsolatának biztosítása, továbbá Nagykanizsán át Zala és Vas megye, Dombóváron át pedig elsősorban Pécs, kisebb mértékben Bátaszék és azon túl az Alföldre irányuló utazási és áruszállítási igények kiszolgálása, valamint az előzőekben említett tengeri kikötői és egyéb nemzetközi forgalmak levezetése. A Balaton felé irányuló forgalmat a Fonyód és Siófok szárnyvonalak elégítik ki.

A vonal kiépítettsége egyvágányú, villamosított. A pálya legutóbbi átépítése 1963-1968. között történt meg.

Kaposvár közigazgatási területén az alábbi vasúti szolgálati helyek találhatóak:

- Répáspuszta személyzet nélküli megállóhely
- Toponár személyzet nélküli megállóhely
- Kaposszentjakab személyzet nélküli megállóhely
- Kaposvári elágazás, Kereskedelmi Pályaudvar
- Kapos-Tüskevár személyzet nélküli megállóhely
- Kaposfüred állomás
- Kaposvár állomás

Személyszállítás területén Kaposvár szolgálatában a MÁV legfontosabb feladata a fővárosi kapcsolat, a balatoni, valamint a megyeközpontra irányuló munkába, ill. iskolába járás, továbbá ügyintézési, és egyéb egészségügyi, sport, kulturális, bevásárlási célú utazási igények kielégítése.

Budapestre naponta (munkanapokon) 22 eljutási lehetőség adódik, melyből mindössze 2 a közvetlen vonat. (A 2007-es menetrendhez képest visszalépés, hogy az ún. „iskolai” Kaposvár IC vonatpárt megszüntették)

Megyén belül a Balaton-parttal jónak értékelhető a vasúti kapcsolat. A szomszédos megyék vonatkozásában Dombóvár, Pécs, Nagykanizsa kapcsolat emelhető ki.

Eljutási lehetőségek munkanapokon

Hová	Vonattípus	Átszállás nélkül	Átszállásos lehetőséggel
Zagráb	Nemzetközi IC	0	5
Budapest	Inter City	1	8
	Gyors	1	8
	Személy	0	4
Pécs	Inter City	0	3
	Gyors	4	2
	személy	0	4
Dombóvár	IC, IP, gyors, személy	14	2
Nagykanizsa	IC,	1	3
	Gyors	1	5
	személy	4	5
Gyékényes	IC, IP	3	0
	Gyors	2	0
	személy	8	1
Szombathely	IC	0	3
	Gyors	2	5
	Személy	0	7
Somogyszob	IC, IP	3	0
	Gyors	2	0
	Személy	8	1
Fonyód	Gyors	2	0
	Személy	9	0
Celldömölk	Gyors	2	9
	Személy	0	7
Siófok	Gyors	0	5
	Személy	4	6
Felsőmocsolád	Személy	10	0
Kisbárapáti	Személy	6	0
Tab	Gyors	0	1
	Személy	5	2

Forrás: www.elvira.hu, 2008. január

Kaposvárt tehát négy irányból (Dombóvár, Gyékényes, Siófok, Fonyód) lehet vasúton megközelíteni. Dombóváron keresztül a legfontosabb kapcsolat Budapesttel és Péccsel van. Gyékényes elsősorban a Nagykanizsával való összeköttetés miatt emelendő ki. A két Balaton-parti település, Fonyód és Siófok a belső-somogyi településekkel létesít kapcsolatot.

Kaposvár állomásról munkanapokon induló vonatok mennyisége a fő irányok szerint:

Irány	Vonatok mennyisége
Dombóvár	16
Gyékényes	12
Fonyód	9
Siófok	9
Összesen (db)	46

Forrás: www.elvira.hu, 2008. január

A hivatásforgalom kiszolgálása érdekében a reggeli csúcsidőszakban 12 szerelvény érkezik Kaposvárra. A legjobban a gyékényesi vonal kapcsolatai jók a megyeszékhellyel. Időintervallum tekintetében a leginkább kiszolgált időszak 7.00-7.30 közé esik.

Reggeli munkába- és iskolába járás:

	5.00 óra előtt, körül	6.00 – 6.30 óra között	6.30-7.00 óra között	7.00 – 7.30 óra között	Összesen
Dombóvár felől	1	1	0	1	3
Gyékényes felől	1	1	1	1	4
Fonyód felől	1	1	0	1	3
Siófok felől	1	0	0	1	2
Összesen	4	3	1	4	12

Forrás: www.elvira.hu, 2008. január

A délutáni csúcsidőszakban 29 vonat indul Kaposvárról a környező településekre, elsősorban Dombóvár irányába.

Hazatérés a centrumból:

	13.00-15.00 óra között	15.00–18.00 óra között	18.00 óra után	Összesen
Dombóvár felé	3	2	4	9
Gyékényes felé	2	3	3	8
Fonyód felé	2	1	3	6
Siófok felé	2	1	3	6
Összesen	9	7	13	29

Forrás: www.elvira.hu, 2008. január

Autóbusz

A városi tömegközlekedés a városok üzemeltetésének, működésének, az élhető városi létnek, a közérzet alakulásának egyik legkritikusabb, a lakosság igen széles körét érintő szolgáltatása. A tömegközlekedés általában minden városban, így Kaposváron is eltérő és gyakran egymásnak is ellentmondó igényeknek kell, hogy megfeleljen. Az elmúlt időszak társadalmi-gazdasági változásai lényegesen megváltoztatták az utazási szokásokat, mindig újabb és újabb elvárásokat támasztottak a tömegközlekedéssel szemben.

- **A motorizáció előretörésével, az életkörülmények romlásával fokozatosan csökkent a tömegközlekedést igénybevevők száma.**
- A város gazdaságában meghatározó foglalkoztatók folyamatosan átalakultak, vagy megszűntek, leépült a dolgozói utasforgalom, ezzel egyidejűleg a város más pontjain új igények keletkeztek.
- Az utasforgalmon belül nőtt az idősebb korosztály aránya, egyre erőteljesebben fogalmazódik meg a lakóhelyhez, az elérni kívánt célhoz való közelség az ún. rágyaloglás minimalizálása.
- Az utasforgalom jelentős részét a hivatásforgalom és a tanulóforgalom teszi ki, az igényeik a reggeli és a délutáni időpontban jelentkeznek.
- Egyre komolyabb problémát okoz a helyenként teherbírásánál, pályaszerkezeténél fogva tömegközlekedésre alkalmatlan úthálózat miatt az ellátatlan területek nagysága, illetve az autóbusz közlekedés okozta környezetterhelés.

A helyközi tömegközlekedés helyzete

A helyközi autóbuszállomás a Petőfi téren van. Itt összesen 15 indító és érkező állás épült ki. Megfelelően kialakított tárolóhely nincs. Csúcsidőben átlagosan 25 autóbusz várakozik. Az ily módon parkoló autóbuszok zavarják az érkező és induló járatokat, valamint a gyalogos forgalmat.

A kaposvári kistérséghez tartozó települések tömegközlekedési ellátottsága megfelelő. Gondot a hivatásforgalmi időszakban (5.00 – 7.30; 14.00 – 17.00 óra között) jelentkező utazási igények kielégítése, egyes autóbuszjáratokon tapasztalható zsúfoltság csökkentése jelent.

Kaposvár környékének összeköttetése Kaposvárral (hétköznap és hétvége együtt)

Település	Kaposvárról induló járatok, db	Kaposvárra érkező járatok, db	Település	Kaposvárról induló járatok, db	Kaposvárra érkező járatok, db
Alsóbogát	10	12	<i>folytatás</i>		
Baté	1	-	Mezőkocsonya	1	3
Bodrog	9	8	Mike	1	-
Bószénfa	13	11	Mosdós	1	1
Csököly	2	-	Nagybajom	13	5
Ecseny	11	11	Nagyberki	2	3
Edde	1	-	Osztopán	-	3
Gadács	13	14	Patalom	1	1
Gálosfa	13	16	Polány	1	3
Gölle	2	-	Ráksi	-	1
Hajmás	1	-	Rinyakovácsi	11	12
Hetes	1	-	Simonfa	3	3
Igal	11	16	Somogygeszti	9	-
Juta	-	1	Somogyjád	-	2
Kaposhomok	5	6	Somogyárd	8	8
Kaposkeresztúr	5	5	Szentbalázs	1	2
Kaposszerdahely	1	1	Szentgálaskér	3	3
Kazsok	4	3	Szilvásszentmárton	15	17
Kercseliget	7	9	Taszár	5	4
Kiskopárd	3	1	Újvárfalva	15	16
Magyaratád	-	1	Visnye	4	4
Magyaregres	6	6	Zimány	18	19
Mernye	3	1	Zseliskislak	1	1
			Zselicszentpál	2	2

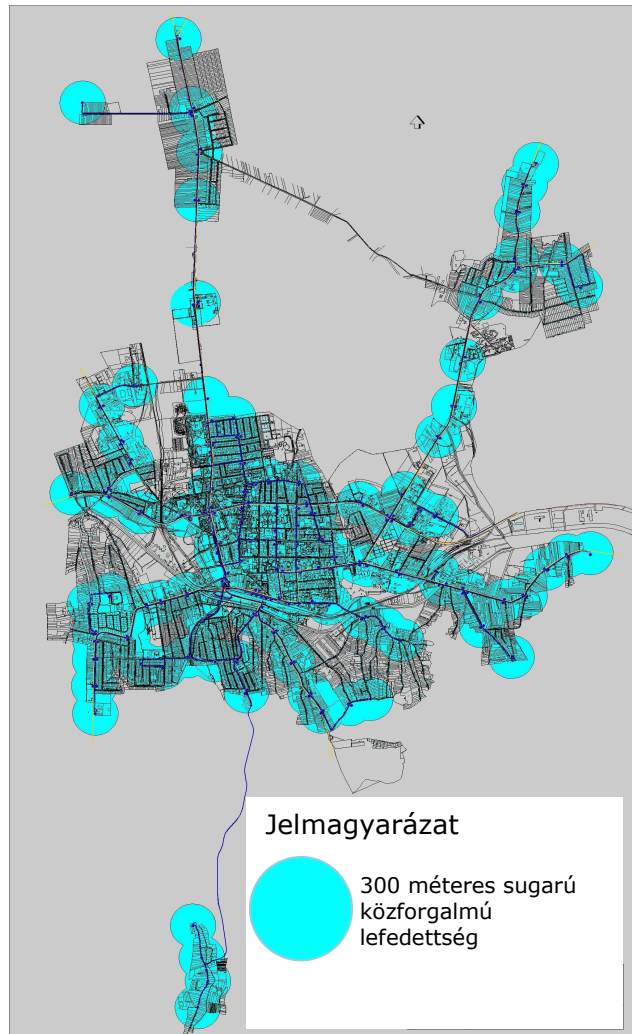
Forrás: Volán Hivatalos Autóbusz Menetrend, 2008. január

A helyi közlekedés helyzete

A helyi közforgalmú közlekedést a Kaposvári Tömegközlekedési Zrt. szervezi a városban. A Kapos Volán Rt. és a MÁV Rt. szerepe a helyi közforgalmú közlekedésben jelenleg elhanyagolható, gyakorlatilag a helyi utasforgalom 95%-át a Kaposvári Tömegközlekedési Rt. bonyolítja le.

A város lefedettsége összességében megfelelő, különösen a belvárosban, ahol az elvárt 300 méteres gyaloglási távolságon belül minden közintézmény, munkahely és lakóépület elérhető. A külvárosi részre sajnos ez már nem igaz. Habár minden jelentősebb útvonalon található megállóhely, azonban a külső területek rossz megközelíthetősége miatt (domborzati viszony, kis burkolatszélesség) gyakran nem érhetőek el 300 méteres gyaloglási távolságon belül a buszmegállók.

A jelenlegi hálózat egyik előnye, hogy jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. A vasútállomás, a helyközi autóbusz-állomás, valamint a helyi buszvégállomás gyakorlatilag egy helyen található, ami jó átszállási kapcsolatot jelent mind a helyi, mind pedig a helyközi viszonylatok felé. Sajnos az autóbuszok csúcsidőn kívüli várakoztatására csak a helyi autóbusz-állomás területén van lehetőség, ami itt a zsúfoltság érzetét kelti, ez nem megfelelő. A jelenlegi viszonylatok között sok a betétjárat, ami néhol indokolatlanul bonyolulttá teszi a hálózatot.

Forrás: Kaposvár Hosszú Távú Közlekedésfejlesztési Konceptiója

Kaposvár helyi buszközeledése

Járatszám	Útvonal	Km	Menetidő (perc)
1	Autóbuszállomás – Raktár u.	5,2	16
1/A	Autóbuszállomás - Kaposfil	4,9	16
3	Autóbuszállomás – Egyenesi úti forduló	4,0	13
4	Autóbuszállomás – Koppány vezér u.	2,7	8
5	Autóbuszállomás - Autóbuszállomás	5,4	14
6	Autóbuszállomás – Béla király u.	2,6	8
7	Autóbuszállomás – Kaposszentjakab forduló	5,6	15
7/A	Autóbuszállomás – Húskombinát forduló	3,3	10
8	Autóbuszállomás – Toponár forduló	8,4	21
8/B	Autóbuszállomás – NABI	6,2	15
8/E	Autóbuszállomás – Kaposvári Egyetem	5,6	12
8/Y	Autóbuszállomás – Videoton	3,8	11
9	Autóbuszállomás – Füredi u. csp.	5,0	16
10	Autóbuszállomás – Kőszeg u.	4,9	15
11	Autóbuszállomás – Kaposfüred ford.	8,3	20
11/A	Autóbuszállomás – Kőszeg u.	2,9	10
11/Y	Autóbuszállomás – Kaposfüred, vasútállomás	8,8	20
12	Autóbuszállomás – Sopron u.	3,0	11
13	Autóbuszállomás – Kecelhegyi iskola	3,8	12
14	Autóbuszállomás – Töröcske ford.	8,0	18
15	Autóbuszállomás - Lonkahegy	4,7	12
17	Autóbuszállomás – Hold u.	4,8	13
18	Autóbuszállomás – Toponár, Szabó P. u.	7,9	20
20	Kaposfil - Videoton	5,8	15
20/A	Raktár u. - Videoton	7,1	18
23	Kőszeg u. – Kaposvári Egyetem	6,5	16
25	Kőszeg u. - Videoton	4,7	13
26	Kőszeg u. - NABI	7,2	17
27	Kőszeg u. – Húskombinát forduló	5,5	15
81	Autóbuszállomás – Kisgáti városrész	3,3	9

Forrás: Kaposvári Tömegközlekedési Zrt.

Főbb fejlesztési javaslatok

- hálózatbővítés Kecelhegyen, Toponáron, a Kinizsi lakótelepen, továbbá a Donneri városrész déli részén
- autóbusz decentrumok kialakítása (a Vár utca végén a Vásártéri útnál, a Baross G. utca keleti végénél, a Baross G. utca mentén az Anna utcával szemben, a Jókai-ligetnél, valamint a laktanyánál, a jelenlegi lőtér területén.
- Belváros jobb megközelíthetősége keleti, északkeleti irányban
- a fontosabb megállóhelyeken fedett utasvárók elhelyezése, padokkal, ülőkékkel, jegyautomatával, térképpel a kaposvári autóbusz hálózatról, de a legfontosabb a menetrendi tájékoztató táblák kirakása minden megállóhelyen

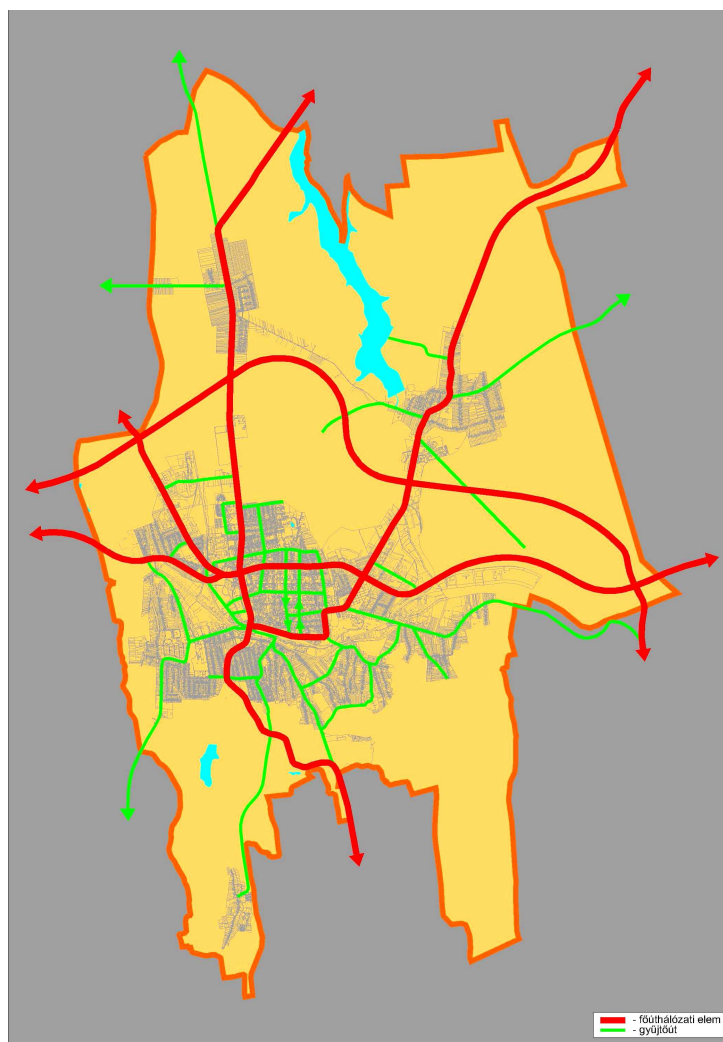
Közúti közlekedés

A város jelenlegi közúthálózatának legnagyobb hiányossága a város egyes területegységei közötti, illetve a más-más városrészek felé irányuló kapcsolati pontok szűkössége, a helyenkénti zsúfoltság, a forgalom zaklatottsága.

Kaposvár belterületét északról elkerüli a 61. sz. másodrendű főút, jelenleg autóút, amely a későbbiekben megvalósuló M9 autópálya részeként gyorsforgalmi út jellemzőkkel épült ki, keresztmetszete 2x1, illetve a csomópontok környezetében 2x2 forgalmi sávós, különbszintű csomópontokkal, kivéve az ideiglenes csomópontokat, ilyen a 67-es úti és a két 61-es úti végcsomópont. Az átmenő kelet-nyugat irányú forgalmat ez az út biztosítja, azonban a városon belül hiányoznak a vasút elválasztó hatásának csökkentésére a vasút déli oldalán belvárost tehermentesítő út, valamint a vasúttól délre eső észak-déli irányú domborzaton a harántoló utak. A belvárostól északra eső külsőbb városrészen is hiány mutatkozik harántoló útból.

A városon észak-déli irányban halad át a 67. sz. másodrendű főút. Ezt az utat terheli még az egyes városrészek közötti forgalom is, ezért szükséges észak-déli irányú tehermentesítő utak létesítése. Hosszú távon a harántoló utakat és a várost keletről és nyugatról határoló észak-déli irányú utak biztosíthatják a belváros tehermentesítését.

Kaposvár jelenlegi közúthálózati szerkezete

Forrás: Kaposvár Hosszú Távú Közlekedésfejlesztési Konceptiója

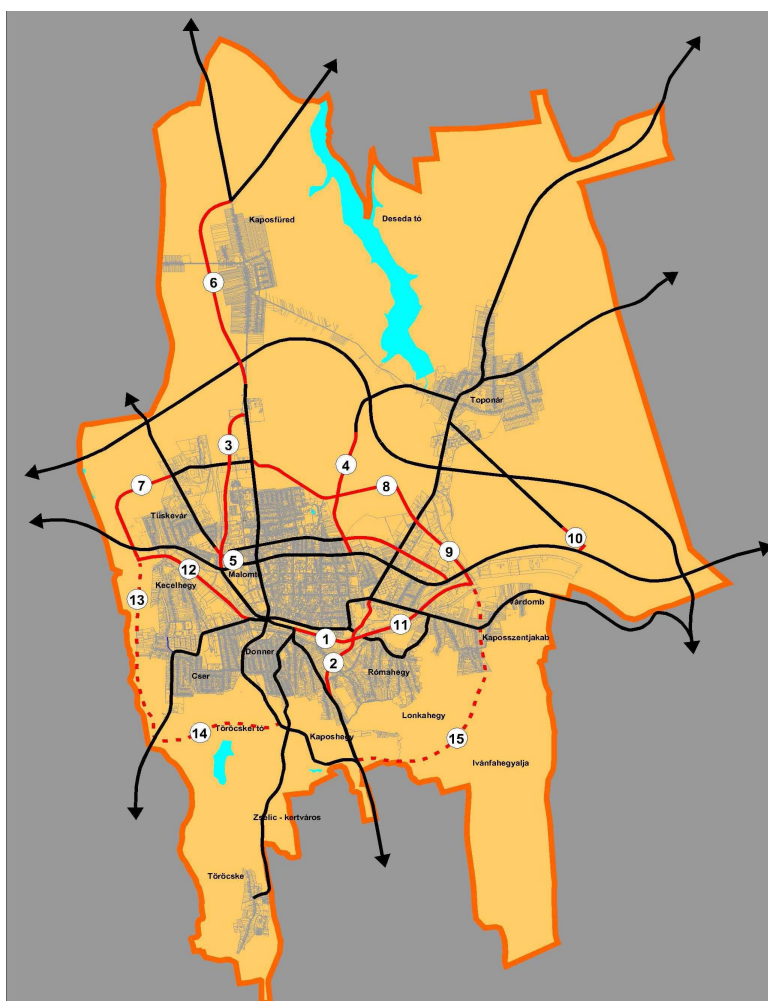
A gépjárműforgalom nagysága a 80-as évekig általában nem jelentett problémát. Országosan és Kaposvár esetében is a közúti közlekedés az elmúlt 10-15 évben vált jelentős problémává. Az elmúlt 6 évben közel 20%-al bővült lakosság gépkocsi-állománya, ugyanakkor a közúti közlekedési hálózat bővülése nem követte a növekedést.

Személygépkocsi ellátottság alakulása Kaposváron, 1998-2001.

Megnevezés / Év (db)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Változás % 2000-2006
Összes személygépkocsi Kaposváron	17843	18357	19152	20159	20656	21032	21149	118,5
Kaposváron 1000 lakosra jutó személygépkocsi	269	269	281	296	303	310	312	116,2
Összes személygépkocsi Somogy megyében	75372	78023	96307	87221	88356	90556	n.a.	120,1*
Somogy megyében 1000 lakosra jutó személygépkocsi	228	231	286	260	264	273	282	123,6

*Forrás: KSH Somogy megye
* 2000-2005 között*

A megnövekedett gépjármű-forgalom következtében a város közúthálózati fejlesztésének legfontosabb szerkezeti jelentőségű elemei azok, amelyek az átmenő és helyi forgalmak szétválasztását biztosítják új útvonalak megépítésével, ezek:

1. Déli tehermentesítő út középső szakasza
2. A Mező utca folytatása a Cukorgyár területén, vasút feletti felüljárón át a 67. sz. főútig
3. 67. sz. főút tehermentesítő útja
4. Zaranypuszta összekötése a 610. sz. főúttal
5. Jutai úti vasút feletti felüljáró
6. A 67. sz. főút Kaposfüredet elkerülő szakasza
7. Raktár utca nyugati folytatásában a déli tehermentesítő útig építendő új út
8. Északi harántoló út a 67. sz. főút és a 6505. j. (Szántódi) összekötő út között
9. Észak-keleti harántoló út a 6505. j. (Szántódi) összekötő út és a déli tehermentesítő út között
10. Fészeklaktapuszta 610. sz. főúttal való összekötése új úttal
11. Déli tehermentesítő út (keleti szakasza)
12. Déli tehermentesítő út (nyugati szakasza)
13. Nyugati harántoló új út, déli tehermentesítő úttól a 66141. j. (Szilvásszentmárton) bekötőútig
14. Déli harántoló út, 67. sz. f_út és 66141. j. bekötőút között
15. Dél-keleti harántoló út, 67. sz. főút és a déli tehermentesítő út között

Forrás: Kaposvár Hosszú Távú Közlekedésfejlesztési Konceptiója

Kerékpáros közlekedés

A kerékpár közlekedés fejlesztési programja 1997-ben indult el a következő célokat kitűzve:

- a forgalombiztonság helyzetének javítása;
- a kerékpáros közlekedés részarányának növelése;
- a kerékpáros turizmus fejlesztése;
- az egészséges életmódra való nevelés.

A kerékpáros közlekedés – turisztikai és szabadidős szerepén túl – jellegéből adódóan elsősorban a városon belüli, kistávolságú utazásoknál tölti be szerepét. A kerékpáros közlekedés hálózatának csak egyes elemei épültek ki, melyek még nem alkotnak hálózatot, ezek az alábbiak:

- a Deseda-tó és a Sportcsarnok közötti kerékpárút
- az Arany János utcában mindkét irányban kerékpársáv van felfestve a Zaranyi út és Füredi utca között, de az a „szépséghibája” hogy a forgalmasabb csomópontokon (pl. Füredi u., Honvéd utca) nem kerültek átvezetésre, ezt minél hamarabb orvosolni szükséges, hogy ne váljék komolytalanná a kerékpáros helyzete
- a Béke utcában a Füredi utcától az Árvaház utcáig
- a Berzsényi Dániel utcában a Vár utcáig az Arany János utcai csomóponttól kerékpárút van kiépítve

A **lakóutcákban** a belváros kivételével az elenyésző közúti forgalom miatt **indokolatlan a kerékpársávok létesítése.**

A **belvárosban** a gyűjtőutak nagy, elsősorban parkoló forgalma miatt indokolt lenne több kerékpárút, kerékpársáv kialakítása.

Mindenütt az amúgy is kevés parkoló rovására történhetne a kerékpárutak bővítése. A járdák szélessége sehol sem éri el azt a méretet, - még rövid szakaszon sem -, hogy kerékpársáv kijelölhető legyen. **Az oktatási, kulturális és sport intézménynek védett kerékpársávon történő megközelítése javasolt. (4500 kaposvári lakos aláírásával támogatva.)**

A kerékpározási lehetőségek javulásával várható az egyre nagyobb számú kerékpáros megjelenése, mellyel a közlekedési formák fejlesztésében a kerékpáros közlekedés nagyobb lehetőséget kapna.

Célszerű a kerékpárutak kiépítését – a kiegészítő szolgáltatásaikkal (kerékpártárolók, őrzés) – úgy ütemezni, hogy az egymással érintkező szakaszok készüljenek el. A daraboltan megjelenő kerékpárutak a kerékpárosok biztonságérzetét nem növelik, a kerékpározási kedv nem javul.

Az országos és regionális hálózati tervek az alábbi útvonalakon jelöltek ki kerékpáros útvonalat²²:

- Kaposvár – Juta – Fonyód
- Kaposvár – Igal – Siófok
- Kaposvár – Dombóvár
- Kaposvár – Kaposfüred – Balatonlelle
- Kaposvár – Sántos

További javasolt fejlesztések:

- Kaposvár – Kaposújlak
- Kaposvár – Szenna (Berki-patak völgyében a Szabadtéri Néprajzi Múzeumig)

Kaposvár belső kerékpárút-hálózatának hosszú távú fejlesztési elképzelései:

- Kisgáti völgy mentén
- Deseda-tó körül
- Töröcskei-tó körül
- Rippl Rónai Emlékmúzeumhoz új nyomvonalon
- Izzó utcán – Hegy utcán a meglévő_ Arany János utcai kerékpárútig

---

²² Kaposvár hosszú távú közlekedésfejlesztési koncepciója (Főmterv, 2005.)

Gyalogos közlekedés

A **gyalogos forgalom a belvárost és közvetlen környékét** részesíti előnyben, hiszen legnagyobb mértékben ide tömörülnek a városi funkciók.

A 61. sz. főút jelenlegi nyomvonalának kiépítését követően a Fő utca, Kossuth tér és Szent Imre utca közötti szakaszt lezárták a közúti forgalom elől. Így létrejött **Kaposvár sétáló övezetének tengelye**, melyhez csatlakozik néhány rövidebb gyalogos útszakasz és tér, továbbá tömbön keresztül vezetett gyalogút.

2003. októberében elkészült a Kossuth tér rekonstrukciója, melynek része volt a térre becsatlakozó utcák rövid szakaszainak gyalogos közlekedésre történő átépítése is.

Továbbra is fő hangsúlyt kell kapjon a belvárosban a gyalogos zóna kiterjesztése.

Cél a sétáló övezet tengelyének folytatása, összekötve a Berzsenyi utca nyugati oldalával (gyalogos felüljáróval/ vagy aluljáróval!).

A városközponti gyalogos övezeten kívül, - az egyetlen gyalogos felüljárót és gyalogos aluljárót nem számítva -, a gyalogosok a kijelölt gyalogátkelőhelyeken keresztezik a nagyforgalmú utakat.

A lakótelepeken a gépkocsi és a gyalogos közlekedés útvonalai szétválasztott rendszerben történik, eseti kivételek adódnak.

Gyalogos közlekedés számára többségében a hagyományos utak melletti járdák állnak rendelkezésre.

TARTALOMJEGYZÉK

II. HELYZETÉRTÉKELÉS	44
II.1. Gazdasági helyzet	45
II.1.1. Vállalkozások helyzete	45
II.1.2. Ágazati szerkezet	48
II.1.3. K+F.....	50
II.1.4. Idegenforgalom.....	53
II.1.5. A helyi gazdaságfejlesztés eszközei	58
II.2. Társadalmi helyzet.....	59
II.2.1. Demográfiai adatok	59
II.2.2. Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet	62
II.2.3. A lakosság iskolai végzettsége	65
II.2.4. Jövedelmi helyzet.....	66
II.2.5. Egészségi állapot.....	67
II.3. Környezet.....	69
II.3.1. A természeti környezet vizsgálata	69
II.3.2. Az épített környezet vizsgálata.....	72
II.3.3. Műemlékek és helyi értékvédelem	73
II.3.4. Kaposvár karakteres területeinek általános jellemzése a településszerkezeti terv alapján	84
II.3.5. A lakásállomány megoszlása és szerkezete	90
II.4. Közszolgáltatások.....	98
II.4.1. Oktatás	98
II.4.2. Szociális ellátás.....	101
II.4.3. Egészségügy.....	105
II.4.4. Közműellátottság	109
II.4.5. Energiaellátás	114
II.4.6. Hulladékgyűjtés	119
II.4.7. Zöldfelületek.....	128
II.4.8. Közösségi közlekedés.....	131
TARTALOMJEGYZÉK	141